

Frafall og bytter i universitets- og høgskoleutdanning

Kartlegging av frafall og bytte av studieprogram eller institusjon blant de som startet på en gradsutdanning i 2012

TALL

SOM FORTELLER

Sophia Mai Howard Andresen og Maj-Lisa Lervåg

RAPPORTER / REPORTS

2022/6

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 7. februar 2022

ISBN 978-82-587-1472-6 (trykt)

ISBN 978-82-587-1473-3 (elektronisk)

ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Hvert år forlater en markant andel studenter den utdanningen de har begynt på. Frafall og diskusjoner om hvordan vi kan redusere omfanget av dette er høyt plassert på dagsordenen i debatten om universitets- og høgscoleutdanning. Dette henger blant annet sammen med at det er kostbart både for den enkelte og for samfunnet når studenter i universitets- og høgscoleutdanning ikke fullfører den utdanningen de har begynt på.

Denne rapporten kartlegger frafall og bytter i universitets- og høgscoleutdanning. Dette gjøres ved å presentere deskriptiv statistikk som belyser omfanget av frafall fra universitets- og høgscolesektoren samt program- og institusjonsbytter. Hensikten med rapporten er å belyse kjennetegn ved studentene, samt å kartlegge når frafallet og byttene skjer. Vi ser også til hva studentene gjør i etterkant, herunder hvilke eventuelle utdanningsendringer de gjør.

Rapporten er utarbeidet av Maj-Lisa Lervåg og Sophia Mai Howard Andresen ved Seksjon for utdanningsstatistikk. Rapporten er finansiert av Kunnskapsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 31.01.2022

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Denne rapporten har som formål å gi innsikt i omfanget av frafall og bytter i universitets- og høyskoleutdanning. Rapporten følger studentkullet som begynte på en gradsutdanning i 2012, og kartlegger kjennetegn ved studentene, tidspunkt for frafall og bytter, samt eventuelle utdanningsendringer. Rapporten belyser sektorfracfall, som omhandler fravær fra universitets- og høyskoleutdanning i ett år eller mer, og bytter, som innebærer bytte av studieprogram eller utdanningsinstitusjon. I kapittel 1.5 gis en utdypende gjennomgang av databearbeidingen.

Rapporten viser at **hver fjerde student som begynte på en gradsutdanning i 2012 hadde et sektorfracfall** fra den aktuelle utdanningen. Halvparten av studentene med sektorfracfall falt fra i løpet av det første studieåret, og etter andre studieåret hadde 70 prosent av det totale sektorfracfallet skjedd. Størst andel frafall finner vi blant studentene ved 2-årige masterutdanninger (40 prosent) og bachelorutdanninger (25 prosent), og omvendt var det lavere andel frafall fra profesjons- og 5-årige masterutdanninger (16 prosent). Sektorfracfall var mest utbredt blant eldre studenter. Blant studenter som var eldre enn 30 år hadde 38 prosent et sektorfracfall. Tilsvarende andel blant studenter yngre enn 22 år var 20 prosent.

I etterkant av sektorfracfallet var det under 1 prosent som på et senere tidspunkt (frem til 2020) returnerte og fullførte samme gradsutdanning. Det forteller oss at sektorfracfall i de fleste tilfeller betyr at studenten ikke returnerer og fullfører samme grad de påfølgende årene. Det var imidlertid en betydelig andel (26 prosent) som returnerte til en ny gradsutdanning, og fullførte denne på et senere tidspunkt. For denne gruppen betød et fravær fra høyere utdanning i ett år eller mer derfor ikke et permanent frafall. Størsteparten (73 prosent) fullførte likevel ikke en universitets- og høyskoleutdanning på et senere tidspunkt. 38 prosent returnerte aldri, mens 27 prosent returnerte uten å fullføre den nye utdanningen.

Studenter som falt fra senere i studiet gikk oftere ut i jobb. Litt under 29 prosent av studentene som hadde et sektorfracfall i løpet av første studieår var i heltidsjobb per 4. kvartal etterfølgende studieår. Dette gjaldt for 39 prosent av studentene som falt fra etter 5. studieår og 49 prosent for dem som falt fra i løpet av 6. studieår eller senere.

1 av 5 studenter byttet enten studieprogram eller institusjon. Størsteparten av program- og institusjonsbyttet skjedde i løpet av de første årene i utdanningen, og etter andre studieår var 90 prosent av byttene fra den opprinnelige gradsutdanningen skjedd. Bytter forekom mest blant de yngste studentene. Blant studenter som var eldre enn 30 år i 2012 hadde 8 prosent program- og institusjonsbytte, mens tilsvarende andel var 24 prosent for studenter yngre enn 22 år. Studenter på bachelor- og 5-årige masterutdanninger byttet mest, hvor henholdsvis 19 og 33 prosent hadde program- eller institusjonsbytte. Motsatt hadde bare 7 prosent av studentene ved 2-årige masterutdanninger et bytte, og for profesjonsstudentene var tilsvarende andel 9 prosent. Litt over halvparten (52 prosent) av studentene som byttet, fullførte den nye utdanningen.

Sosial bakgrunn og karakterer fra videregående hadde betydning for sektorfracfall men lite å si for bytter. Studenter som hadde foreldre med en lang universitets- og høyskoleutdanning og høyere karakterer fra videregående hadde lavere sannsynlighet for å ha et sektorfracfall enn studenter med foreldre med grunnskole som høyeste fullførte utdanning og lavere karaktersnitt fra videregående. Rapporten finner ikke tilsvarende sammenhenger for program- og institusjonsbytte, men peker motsatt på at program- og institusjonsbytte skjedde oftere blant de mest ressurssterke studentene.

Abstract

This report examines different forms of student departure from higher education based on Norwegian administrative data. The aim is to provide insight into the extent of dropouts and transfers in higher education. The report follows the 2012 cohort and investigates characteristics of the students who either drop out or transfer to another study program or institution. The report sheds light on sectoral dropouts, which means absence from higher education for a year or more, and transfers, which means a change of study program or institution.

The report shows that **every fourth student who started a degree program in 2012 had a sectoral dropout**. Half of these students dropped out during the first year of study. After the second year, 70 per cent of the total sectoral dropout had occurred. There were higher dropout rates among students in bachelor's programs (25 per cent) and 2-year master's programs (40 per cent), and lower dropout rates among students enrolled in long national master's programs (16 per cent). Sectoral dropouts were most prevalent among older students. Among students 30 years or older, 38 per cent dropped out, while the corresponding proportion was 20 per cent among students younger than 22 years old.

Less than 1 per cent returned and completed the degree they originally enrolled in after having had an absence from higher education for at least one year. It shows that sectoral dropouts from higher education, in most cases, mean that students do not return and complete the degree they withdrew from. However, a significant proportion (26 per cent) who enrolled in a new degree program completed this. For this group, an absence from higher education for a year or more therefore did not mean a permanent sectoral dropout. The majority (73 per cent) did not obtain a degree at a later stage. Among these, 38 per cent dropped out of higher education and never returned, while 27 per cent returned to higher education but had a new dropout, and thus did not complete the new degree. A smaller proportion (2.8 per cent) completed a higher vocational education.

Students who dropped out at a later point in their studies were more often found to be in employment. Just under 29 per cent of the students who had a sectoral dropout during the first year of study were in full-time work as of the 4th quarter of the following year. This applied to 39 per cent of students who dropped out after the 5th year of study and 49 per cent of those who dropped out during or after the 6th year of study.

1 in 5 students transferred to another institution or study program. Most students transferred during their first year of study, and after the second year of study about 90 per cent of the transfers that occurred had taken place. Transfers occurred mostly among the youngest students. Among students older than 30 years in 2012, 8 per cent transferred to another institution or study program, while the corresponding proportion was 24 per cent for students younger than 22 years old.

Withdrawal behaviour varied across social background and grades from upper secondary school for sectoral dropout but had little to say for whether students transferred to another study program or institution. Students with parents with a university degree and a higher grades from upper secondary school had a lower probability of dropping out compared to students with parents with no university degree and lower grades from upper secondary school. The report did not find a similar connection for transfer students but point to the contrary, that transfers of study programs or institutions occurred more often among the most resourceful students.

Innhold

Frafall og bytter i universitets- og høgscoleutdanning	1
Forord	3
Sammendrag	4
Abstract.....	5
1. Innledning	7
1.1. Bakgrunn og formål	7
1.2. Litteratur og tidligere forskning på frafall	9
1.3. Populasjonsavgrensning og datagrunnlag.....	10
1.4. Definisjoner av frafall og bytter	12
1.5. Bearbeiding og analysegrunnlag	12
1.6. Begrensninger	13
1.7. Begrepsavklaringer.....	14
1.8. Rapportens oppbygning	16
2. Omfang av frafall og bytter i universitets- og høgscoleutdanning	17
3. Sektorfracfall.....	20
3.1. Kjennetegn ved studiet	20
3.2. Kjennetegn ved studentene	25
3.3. Når skjedde sektorfracfallet?	31
3.4. Hva er avgjørende for å ha hatt et sektorfracfall?	35
3.5. Hva skjedde etter sektorfracfallet?	38
4. Program- og institusjonsbytte	44
4.1. Kjennetegn ved studiet	44
4.2. Kjennetegn ved studentene	48
4.3. Når skjedde byttet?.....	54
4.4. Hva skjedde etter byttet?.....	56
5. Avsluttende konklusjoner	61
Referanser	64
Vedlegg A: Tabeller	65
Figurregister	66
Tabellregister	68

1. Innledning

Statistisk sentralbyrå (SSB) ser i denne rapporten nærmere på frafall og bytter i universitets- og høyskoleutdanning. Hensikten er å gi innsikt i omfanget av frafall og bytter – enten det er frafall fra universitets- og høyskolesektoren som helhet eller bytte fra et studieprogram eller en utdanningsinstitusjon.

Vi har fulgt studentkullet som begynte på en gradsutdanning i 2012 og sett på deres utdanningsaktiviteter frem til 2020. Gradsutdanninger forstås som utdanninger som fører til en fullført grad, med en varighet på minst to år. Det inkluderer 2-årige masterutdanninger, 3-årige bachelorutdanninger, 5-årige masterutdanninger samt 5,5-6 årige profesjonsutdanninger.

Vi finner at 45 prosent av studentene har en form for frafall eller bytte fra gradsutdanningen de begynte på i 2012. Sektorfracfall er her definert som fravær fra universitets- og høyskoleutdanning i ett år eller mer, mens bytter innebærer bytte av studieprogram eller utdanningsinstitusjon. Det er viktig å merke seg at sektorfracfall slik det her er definert ikke er ensbetydende med permanent frafall, altså ikke et mål på det endelige utfallet av gradsutdanningen.

I denne rapporten fokuserer vi på frafall fra en utdanning heller enn gjennomføringsgrad. SSB publiserer en egen [statistikk over gjennomføring i universitets- og høyskoleutdanning](#)¹. Dette arbeidet overlapper i noen grad, men ved å gå i dybden på frafall og bytter kan vi avdekke mønstre i studentenes studieløp som ikke plukkes opp i omtale av gjennomføringsgrad.

Etter en beskrivelse av fremgangsmåte og tidligere arbeid på tema, tar vi for oss kjennetegn hos studentene med frafall og bytter i analyseutvalget. Det gjør vi ved å presentere deskriptiv statistikk over frafall og bytter i lys av studierelaterte og individbaserte variabler. Vi ser også på hva studentene som falt fra eller byttet gjorde i etterkant.

Rapporten tar utgangspunkt i følgende spørsmål:

- Hva kjennetegner studentene som falt fra eller byttet gradsutdanning?
- Kan vi finne utdanningsspesifikke kjennetegn ved forekomsten av frafall og bytter?
- Når falt studentene fra og hva gjorde de etter frafallet?
- Fullførte studenter som hadde program- og institusjonsbytte sitt nye studieløp?

Rapporten belyser disse spørsmålene ved å utforske faktorer som kjønn, alder, fagfelt, sosial bakgrunn, individbasert karaktersnitt fra grunnskole, karakterer fra videregående opplæring, sentralitet med mer.

Populasjonen består av studenter som begynte på en ny gradsutdanning i 2012, uten å ha vært registrert som student de fem foregående årene. Dette åpner for at vi både ser på førstegangsstudenter, men også dem som har hatt et lengre opphold utenfor universitets- og høyskolesektoren. Med økende fokus på livslang læring, har det vært sentralt å inkludere også eldre studenter i rapporten.

1.1. Bakgrunn og formål

Frafall i universitets- og høyskoleutdanning og diskusjoner om hvordan vi reduserer dette er et tema som har vokst frem de siste årene, og både utdanningsinstitusjoner og myndigheter har lagt frem

---

¹ Statistisk Sentralbyrå (2021): Statistikk over Gjennomføring ved universiteter og høyskoler. Tilgjengelig her: <https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/statistikk/gjennomforing-ved-universiteter-og-hogskoler>

tiltak som skal legge til rette for at færre faller fra i universitets- og høyskoleutdanning. Våren 2021 presenterte regjeringen en fullføringsreform, med tiltak som skal sikre at elever i videregående opplæring er bedre forberedt til kravene som stilles på universitets- og høyskolenivå, og dermed også begrense frafall (Kunnskapsdepartementet, 2021). Frafall bringer med seg flere kostnader. For den enkelte student kan det bety tapt fremtidig arbeidsinntekt, og for utdanningsinstitusjonene kan frafallet føre til reduserte inntekter. For samfunnet som helhet kan det bety tapt viten og kompetanse som kunne blitt nyttiggjort i arbeidslivet.

Kostnadene av frafall og bytter avhenger i stor grad av om man lykkes med å fullføre en annen universitets- og høyskoleutdanning eller om man mer permanent faller fra sektoren som helhet og ikke tar utdanning. I forlengelsen av dette er det relevant å undersøke hvor stor andel av studentene som starter på ny utdanning etter at de har hatt et opphold i studiene på ett år eller mer, og videre om de fullfører den nye utdanningen eller faller fra igjen.

Norge er i likhet med de andre nordiske landene i en unik særstilling internasjonalt når det gjelder graden av fleksibilitet i utdanningssystemet. Flexibilitet i det norske utdanningssystemet handler i denne sammenheng om hvordan det er åpent for bevegelse mellom studieprogrammer og institusjoner. Studentene har mulighet til å gjøre bytter uten store økonomiske konsekvenser. Det er ikke skolepenger med unntak av private høyskoler, og man kan motta stipend og lån fra Lånekassen i opptil 8 år. Studenter har ofte muligheten til å overføre studiepoeng opptjent på ett studieprogram til et annet. Kostnaden ved å bytte er lav sammenlignet med frafall, noe som betyr at studenter som innsir at de har startet på «feil» studieprogram kan bytte til et annet program.

Det er likevel verdt å merke seg ulike incentiver og ordninger som kan ha innvirkning både på hvordan enkeltstudenter og institusjoner håndterer frafall og bytter. I studieåret 2019/2020 ble det innført en omgjøringsregel i Lånekassen som gjør at det lønner seg økonomisk å fullføre en påbegynt gradsutdanning ([Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2019–2020](#), 2019, § 26-1). Omvendt vil det straffe seg i form av større andel lån for dem som avslutter en påbegynt gradsutdanning uten å fullføre den spesifikke graden. Dette kan tenkes å påvirke hvordan studenter forholder seg til bytter, og spesielt de som er i tvil om valgte studieprogram var det rette.

I 2017 ble det innført en kandidatindikator i forbindelse med et oppdatert finansieringssystem for universitets- og høyskoleutdanning (Kunnskapsdepartementet, 2019). Formålet er å bedre gjennomføring i utdanningene, ved å stimulere institusjonene til å dimensjonere studieplassene og øke kvaliteten på utdanningen. Den nye finansieringsordningen innebærer at institusjoner står i fare for å bli «straffet» for en fleksibilitet som er resultat av politisk satsing. Flexibiliteten i utdanningssystemet kan tenkes å begrense mengden sektorfracfall gjennom mulighetene for program- og institusjonsbytte.

Formål

En stor andel av studentene i universitets- og høyskoleutdanning fullfører ikke en gradsutdanning. SSBs gjennomføringsstatistikk viser at hele 34 prosent av dem som begynte å studere for første gang i 2012 ikke hadde fullført en grad innen åtte år (SSB, 2021). Det er altså mange som permanent faller fra i universitets- og høyskolesektoren. Dette beskrives også i [Kunnskapsdepartementets årlige tilstandsrapporter](#) for høyere utdanning, som flere ganger har analysert omfanget av frafall og bytter.

Mens den samlede gjennomføringen i universitets- og høyskoleutdanning holder seg relativt stabil og er behandlet i detalj gjennom statistikk og analyser, bidrar denne rapporten til å belyse et tema som ofte faller i skyggen av gjennomføringsgrad. Ved å se til frafall og bytter kan vi tegne et klarere bilde av bevegelser inn og ut av sektoren og mellom utdanninger. Vi ser både til valgene studentene tar, men også resultatene av disse. Hva skjer etter frafallet eller byttet? Er det noen typer bytter som

øker risikoen for å ikke gjennomføre en utdanning? Er sektorfracfall et hinder for gjennomføring hvis varigheten av frafallet er avgrenset?

Ved å se til ikke bare frafallet og byttene i seg selv, men også når studentene forlot utdanningen, hva studentene gjorde i etterkant, og hvilke eventuelle utdanningsendringer de gjorde, åpner vi for å kunne evaluere konsekvensene av frafall og bytter. Denne rapporten kan gi en pekepinn på hvorvidt mulighetene for bytter faktisk fører til at studenter gjennomfører en utdanning.

1.2. Litteratur og tidligere forskning på frafall

Mye av eksisterende forskning på frafall i universitets- og høyskoleutdanning i Norge kommer fra studier som fokuserer på effekten av forklaringer på individnivå, ofte relatert til sosial bakgrunn og individbasert karaktergjennomsnitt fra videregående. En rekke registerdatastudier fra Norge har vist at lav sosial bakgrunn og lavere karakterer i skolen øker sannsynligheten for at studenten har et frafall fra universitets- og høyskoleutdanning. Mastekaasa et al. (2005) og Hovdhaugen et al. (2005) ser begge på frafall i lys av studentens bakgrunn. Mastekaasa et al. (2005) ser på lavere gradsstudenter i universitets- og høyskoleutdanning i perioden 1977-1998 og finner at lavere sosial bakgrunn og lavere karakterer fra videregående utløste en umiddelbar økning i sannsynligheten for sektorfracfall, men at karakterer kun i noen grad hadde betydning for bytter (fracfall til annen utdanningsinstitusjon). Hovdhaugen et al. (2005) ser på effektene av bakgrunnsfaktorer på frafall for førstegangsregistrerte studenter ved de tre største universitetene i Norge i høsten 1999. Ved å sammenligne effektene for bytter og sektorfracfall, finner hun at karakterer fra videregående og foreldrenes utdanningsnivå er de bakgrunnsfaktorene som har størst betydning for sannsynligheten for å ha et sektorfracfall, men at det har lite å si for bytter. Derimot har andre bakgrunnsfaktorer som alder og minoritetsbakgrunn mer å si for bytter, hvor vi ser en tendens til at yngre studenter oftere bytter studie og studenter med innvandringsbakgrunn i lavere grad bytter studie sammenlignet med den øvrige befolkningen. Funn som viser sterke effekter av bakgrunnsfaktorer som sosial bakgrunn og karakterer for sektorfracfall, men som i mindre grad har betydning for bytter, speiles også i tilsvarende registerbaserte studier fra andre skandinaviske land (f.eks. Hartkopf et al. 2021 for Danmark).

Andre registerbaserte analyser har blant annet konkludert med svake sammenhenger mellom sosial bakgrunn og frafall fra universitets- og høyskoleutdanning (Mastekaasa et al., 2005). Et fellestrekk i disse er at man ikke differensierer mellom forskjellige typer frafall. For studenter med foreldre som har lavere utdanning betyr frafall oftere at de skifter til «*mindre prestisjefylte studier (fra universitet til høyskole) eller også at de slutter å studere*» sammenlignet med studenter med foreldre med høyere utdanning (Mastekaasa et al., 2005:117). Studiet peker også på at en del av betydningen av sosial bakgrunn kan forklares med at studenter som har høyere sosial bakgrunn har bedre karakterer sammenlignet med studenter med lavere sosial bakgrunn.

Tilsvarende finner en nyere surveybasert studie fra profesjonsutdanningene på OsloMet ingen signifikant betydning av sosial bakgrunn på sektorfracfall (Nedregard et al. 2018). Denne studien skiller seg imidlertid fra de andre studiene ved å kun se på utvalgte profesjonsutdanninger ved et utvalgt universitet. Resultatene tyder på at betydningen av sosial bakgrunn varierer mellom type utdanninger.

Mens tidligere registerbaserte studier har vært begrenset på grunn av dårlig tilgang på forklaringsvariabler, har flere studier kombinert resultater fra registerdata med spørreskjemaundersøkelser for å få tilgang til forklaringsvariabler som personlig engasjement, motivasjon og generell trivsel på studiet. For eksempel viser en studie av bachelorstudenter i Norge i 2005 at personlig motivasjon for studiet og for videre karriereforløp hadde mye å si for årsaken til bytter (Hovdhaugen, 2009).

Overordnet peker tidligere forskning altså på at ulike forklaringsvariabler bidrar til forklaringen av ulike typer frafall. Hvor bakgrunnsvariabler i hovedsak bidrar til å forklare sannsynligheten for å ha et sektorfracfall, så bidro andre forklaringsvariabler, som best måles i surveydata, til å forklare sannsynligheten for bytter. Et unntak er studentenes evner og innsats på studiet som både har betydning for sektorfracfall og bytter.

Frafall i universitets- og høyskoleutdanning i Norge er godt beskrevet i litteraturen. Likevel baserer nesten alle studier presentert ovenfor seg på studier av en begrenset populasjon, f.eks. undersøker flere av studiene frafallet blant bachelorstudenter eller studenter på utvalgte universiteter. Det har vært langt færre studier med registerdata som tar med alle gradsutdanninger i Norge og følger studentene over en lengre årrekke, og de som eksisterer baserer seg på tidligere årganger tilbake i tid. Til tross for at funnene i eksisterende studier gir nyttige evidensgrunnlag for effekten av viktige forklaringsvariabler på frafall i universitets- og høyskoleutdanning, er det rom for en dyptgående kartlegging av frafall og bytter i ulike typer gradsutdanninger for å oppdatere tallgrunnlaget for debatten om frafallsproblematikk i Norge, og dermed komplementere norsk forskning og politikkutvikling på området. Analyser av frafall og bytter slutter ofte når et frafall inntreffer eller når et bytte skjer, mens færre studier kartlegger hva som skjer i etterkant, hvor mange studenter som går rett ut i jobb, hvor mange som fullfører den nye utdanningen etter et bytte og så videre. Vår intensjon er å utforske dette i detalj gjennom denne rapporten.

1.3. Populasjonsavgrensning og datagrunnlag

Populasjon

Populasjonen i denne rapporten er studenter som begynte på en gradsutdanning i 2012. En fordel ved å se til gradsstudenter som startet i 2012 er at vi har mulighet til å følge studentene helt frem til 2020. Vi kan dermed se på adferd også i etterkant av et frafall eller bytte. En annen fordel er at dette følger tidsmønsteret som også benyttes i Statistisk Sentralbyrå sin [gjennomføringsstatistikk ved universiteter og høyskoler](#).

Med økende fokus på livslang læring, er det sentralt å også inkludere eldre studenter i populasjonen. Førstegangsregistrerte studenter er ofte unge, og man må forvente at mange av studentene over 30 år har vært innoen universitets- og høyskolesektoren på et tidligere tidspunkt. Startkullet i 2012 består derfor både av førstegangsregistrerte studenter og tidligere studenter. Med dette grepet sørger vi for at frafallsproblematikk blir belyst også blant eldre studenter. Figur 1.1 illustrerer hvilke to grupper som til sammen utgjør populasjonen.

Populasjonen inneholder både de som var førstegangsregistrerte studenter i 2012 samt studenter som ikke hadde vært registrert som igangværende i universitets- og høyskoleutdanning de foregående 5 årene (2006-2011). Grunnen til at vi har lagt til et krav om opphold fra universitets- og høyskoleutdanning de siste fem årene før 2012, er at vi ønsker å følge populasjonen når de har begynt på en ny gradsutdanning. Studenter som har studert i årene før 2012 er midt i et utdanningsløp, og det vil være mindre treffsikkert å omtale deres eventuelle frafall og bytter.

Figur 1.1 Startpopulasjon

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Gradsutdanninger forstås som utdanninger som fører til en fullført grad, med en varighet på minst to år. Det inkluderer 2-årige masterutdanninger, 3-årige bachelorutdanninger, 5-årige masterutdanninger samt 5,5-6 årige profesjonsutdanninger.

Siden populasjonen ikke inkluderer studenter som var aktive i perioden 2006-2011, er studenter som startet på en 2-årig masterutdanning i 2012 i etterkant av nylig fullført bachelor ikke med i analyseutvalget. Av den grunn inneholder denne gruppen kun studenter som tok en form for videreutdanning og som hadde returnert til universitets- og høyskolesektoren etter et opphold fra sektoren på minst fem år. Dette innebærer at studentene på 2-årige masterutdanninger i vår analyse er mer ensformige enn de som tilhører de andre gradsutdanningene. Vi ekskluderer grunnskolelærere, da denne utdanningen var fireårig i 2012.

Datagrunnlag

Kartleggingene i denne rapporten bygger hovedsakelig på administrative utdanningsdata fra Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB). NUDB er en forløpsdatabase som samler all SSBs individbaserte utdanningsstatistikk. Databasen omfatter utdanningsstatistikk på individnivå tilbake til 1970.

Personer registreres i kurstabellen i NUDB når de avslutter grunnskolen, og databasen inneholder blant annet informasjon om kurs tatt på videregående nivå, høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskoleutdanning. Videre inneholder databasen informasjon om nasjonale prøver samt demografiske bakgrunnsvariabler.

For informasjon om sysselsetting har vi benyttet data fra den registerbaserte sysselsettingsstatistikken fra System for persondata (SFP), som viser sysselsetting per 4. kvartal i statistikkåret med referanseuke den tredje uken i november. Fra og med 2015 bygger statistikken over sysselsatte i hovedsak på A-ordningen, som er en samordnet digital innsamling av opplysninger om arbeidsforhold, inntekt og skattetrekk til Skatteetaten, NAV og SSB. Før 2015 bygde statistikken på NAVs Arbeidsgiver-/arbeidstagerregistret (Aa-registeret) og lønns- og trekkoppgaverregisteret (LTO-registeret).

1.4. Definisjoner av frafall og bytter

I denne rapporten utgjør frafall og bytter to kjernebegreper. Begrepene sorterer ulike typer bortfall fra en spesifikk universitets- og høyskoleutdanning som studentene startet på i 2012. Vi skiller mellom studenter som bytter studieprogram eller institusjon (bytter), og studenter som forlater studiene og dermed universitets- og høyskolesektoren i en periode (sektorfracfall). Hvis en student har forlatt den aktuelle gradsutdanningen i perioden vil vedkommende enten registreres med et sektorfracfall eller et bytte. Sektorfracfall og bytter kan ikke forekomme i samme år hos en og samme student.

Forekomsten av bytter, gjennom bytte av studieprogram eller utdanningsinstitusjon, kan tenkes å ha betydelig mindre konsekvenser for den enkelte og på samfunnsnivå sammenlignet med frafall fra sektoren. Det er derfor sentralt at vi skiller mellom sektorfracfall og bytter i analysen.

Sektorfracfall

Sektorfracfall defineres som fravær i en periode på et år eller mer, hvor studenten ikke er registrert i en universitets- og høyskoleutdanning. Sektorfracfall måles gjennom hvorvidt man var registrert som igangværende student per 01.10.

Kategorien sektorfracfall gis basert på manglende studentregistrering året etter at vedkommende var registrert som student per 01.10. Første mulighet for ny studentregistrering er 01.10 året etter, som tilsier at vedkommende står utenfor sektoren i minst et år. Sektorfracfall indikerer dermed at studenten er fraværende fra universitets- og høyskolesektoren i minst ett år, og er ikke et mål på det endelige utfallet av gradsutdanningen.

Bytter

Bytter utgjør en samlebetegnelse for studenters mobilitet mellom studieprogrammer og utdanningsinstitusjoner. Detaljnivået i datamaterialet vi har benyttet, tillater oss å skille mellom bytte fra et studieprogram og fra en institusjon som to ulike typer bytter. Bytter måles gjennom studentregistreringen per 01.10, og omfatter studenter som i en sømløs overgang:

- 1) Skifter studieprogram innenfor samme utdanningsinstitusjon (Programbytte)
- 2) Skifter studiested fra en utdanningsinstitusjon til en annen (Institusjonsbytte)

Med sømløs overgang mener vi at studenten har vært registrert som igangværende student i perioden til og med overgangen til nytt studieprogram eller institusjon.

Programbytte måles gjennom endring i [NUS-kode](#) fra ett år til det neste, målt per 01.10. Norsk standard for utdanningskode (NUS) et sekssifret kodesystem som klassifiserer utdanningsaktiviteter etter nivå og fag.

Institusjonsbytte måles gjennom endring i institusjon fra et år til et annet, målt per 01.10. Flertallet av studentene som bytter institusjon, starter samtidig på et nytt studieprogram. Hvis en student både er registrert med endring i studieprogram og institusjon i samme år, plasseres vedkommende i kategorien institusjonsbytte.

1.5. Bearbeiding og analysegrunnlag

For å kunne avgjøre om en student har hatt et frafall eller bytte i sin gradsutdanning har vi sett til oppføringer av startdato og avsluttedato for en utdanning på individnivå. I tillegg har vi supplert med samtlige registreringer av igangværende studenter i universitets- og høyskoleutdanning i perioden 2012-2020. Ved å se til utfallet av de ulike utdanningsregistreringene, samt eventuelle

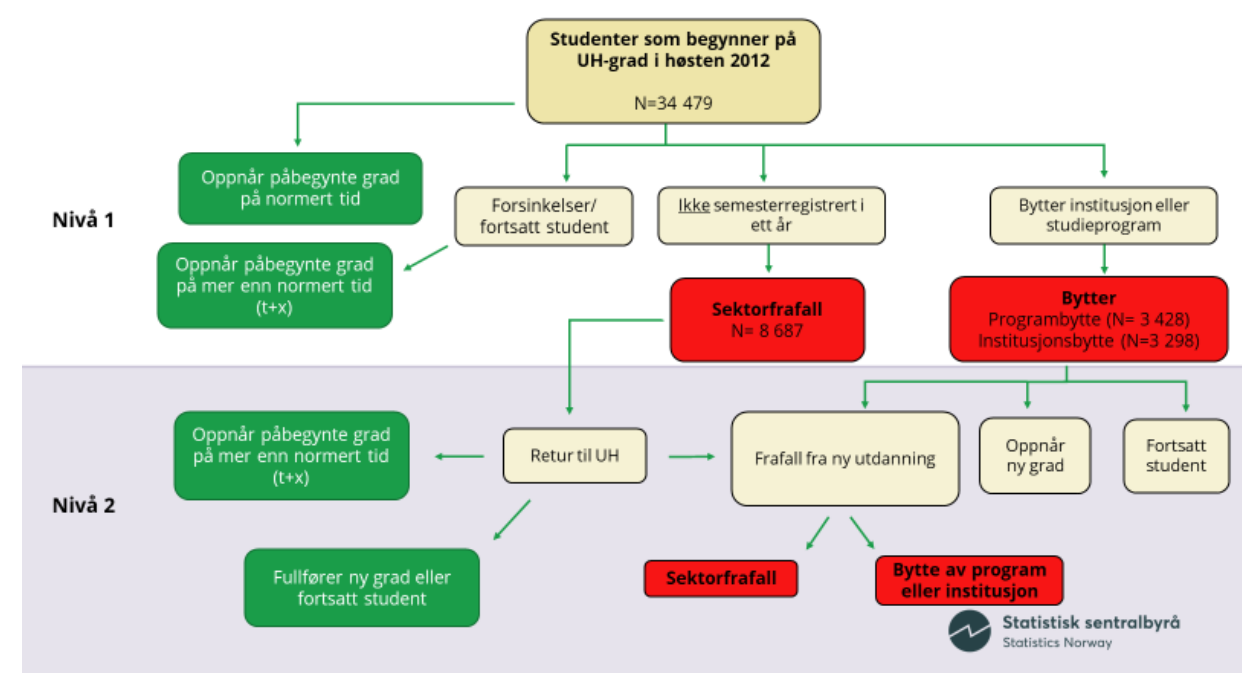
endringer i NUS-kode, institusjon eller perioder med fravær, har vi bygget et datasett over frafall og bytter i perioden 2012-2020.

Figur 1.2 viser de to nivåene rapporten tar utgangspunkt i, og illustrerer samtlige hendelsesforløp denne rapporten dekker. I analysen ser vi i første omgang til første forekomst av frafall og bytter fra den aktuelle gradsutdanningen som ble påbegynt i 2012. Dette er nivå 1. Mulige utfall på nivå 1 er at utdanningen ble bestått uten frafall eller bytte, eller at studenten har hatt et sektorfrafall eller bytte.

Nivå 2 innebærer å se til hva studentene gjorde etter første forekomst av sektorfrafall eller bytte. For de med sektorfrafall ser vi om de returnerte til sektoren etter en periode, og følger studentene i deres eventuelle nye utdanningsløp. For studentene med bytter ser vi til utfallet på utdanningen de byttet til. Dette tillater oss å i større grad vurdere om studenter med sektorfrafall eller bytter i løpet av utdanningen faktisk fullfører til slutt, eller om frafallet er endelig. I en forlengelse av dette vil vi kunne gi et inntrykk av hvilke konsekvenser frafall og bytter har. Det er på nivå 2 vi får et reelt bilde av det varige frafallet fra universitets- og høyskolesektoren, som ikke leder til en gradsutdanning. Det er også her vi kan få en forståelse av hvorvidt program- og institusjonsbytte fører til økt gjennomføring, eller en fortsatt syklus med nye bytter hos den enkelte.

I omtalen av frafall og bytter er det viktig å se begge nivåer sammenheng. På nivå 1 omtaler vi omfanget av sektorfrafall og bytter, før vi på nivå 2 går i detalj på tiden etter det første frafallet eller byttet. Vi ser altså først til forekomsten, før vi evaluerer det videre studieløpet blant de med frafall og bytter. Figur 1.2 gir en detaljert oversikt over hvordan nivå 1 og nivå 2 er forstått i denne rapporten.

Figur 1.2 Hendelsesforløp

Kilde: Statistisk sentralbyrå

1.6. Begrensninger

Det finnes flere sentrale begrensninger i rapporten.

For det første kan vi ikke si noe om årsaker til at den enkelte student faller fra sektoren eller bytter til et nytt studieprogram eller institusjon. Kategoriene settes uavhengig av årsaken bak frafallet eller byttet.

Fokuset på kjennetegn og trekk ved studiene er begrenset til tilgjengelige variabler i våre registerdata. Vi ser derfor til eksterne faktorer som foreldrenes utdanningsnivå og alder, og ikke til faktorer som studiemiljø og andre personlige vurderinger av årsaker til frafall (eksempelvis indre motivasjon eller engasjement). Utvalgsundersøkelser gir muligheten til å kontrollere for forhold som ikke fremkommer i registerdata, slik som interesse for faget, hvilke muligheter yrket tilbyr, personlig motivasjon, læringsmiljø og undervisningsformer. Disse forholdene kan ha noe å si for bytter og frafall, og denne rapporten er derfor begrenset av en forutsetning om at de eksterne forholdene (vi kan måle i registerdata) i de fleste tilfeller har en indirekte virkning på frafallet.

Vår definisjon, kombinert med den begrensede tidsdimensjonen på datamaterialet, gjør at tallene på sektorfracfall må ses på med varsomhet. Vi kan ikke utelukke at noen av studentene som klassifiseres som sektorfracfalt kan velge å fullføre graden på et senere tidspunkt, for eksempel at en student etter ti år tar opp igjen studiene og fullfører en grad. En lengre tidsdimensjon ville med stor sannsynlighet gjøre sektorfracfallet noe lavere. En ramme på 8 år gir likevel rom for å vurdere store deler av frafallet, om enn noe svakere på de lengste profesjonsutdanningene.

Måten vi måler bytter på vil ikke nødvendigvis speile de byttene universiteter- og høyskoler selv registrerer. I våre data benytter vi NUS-standarden og endringer i NUS-kode fra ett år til det neste for å omtale programbytte. Om studenter endrer sammensetning av utdanningen sin uten at det utløser endring i NUS-kode, vil vi ikke plukke opp dette i våre data.

Merk også at analyseutvalget - som nevnt i del 1.3 over - ikke omfatter studenter som har gått direkte videre fra en bachelor til en 2-årig masterutdanning, siden populasjonen ikke inkluderer studenter som var aktive i årene før 2011 (2006-2011). Dette betyr at materialet bare i begrenset grad gir grunnlag for generelle utsagn om studenter på 2-årige masterutdanninger.

1.7. Begrepsavklaringer

Foreldrenes høyeste utdanningsnivå

Opplysninger om foreldrenes høyeste utdanningsnivå (sosial bakgrunn) er innhentet fra NUDB og følger [Norsk standard for utdanningsgruppering 2016](#). Vi benytter følgende inndelingen, som referer til den av foreldre med høyeste fullførte utdanningsnivå da personen var 16 år:

1. Lang høyere. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 7 el. 8
2. Kort høyere. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 6
3. Videregående. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 3, 4 eller 5
4. Grunnskole. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 0, 1 eller 2
5. Uoppgitt. Begge foreldrene har uoppgitt utdanning

Fagfelt

Fagfelt er en detaljert gruppering av utdanningsaktivitetenes faglige innhold. Opplysninger om fagfelt er innhentet fra NUDB og følger [Norsk standard for utdanningsgruppering 2016](#). Hvert fagfelt grupperer utdanning som er mest mulig faglig homogen:

1. Humanistiske og estetiske fag
2. Lærerutdanning og utdanning i pedagogikk
3. Samfunnsfag og juridiske fag
4. Økonomiske og administrative fag
5. Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag
6. Helse-, sosial- og idrettsfag
7. Primærnæringsfag

8. Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag
9. Uoppgitt fagfelt

Innvandringskategori

Opplysninger om innvandringskategori er innhentet fra Befolkningsregisteret, og kan inndeles i følgende kategorier:

- A. Øvrig befolkning
- B. Innvandrere
- C. Norskfødte med innvandrerforeldre

Benevnelsen «innvandrere» omfatter i denne rapporten personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre, og som har innvandret til Norge.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamenskarakterene på vitnemålet i Grunnskolen. De oppsummerer alle elevens resultater i forskjellige fag, og er med på å danne grunnlaget for opptak til videregående skole. Poengene blir regnet ut på følgende måte: Hver tallkarakter (standpunkt eller eksamenskarakter) får tilsvarende poengverdi som karakteren. Poengsummen får en ved å summere alle tallkarakterene, og deretter dele på antall karakterer. Dette gjennomsnittet, med to desimaler, multipliseres med 10. En liten andel av elevene som avslutter grunnskolen får ikke beregnet grunnskolepoeng. Dette er elever som av ulike grunner mangler karakterer i over halvparten av fagene.

Videregåendepoeng

Videregåendepoeng oppsummerer elevens resultater i videregående opplæring Vg3. Det beregnes ved å ta summen av alle karakterer med tallverdi dividert på antall tellende karakterer.

Sysselsetting

Sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, også de som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. Personer i førstegangsmilitær- eller siviltjeneste regnes som sysselsatte. Personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte. Dette følger anbefalingene fra den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO.

Ikke-sysselsatte omfatter arbeidsledige og de utenfor arbeidsstyrken. Arbeidsledige viser til personer som ikke har hatt inntektsgivende arbeid i referanseperioden, men som har forsøkt å skaffe seg slikt arbeid i løpet av de siste fire ukene. Personer utenfor arbeidsstyrken er de som verken var sysselsatte eller arbeidsledige i referanseuka, for eksempel deltakere som ikke er i jobb eller arbeidsledige, uføre og pensjonister.

Arbeidstid

Arbeidstid er avtalt antall arbeidstimer per uke ifølge arbeidskontrakten. **Heltid/deltid** grupperes fra avtalt antall arbeidstimer per uke i forhold til antall timer som regnes som fulltid. **Heltid** er 37,5 arbeidstimer eller mer. **Deltid** er da definert som under 37,5 timer i uka. Vi skiller mellom kort og lang deltid, der **kort deltid** viser til arbeid mellom 1 og 19 timer i uka, mens **lang deltid** er arbeid mer enn 19 timer i uka men mindre enn 37,5 timer.

Sentralitet

[Sentralitetsklasseindeksen](#) gir hver kommune en sentralitetsscore, som grupperes fra 1 til 6 basert på nærhet til arbeidsplasser og servicefunksjoner. Fra og med 2018 ble det innført en ny standard

for sentralitet, basert på nærhet til arbeidsplasser og servicefunksjoner, uten bruk av tettsteder i klassifiseringen. Her ligger sentraliteten mellom 0 (kun teoretisk mulig) og 1000. Disse verdiene er gruppert sammen til seks klasser. Den mest sentrale kommunen vil alltid ha verdi 1000 (Oslo) og de minst sentrale kommunene har verdier ned mot 300. Sentralitetsklasse 1 er kategorien med de mest sentrale kommunene (høyeste sentralitetsindeksene) og sentralitetsklasse 6 inneholder de minst sentrale (laveste sentralitetsindeksene).

1.8. Rapportens oppbygning

I de følgende kapitlene vil vi gå i dybden på frafall og bytter i universitets- og høgskoleutdanning. Først gir vi et overordnet bilde av omfanget av frafall og bytter i kapittel 2. Videre ser vi til sektorfracfall i kapittel 3. Da går vi i dybden på hvordan sektorfracfallet fordeler seg i lys av studierelaterte og individbaserte variabler. Videre presenterer vi en regresjonsanalyse for å avgjøre hva som er avgjørende for sektorfracfall, før vi avslutter med en gjennomgang av hva studentene gjorde i etterkant av sektorfracfallet.

I kapittel 4 gjennomgår vi bytter, det vil si program- og institusjonsbytte. Vi følger samme fremgangsmåte som i kapittel 3. Endelig presenterer vi i kapittel 5 en avsluttende diskusjon, hvor vi ser frafall og bytter i sammenheng og konkluderer funnene.

2. Omfang av frafall og bytter i universitets- og høyskoleutdanning

I dette kapittelet tar vi et første, overordnet blikk på omfanget av frafall og bytter i analyseutvalget. Startpopulasjonen består av 34 479 unike studenter. 43 prosent var menn, og 57 prosent var kvinner. Felles for alle var at de begynte på en gradsutdanning i 2012, som vil si enten bachelorgrad (3-årig), mastergrad (2-årig eller 5-årig) samt profesjonsutdanninger (5,5-6 år). Populasjonen omfatter både de som begynte å studere for første gang i 2012, og de som hadde hatt et sammenhengende opphold fra universitets- og høyskolesektoren de fem foregående årene.

45 prosent med frafall eller bytter

Av de 34 479 studentene som begynte på en gradsutdanning i 2012, forlot nærmere 45 prosent utdanningen gjennom et sektorfrafall eller bytte. Flesteparten av dem som forlot gradsutdanningen de startet på i 2012 hadde et sektorfrafall, som vil si at de var fraværende fra universitets- og høyskolesektoren i en periode på ett år eller mer. Dette gjaldt 25 prosent av studentene i 2012-populasjonen.

10 prosent av studentene gjennomførte et programbytte fra gradsutdanningen de startet på i 2012. Programbytte innebærer at man skifter studieprogram innenfor samme utdanningsinstitusjon. I tillegg gjennomførte nærmere 10 prosent av studentene et institusjonsbytte. Disse studentene byttet fra en utdanningsinstitusjon til en annen. 140 av de 3 298 studentene med institusjonsbytte fortsatte på gradsutdanningen de begynte på ved en annen institusjon. Det vil si at det store flertallet av studentene med institusjonsbytte byttet studieprogram samtidig.

55 prosent av studentene hadde ikke noen form for frafall eller bytte fra den opprinnelige gradsutdanningen. Det betyr at de enten fullførte utdanningen eller at de var registrert som igangværende student ved samme utdanning og institusjon i hele perioden (2012-2020). Disse 55 prosentene var i perioden frem til fullført studium registrert ved samme studieprogram, samme institusjon og uten fravær fra universitets- og høyskolesektoren. Dette inkluderer også studenter som brukte lengre tid på studiene sine uten noen form for frafall eller bytte. Det vil si at vi ser på frafall og bytter uavhengig av hvorvidt man fullførte på normert tid eller ikke, kun avhengig av at studenten ikke gjorde endringer i studieprogram, institusjon eller studentregistrering.

Tabell 2.1 Frafall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012. Antall og andel

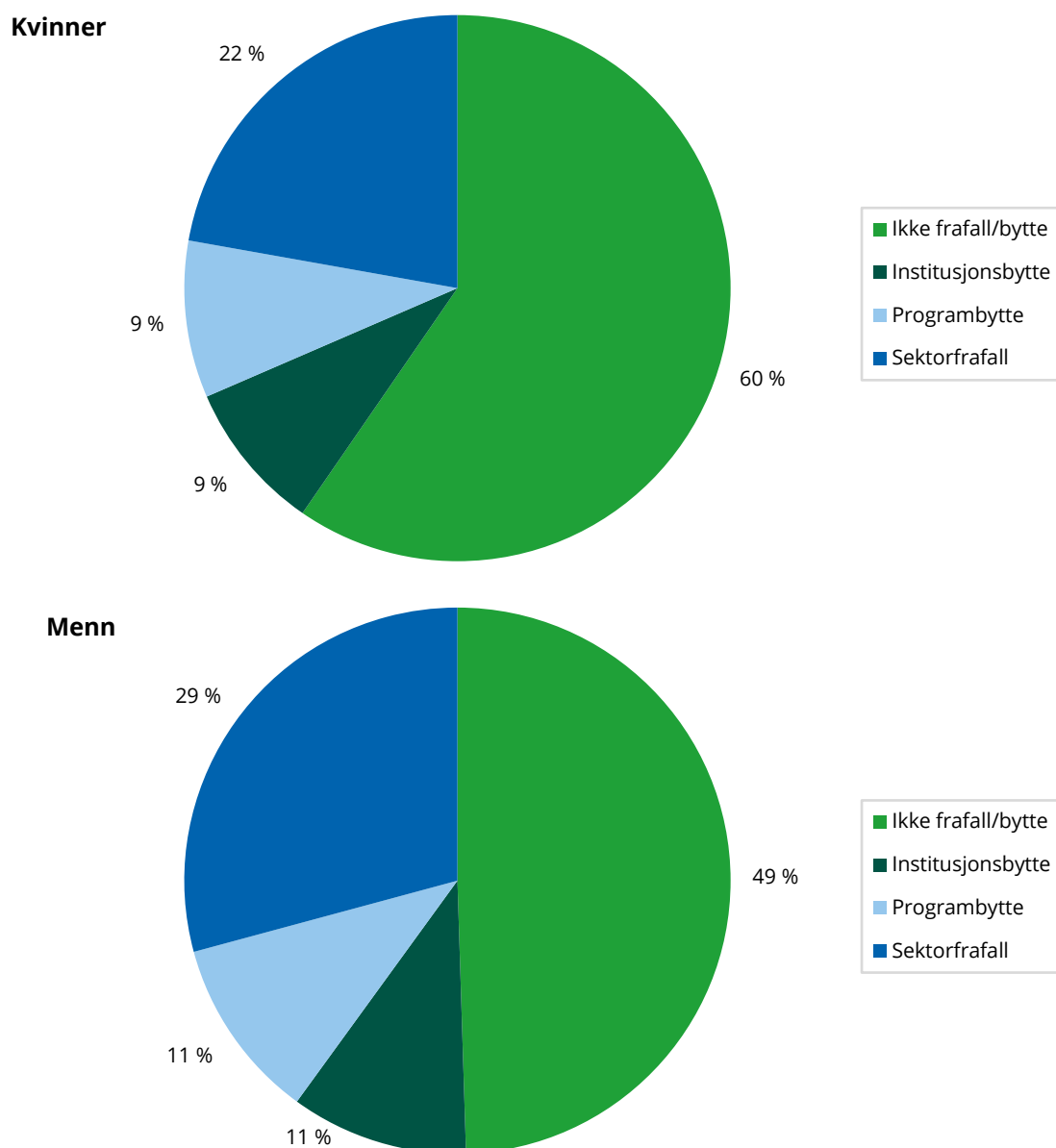
	Antall	Andel
I alt	34 479	100,0
Ikke frafall/bytte	19 066	55,3
Programbytte	3 428	9,9
Institusjonsbytte	3 298	9,6
Sektorfrafall	8 687	25,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Menn hadde oftere frafall og bytter

Det er klare forskjeller mellom kjønnene når det gjelder frafall og bytter. Mens 40 prosent av kvinnene som begynte på en gradsutdanning i 2012 hadde et frafall eller bytte, gjaldt dette 51 prosent av mennene.

Mens 29 prosent av de mannlige studentene hadde et sektorfrafall, gjaldt dette 22 prosent av kvinnene. Det var også en mindre andel av kvinnene som gjennomførte program- og institusjonsbytter. For begge typer bytter var andelen på 9 prosent for kvinner og 11 prosent for menn. Mannlige gradsstudenter som begynte i 2012 hadde altså større forekomst av frafall og bytter enn kvinnelige medstudenter, og forskjellen var spesielt stor når det gjaldt sektorfrafall.

Figur 2.1 Frafall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter kjønn. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

40 prosent på 2-årige masterutdanninger hadde et sektorfrafall

Frafallet skiller seg også når vi fordeler på type gradsutdanning. Figur 2.2 viser at sektorfrafallet var størst blant studenter ved 2-årige masterutdanninger. Her finner vi at hele 40 prosent av studentene hadde et sektorfrafall, det vil si et fravær fra universitets- og høyskoleutdanning på minst ett år.

På den andre siden var det få bytter blant studentene ved 2-årige masterutdanninger. Dette må ses i lys av varigheten på programmet, samt at utdanningen er tematisk bundet til en tidligere fullført bachelorutdanning. Det er også sentralt at studentene ved 2-årige masterutdanninger i analyseutvalget kun består av studenter som har hatt et opphold fra universitets- og høyskoleutdanning de foregående 5 årene før 2012, og dermed er av en viss alder.

Omvendt ser vi at sektorfrafallet var lavest blant studenter ved 5-årige masterutdanninger og profesjonsutdanninger, hvor andelen med sektorfrafall var på henholdsvis 16 og nærmere 17 prosent

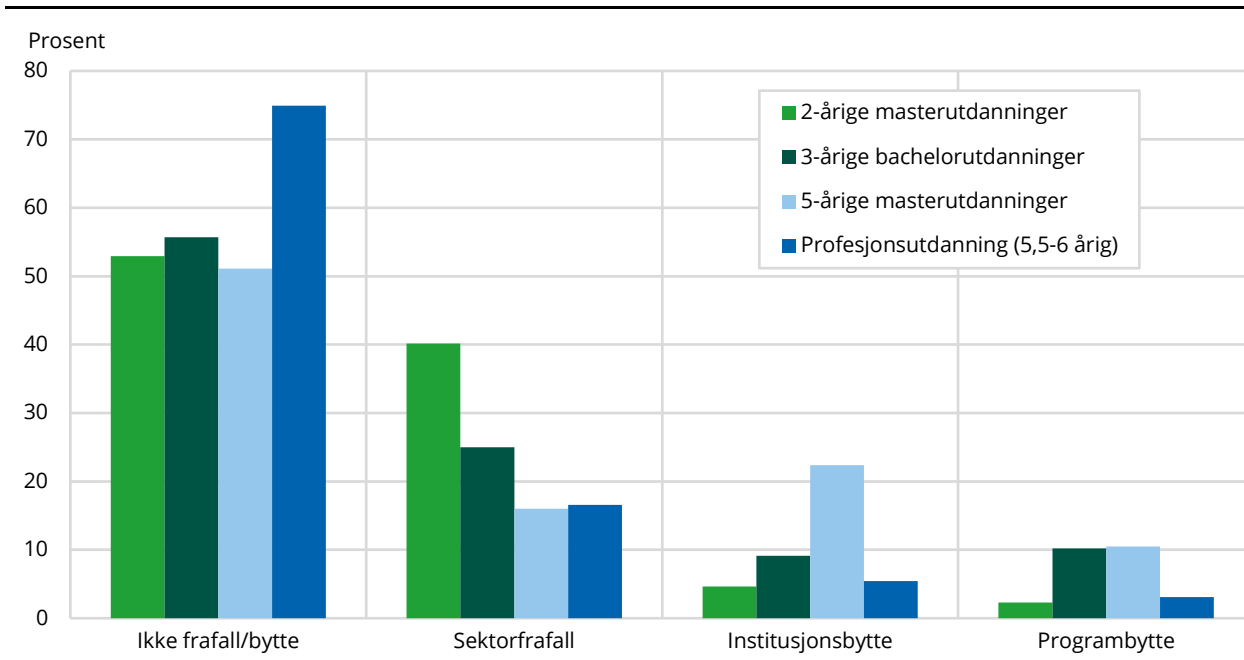
Frafall og bytter minst vanlig på profesjonsutdanninger

Profesjonsutdanningene hadde en høy andel studenter uten frafall eller bytter, med hele 75 prosent. De tre andre gradsutdanningene hadde relativt lik andel studenter uten frafall eller bytter, med mellom 51 og 56 prosent.

Studenter ved 5-årige masterutdanninger hadde størst andel studenter med programbytte. Hele 22 prosent byttet studieprogram, som vil si at de forlot den 5-årige masterutdanningen til fordel for en annen utdanning – uten å ha hatt et opphold fra studiene på ett år eller mer. Til sammenligning gjennomførte 9 prosent av de som begynte på en bachelorutdanning i 2012 et programbytte. Programbytte forekom i liten grad blant studenter som begynte på 2-årige masterutdanninger og profesjonsstudier, med omtrent 5 prosent.

Andelen studenter med institusjonsbytte var relativt lav i samtlige gradsutdanninger. Lavest andel finner vi hos studenter ved 2-årige masterutdanninger og profesjonsutdanninger. Henholdsvis 2 og 3 prosent av disse hadde forlatt institusjonen de begynte å studere ved, for å studere ved en annen institusjon. 10 prosent av studentene ved 3-årige bachelorutdanninger og 5-årige masterutdanninger gjennomførte et institusjonsbytte.

Figur 2.2 Frafall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradsutdanning. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Den introduserende analysen av omfanget av frafall og bytter viser at det er nyttig å gjøre et større dypdykk i sektorfracfall og program- og institusjonsbytter i universitets- og høyskoleutdanning. Det er tydelig at forekomsten av frafall og bytter varierer både med kjønn og type gradsutdanning. I det følgende vil vi gå i dybden på frafall og bytter hver for seg. Vi tar først for oss sektorfracfall i kapittel 3, før vi ser til bytter i kapittel 4.

3. Sektorfracfall

I dette kapitlet ser vi nærmere på sektorfracfallet blant gradsstudentene i 2012. Formålet er å kartlegge omfanget av og hvilke faktorer som hadde betydning for om studenter hadde et sektorfracfall. En student betraktes som sektorfracfalt dersom studenten hadde et fravær fra universitets- og høgskoleutdanning i ett år eller mer.

Blant gradsstudentene som startet i 2012 hadde i alt 8 687 studenter et sektorfracfall.

I første del av kapitlet ser vi på hvordan sektorfracfallet fordelte seg etter kjennetegn ved studiet (kapittel 3.1) og kjennetegn ved studentene (kapittel 3.2). Videre i kapitlet ser vi på hva som skjedde etter sektorfracfallet (kapittel 3.3). Vi presenterer her tall på hvor mange studenter som returnerte til universitets- og høgskoleutdanning, hvor mange som gikk rett ut i jobb og hvor mange som falt helt fra uten å fullføre en utdanning.

Det kan være sammenheng mellom ulike faktorer som påvirker sektorfracfall, f.eks. er noen typer studieprogram mer vanlig innenfor enkelte fagfelt. Derfor ser vi i kapittel 3.4. også på sannsynligheten for sektorfracfall når det tas hensyn til flere kjennetegn ved studentene og deres studier samtidig.

3.1. Kjennetegn ved studiet

Sektorfracfall minst utbredt ved profesjonsutdanninger og 5-årige masterutdanninger

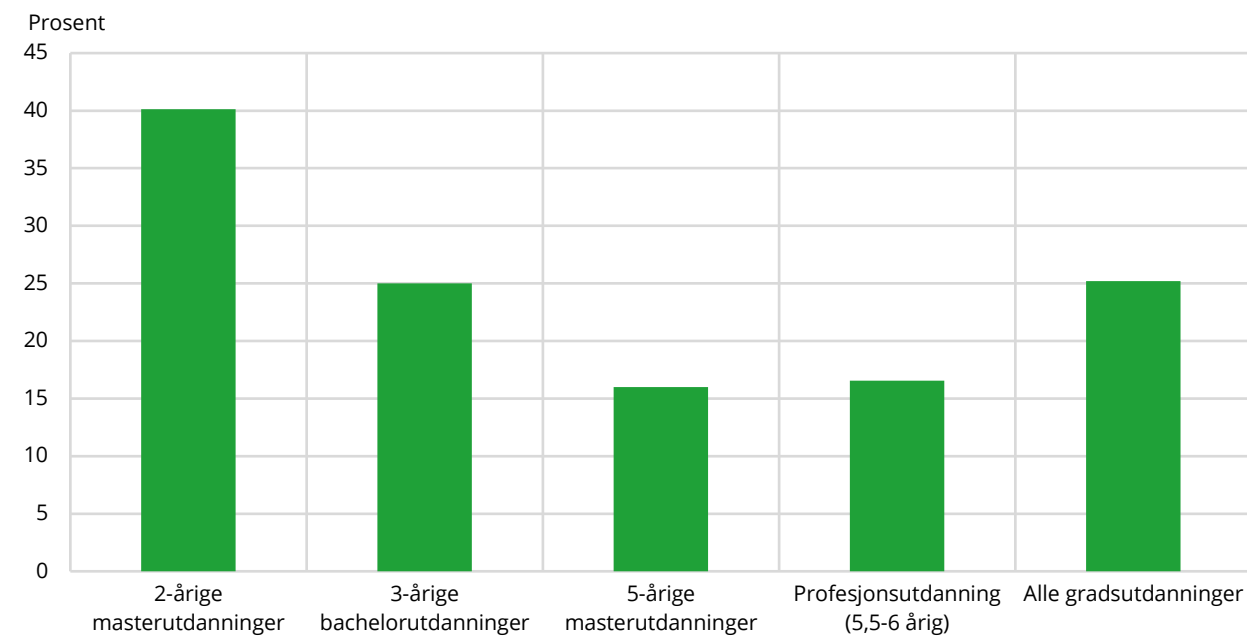
Ser vi på de ulike gradsutdanningene hver for seg, finner vi at profesjonsutdanninger og 5-årige masterutdanninger hadde den laveste andelen studenter med sektorfracfall. Tilsvarende andeler var noe høyere for 3-årige bachelorutdanninger, og aller høyest for 2-årige masterutdanninger.

Tabell 3.1 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradsutdanning. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfracfall	Sektorfracfall
I alt	34 479	8 687	25,2
2-årige masterutdanninger	2 524	1 013	40,1
3-årige bachelorutdanninger	28 406	7 104	25,0
5-årige masterutdanninger	3 126	500	16,0
Profesjonsutdanning (5,5-6 årig)	423	70	16,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.1 illustrerer forekomsten av sektorfracfall blant studenter ved ulike gradsutdanninger. 25 prosent av studentene i analyseutvalget som begynte på en 3-årig bachelorutdanning i 2012 hadde et sektorfracfall. Dette er identisk med snittet for hele analyseutvalget. For profesjonsutdanninger og 5-årige masterutdanninger var tilsvarende andeler 16 og 17 prosent. Ved 2-årige masterutdanninger var andelen studenter med sektorfracfall på hele 40 prosent.

Figur 3.1 Studenter med sektorfrafall blant gradsstudenter som startet 2012, etter type gradsutdanning. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ulik alderssammensetning på gradsutdanningene

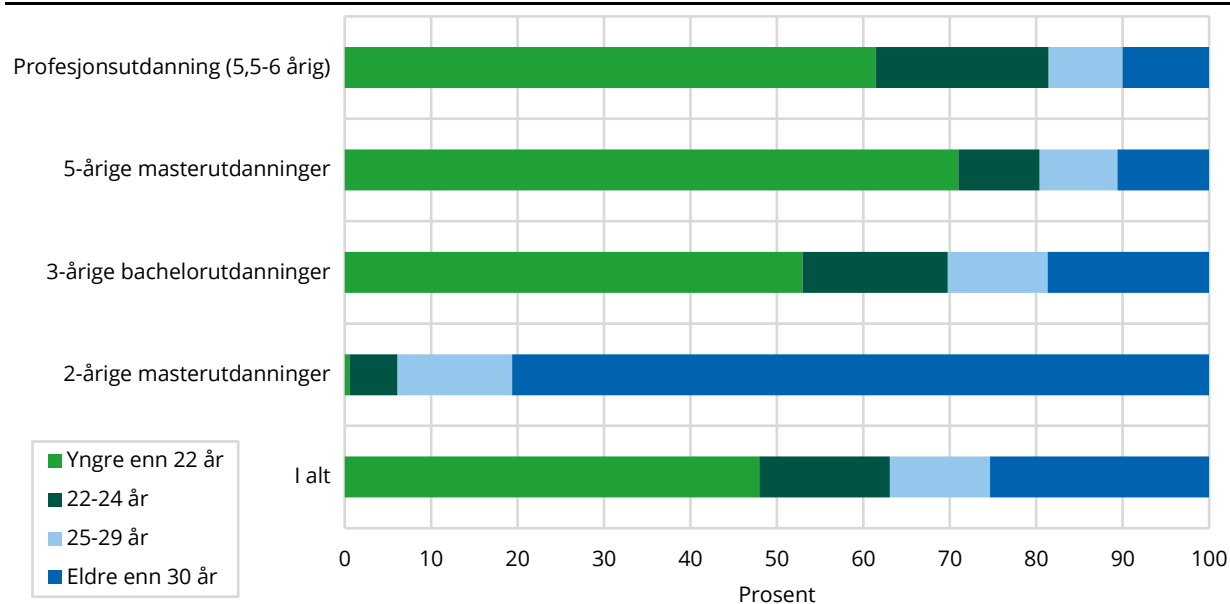
Andelen studenter med sektorfrafall på de 2-årige masterutdanningene skiller seg ut, og dette må ses i sammenheng med at studenter i denne gruppen er vesentlig eldre sammenlignet studenter som begynte på en bachelor- eller profesjonsgrad. Det skyldes at analyseutvalget ikke inkluderer studenter som tok 2-årig masterutdanning i etterkant av nylig fullført bachelor. Denne gruppen inneholder altså kun studenter som tok en form for videreutdanning og som hadde returnert til universitets- og høyskolesektoren etter et opphold fra sektoren på minst fem år.

Studentene i denne gruppen er mer ensformige enn de som tilhører de andre gradsutdanningene, noe som tydeliggjøres i Figur 3.2. Størsteparten av studentene med sektorfrafall på 2-årige masterutdanninger var 30 år eller eldre. Vedleggstabellene A1.1 og A1.2 viser en oversikt over fordelingen av gradsstudenter som startet i 2012 etter type gradsutdanning og alder.

Figur 3.2 viser ellers at 71 prosent av de som begynte på en 5-årig masterutdanning i 2012 og hadde et sektorfrafall var yngre enn 22 år. Tilsvarende andeler på profesjonsutdanninger og 3-årige bachelorutdanninger var henholdsvis 61 og 53 prosent. Med unntak av 2-årige masterutdanninger, finner vi størst andel studenter i alderen 30 år og over ved 3-årige bachelorutdanninger, med nærmere 19 prosent.

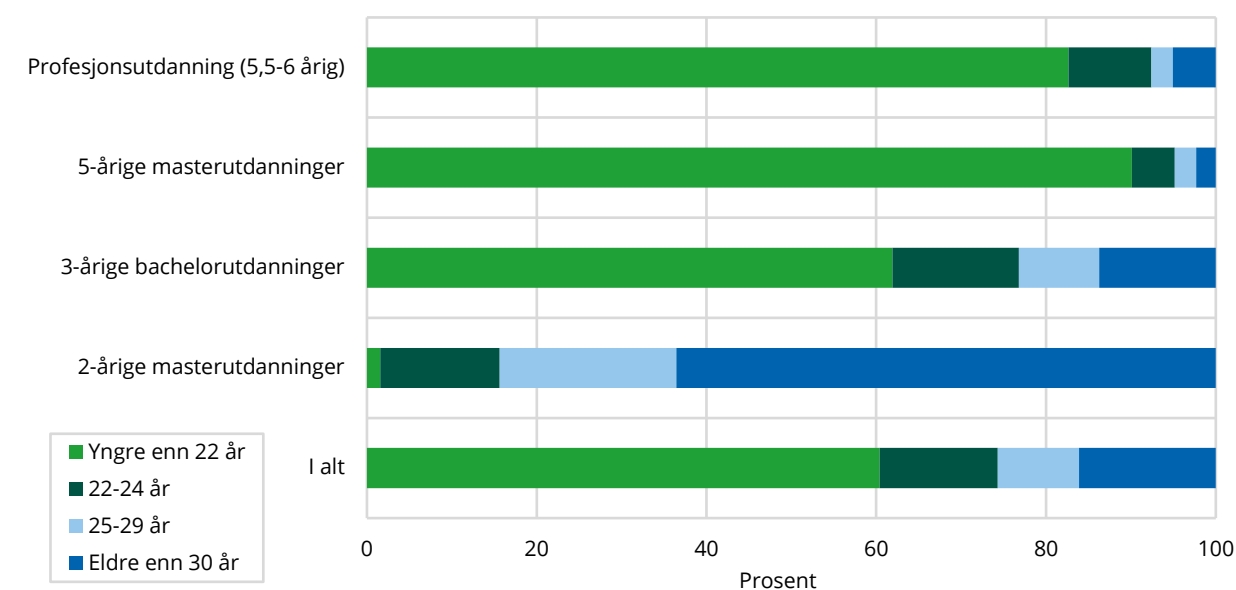
Sammenligninger vi dernest aldersfordeling for studenter med sektorfrafall med studenter uten frafall innenfor de ulike gradsutdanningene (figur 3.3), finner vi at det er en høyere andel av yngre studenter uten frafall for alle typer gradsutdanning.

Figur 3.2 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradutdanning og alder. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.3 Studenter uten frafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradutdanning og alder. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Mest sektorfracfall innenfor humanistiske og estetiske fag

Tabell 3.2 viser andelen studenter med sektorfracfall innenfor ulike fagfelt. Inndelingen i fagfelt er en faglig kategorisering av ulike fagområder som videre kan deles inn i enkelte fagdisipliner. Blant studenter på en utdanning innenfor humanistiske og estetiske fag var andelen med sektorfracfall på nærmere 34 prosent. Nest størst andel studenter med sektorfracfall var innenfor økonomiske og administrative fag med 33 prosent.

I den andre enden av skalaen finner vi samferdsels- og sikkerhetsfag, hvor omtrent 18 prosent av studentene hadde et sektorfracfall. Den nest laveste andelen studenter med sektorfracfall fantes blant studenter i helse-, sosial og idrettsfag, hvor andelen var 22 prosent. Selv om det er variasjoner i sektorfracfall på tvers av fagfelt, kan vi konstatere at det gjennomgående er en høy andel studenter med sektorfracfall i samtlige fagfelt.

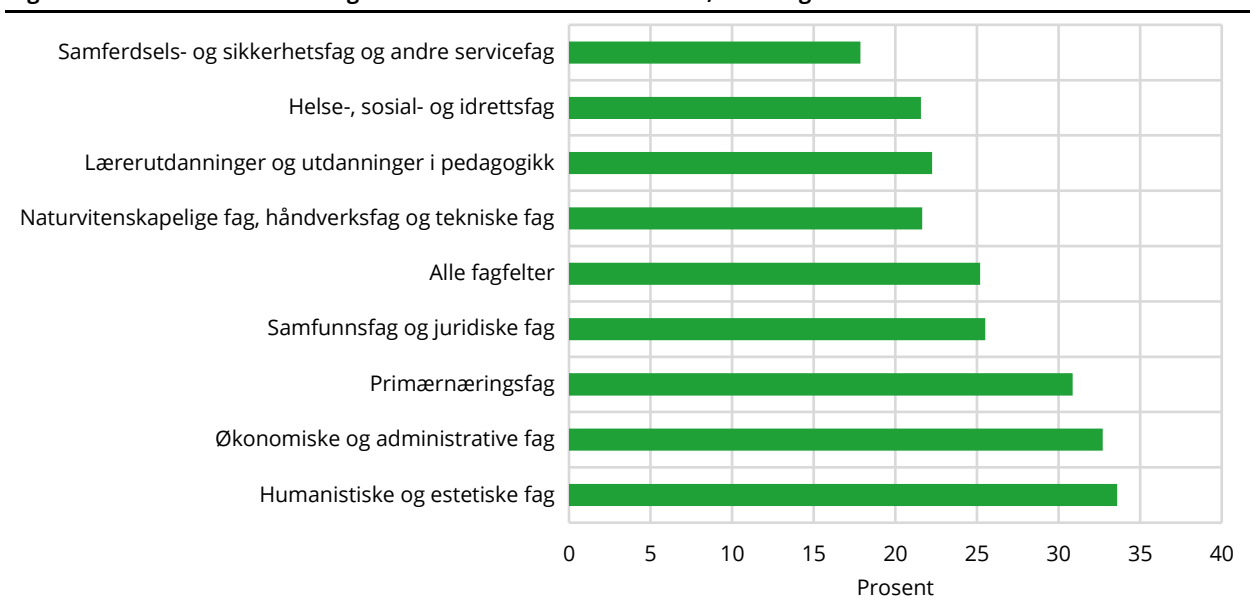
Tabell 3.2 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter fagfelt. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfrfall	Sektorfrfall
I alt ¹	34 479	8 687	25,2
Humanistiske og estetiske fag	2 849	957	33,6
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk ²	3 707	825	22,3
Samfunnsfag og juridiske fag	3 865	986	25,5
Økonomiske og administrative fag	6 655	2 177	32,7
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	7 637	1 653	21,6
Helse-, sosial- og idrettsfag	8 683	1 873	21,6
Primærnæringsfag	175	54	30,9
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	907	162	17,9

¹ Uoppgitt fagfelt er inkludert her.

² Fireårige grunnskolelærerutdanninger er holdt utenfor analysen, og er derfor ikke inkludert i fagfeltet "Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk".

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.4 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter fagfelt. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Mindre forskjeller mellom vitenskapelig høyskoler, universitet og høyskoler

Tabell 3.3 viser sektorfrfallet etter type utdanningsinstitusjon. Inndelingen tar utgangspunkt i hovedkategorier av institusjoner som er akkrediterte for universitets- og høyskoleutdanning i 2012, og tar dermed ikke hensyn til fusjoner av høyskoler og universiteter etter 2012.

Universiteter og høyskoler i Norge

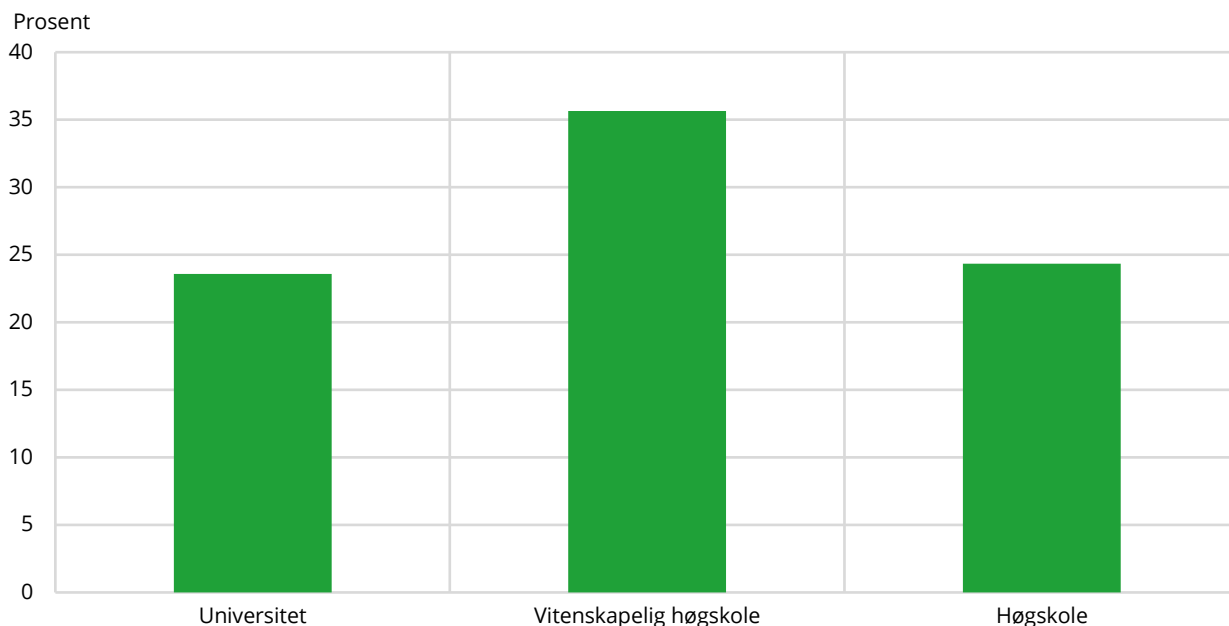
I Norge har vi tre hovedkategorier av institusjoner som er akkrediterte for universitets- og høyskoleutdanning: universiteter, høyskoler og vitenskapelige høyskoler. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) akkrediterer universiteter, vitenskapelige høyskoler og øvrige høyskoler i Norge. En oversikt over institusjonene finnes hos [NOKUT](#).

Andelen studenter med sektorfrfall var lik for studenter ved universitet og høyskoler med rundt 24 prosent. Sammenlignet med studenter ved universitet og høyskoler, hadde studenter som tok utdanning ved vitenskapelige høyskoler høyere forekomst av sektorfrfall. Dette er overraskende ettersom vitenskapelige høyskoler ofte er mindre, mer spesialiserte og praksisrettede innenfor et fagområde eller en profesjonsretning. Forskjellene har likevel blitt mindre over tid som følge av at det de siste årene vært mange fusjoner i universitets- og høyskolesektoren, noe som fører til at fagtilbudet mellom vitenskapelige høyskoler, universiteter og høyskoler noen steder vil være tilnærmet likt.

Tabell 3.3 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type utdanningsinstitusjon. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfracfall	Sektorfracfall
I alt	34 479	8 687	25,2
Universitet	21935	5171	23,6
Vitenskapelig høgskole	4087	1457	35,6
Høgskole	8457	2059	24,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.5 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type utdanningsinstitusjon. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utdanningsinstitusjoner med lavest sentralitetsklasse hadde mest sektorfracfall

Tabell 3.4 viser sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012 etter sentralitet på institusjonen. Sentralitetsklasseindeksen gir hver kommune en sentralitetsscore, som grupperes fra 1 til 6 basert på nærhet til arbeidsplasser og servicefunksjoner ([SSB 2020](#)). Sentralitetsklasse 1 er kategorien med de mest sentrale kommunene (høyeste sentralitetsindeksene) og sentralitetsklasse 6 inneholder de minst sentrale (laveste sentralitetsindeksene).

Tabell 3.4 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitetsklasse på utdanningsinstitusjon. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfracfall	Sektorfracfall
I alt ¹	34 479	8 687	25,2
Sentralitetsklasse 1 – Høy	9 489	2 643	27,9
Sentralitetsklasse 2	13 449	3 123	23,2
Sentralitetsklasse 3	7 844	1 926	24,6
Sentralitetsklasse 4	3 223	859	26,7
Sentralitetsklasse 5	178	61	34,3
Sentralitetsklasse 6 – Lav	109	37	33,9

¹ Uoppgitt sentralitetsklasse er inkludert her.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

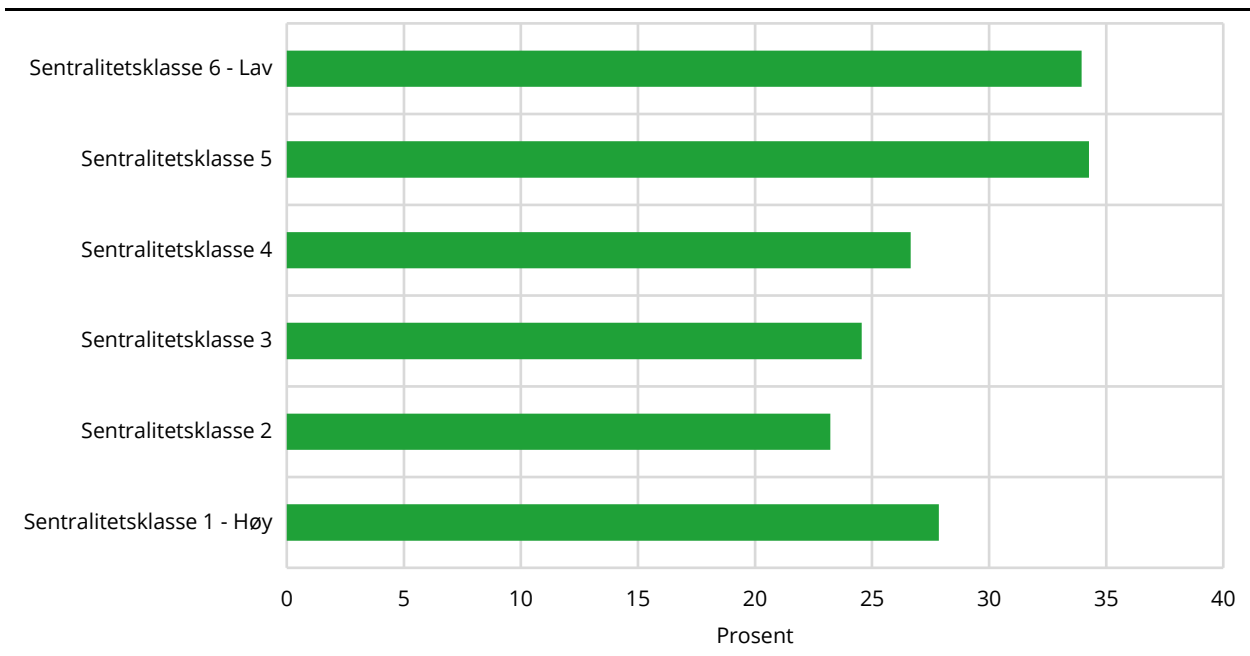
Omtrent 34 prosent av studentene ved utdanningsinstitusjoner i sentralitetsklasse 5 og 6 hadde et sektorfracfall. Dette tilsier at omtrent 1 av 3 studenter falt fra sektoren. Figur 3.6 viser hvordan andelen med sektorfracfall minsker med sentralitetsklasse, frem til vi ser en økning i sektorfracfallet hos utdanningsinstitusjoner i sentralitetsklasse 1. Her er sektorfracfallet på 28 prosent, omtrent 3

prosentpoeng høyere enn snittet. Ved utdanningsinstitusjoner i sentralitetsklasse 2, 3 og 4 var andelen sektorfrfall mellom 23 og 27 prosent.

Utdanningsinstitusjoner i de minst sentrale kommunene hadde dermed størst andel studenter med sektorfrfall.

Figur 3.6 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitetsklasse på utdanningsinstitusjon. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.2. Kjennetegn ved studentene

Menn hadde oftere sektorfrfall

Flertallet av gradsstudentene i 2012 var kvinner. Kvinnene utgjorde 57 prosent av studentene i analyseutvalget, men tabell 3.5 viser hvordan menn er overrepresentert blant studentene med sektorfrfall. 29 prosent av mennene som begynte på en gradstudium i 2012 hadde et sektorfrfall. Tilsvarende andel hos kvinnene var 22 prosent.

Tabell 3.5 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter kjønn. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfrfall	Sektorfrfall
I alt	34 479	8 687	25,2
Mann	14 661	4 287	29,2
Kvinne	19 818	4 400	22,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sektorfrfall mest utbredt blant eldre studenter

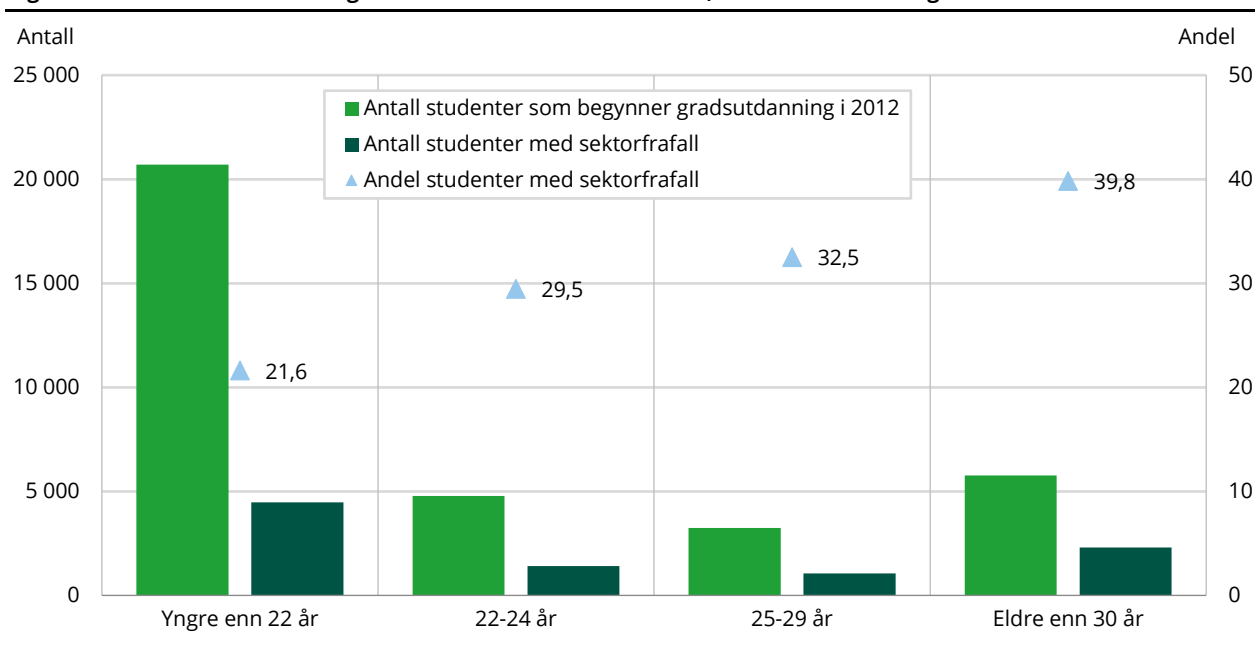
Jo eldre studentene var da de påbegynte en gradstudium i 2012 desto større andel hadde et sektorfrfall. Tabell 3.6 viser antall og andel studenter med sektorfrfall fordelt på alder. Den største andelen studenter med sektorfrfall finner vi blant de eldste studentene, i alderen 30 år og eldre. Her utgjorde andelen studenter med sektorfrfall omtrent 38 prosent. Dette er hele 18 prosentpoeng mer enn hos de yngste studentene, yngre enn 22 år, hvor 20 prosent av studentene hadde sektorfrfall.

Tabell 3.6 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfracfall	Sektorfracfall
I alt	34 479	8 687	25,2
Yngre enn 22 år	20 702	4 166	20,1
22-24 år	4 777	1 311	27,4
25-29 år	3 239	1 007	31,1
Eldre enn 30 år	5 761	2 203	38,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sektorfracfall var dermed klart mest utbredt blant de eldre aldersgruppene, og andelen studenter med sektorfracfall steg i takt med alder, som vist i Figur 3.7. Mellom aldersgruppen yngre enn 22 år og 22-24 år var det mer enn 7 prosentpoeng forskjell, fra 20 til omtrent 27 prosent med sektorfracfall. Andelen økte videre med 4 prosentpoeng opp til aldersgruppen 25-29 år, til 31 prosent.

Figur 3.7 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Antall og andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Menn hadde oftere sektorfracfall på tvers av alle aldersgrupper

På tvers av alle aldersgrupper var det en større andel menn enn kvinner som hadde sektorfracfall. Blant studenter eldre enn 30 år som begynte på en gradsutdanning i 2012 hadde 45 prosent av mennene et sektorfracfall, mot 35 prosent av kvinnene. Det fremgår av tabell 3.7 at tilsvarende forskjeller gjør seg gjeldende på tvers av alle aldersgrupper.

Tabell 3.7 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder og kjønn. Antall og andel

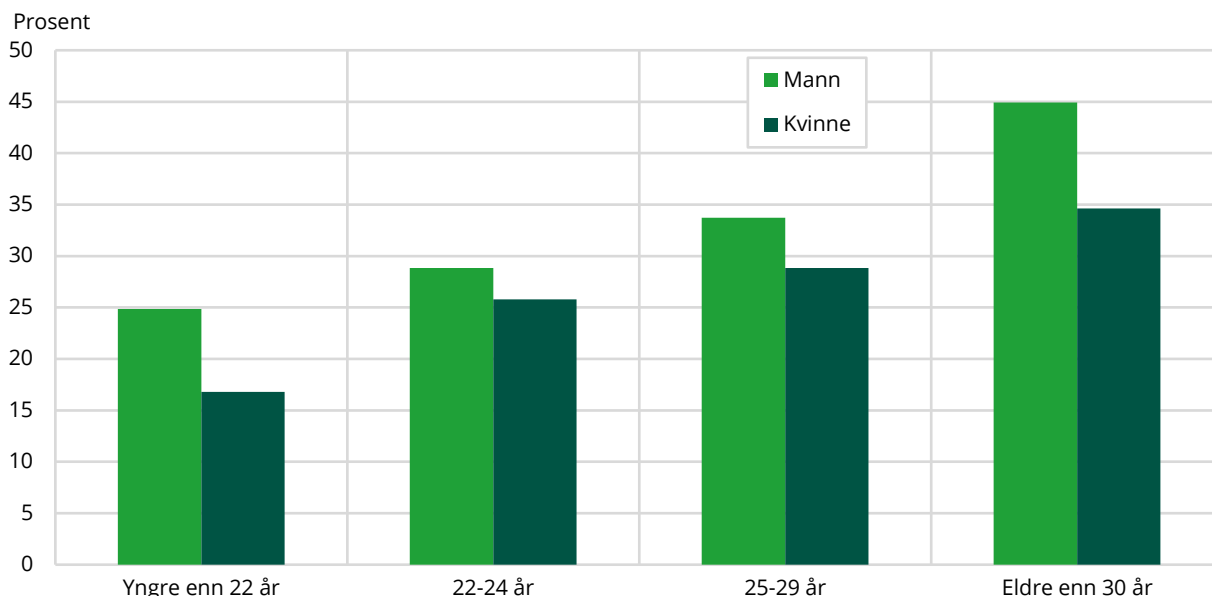
	Antall						Andel	
	Studenter i 2012			Studenter med sektorfracfall			Studenter med sektorfracfall	
	Mann	Kvinne	I alt	Mann	Kvinne	I alt	Mann	Kvinne
I alt	14661	19818	34479	4287	4400	8687	29,2	22,2
Yngre enn 22 år	8535	12167	20702	2122	2044	4166	24,9	16,8
22-24 år	2608	2169	4777	752	559	1311	28,8	25,8
25-29 år	1492	1747	3239	503	504	1007	33,7	28,8
Eldre enn 30 år	2026	3735	5761	910	1293	2203	44,9	34,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ser vi til Figur 3.8, blir det tydelig hvordan den prosentvise forskjellen mellom menn og kvinner i forekomsten av sektorfrafall er størst blant de yngste og eldste aldersgruppene. Differansen mellom menn og kvinner er på 8 prosentpoeng blant de yngste studentene, og hele 10 prosentpoeng blant de eldste. I begge tilfeller har menn den største forekomsten av sektorfrafall.

De yngste kvinnene hadde en påfallende lav forekomst av sektorfrafall, med nærmere 17 prosent. Denne øker med hele 9 prosentpoeng opp til neste aldersgruppe, 22-24 år. For menn er den prosentvise forskjellen mellom studentene som er yngre enn 22 år og de i alderen 22-24 på omtrent 4 prosentpoeng.

Figur 3.8 Sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder og kjønn. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innvandrere hadde i større grad sektorfrafall

Av de 3 496 innvandrerne i vårt analyseutvalg som begynte på en gradsutdanning i 2012, var det 982 som hadde sektorfrafall. Det vil si at omtrent 28 prosent av studentene i denne gruppen hadde et sektorfrafall. Dette er noe høyere enn hos studenter i den øvrige befolkningen og blant personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, hvor tilsvarende andeler var 25 prosent. Vi ser altså en høyere prosentandel innvandrere med sektorfrafall enn blant den øvrige befolkningen.

Tabell 3.8 Sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter innvandringskategori. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfrafall	Sektorfrafall
I alt ¹	34 479	8 687	25,2
Øvrig befolkning	29 896	7 415	24,8
Innvandrere	3 496	982	28,1
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 040	258	24,8

¹ Uoppgitt innvandringskategori er inkludert her.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sektorfrafall forekom oftere blant studenter med lavt utdannede foreldre

Foreldrenes utdanningsnivå er en sentral indikator i utdanningsstatistikk og analyser.

Opplysningene refererer til foreldrenes høyeste fullførte utdanningsnivå det året studentene fylte 16 år. Generelt ser vi at studenter med foreldre som hadde universitets- og høyskoleutdanning hadde lavest andel med sektorfrafall, og at jo lavere utdanningsnivå foreldrene hadde desto høyere er sektorfrafallet.

Tabell 3.9 viser at studenter med foreldre som hadde grunnskole som høyeste fullførte utdanning hadde høyest andel sektorfrfall, med 31 prosent. Motsatt ser vi at studenter med foreldre som hadde en lang universitets- eller høyskoleutdanning som høyeste fullførte utdanning hadde lavest andel sektorfrfall, med 20 prosent.

Tabell 3.9 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel

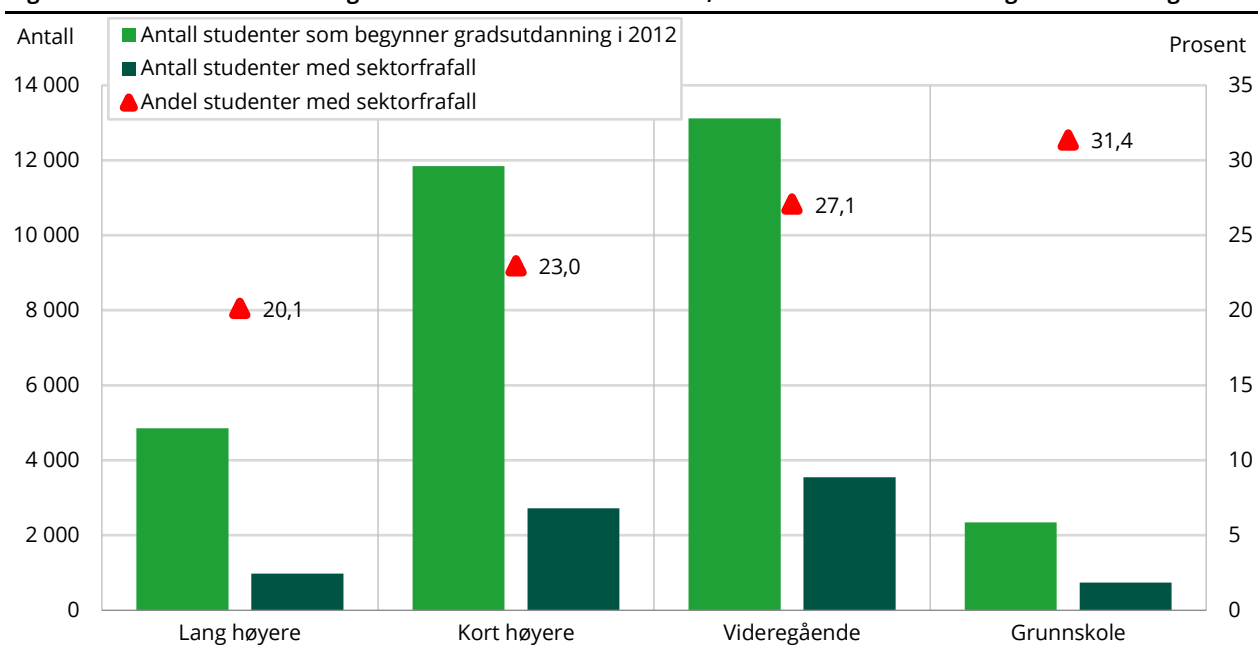
	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfrfall	Sektorfrfall
I alt ¹	34 479	8687	25,2
Lang universitets- og høyskoleutdanning	4 851	976	20,1
Kort universitets- og høyskoleutdanning	11 846	2721	23,0
Videregående utdanning	13 119	3552	27,1
Grunnskole utdanning	2 347	736	31,4

¹ Uoppgitt eller manglende utdanningsnivå er inkludert her

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.9 viser antall og andel studenter med sektorfrfall fordelt på foreldrenes utdanningsnivå. Den røde trekanten viser hvordan andelen studenter med sektorfrfall var lavest blant studenter med foreldre som hadde en lang universitets- og høyskoleutdanning, og denne andelen steg etter hvert som foreldrenes utdanningsnivå var lavere.

Figur 3.9 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Studenter som er oppvokst i de minst sentrale kommunene hadde mest sektorfrfall

Tabell 3.10 viser sektorfrfall fordelt på sentralitet på oppvekstkommune. Oppvekstkommune er beregnet ut i fra den enkeltes bostedskommune ved 16 år. De uoppgitte verdiene forekommer fordi vi enten ikke kjenner til bostedskommunen, fordi studenten bodde i utlandet ved 16 års alder, eller fordi studenten var født før 1958 og dermed har ukjent oppvekstkommune.

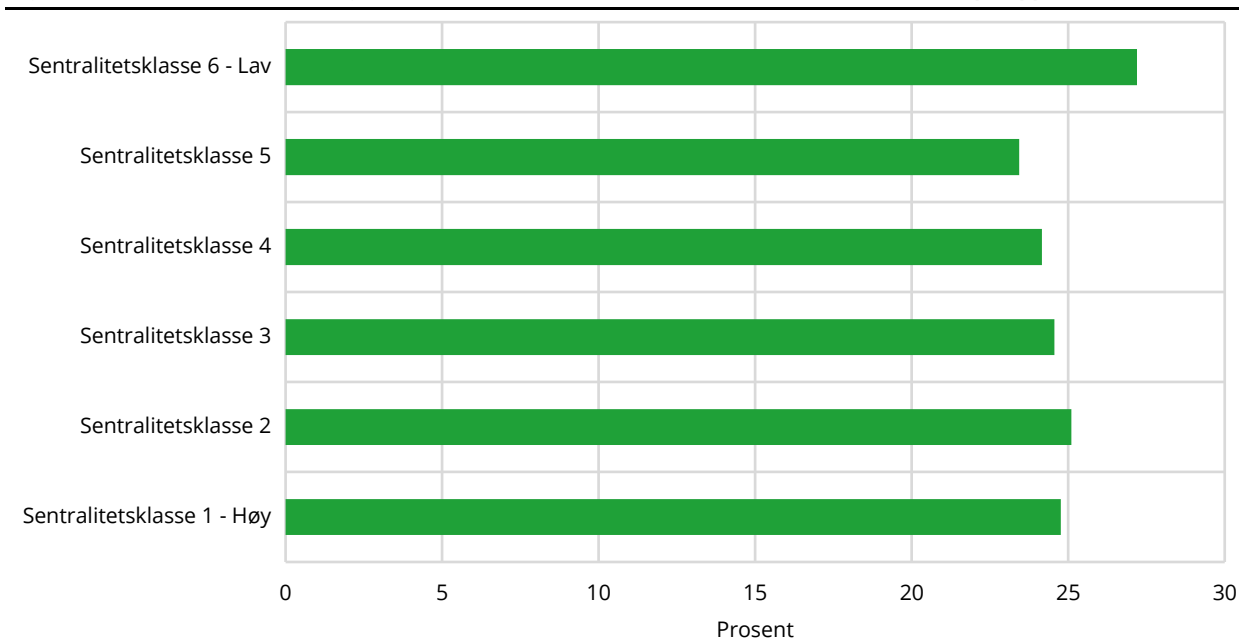
Andelen studenter med sektorfrfall var høyest blant studenter som vokste opp i kommuner med lav sentralitet. Selv om vi ser variasjoner i andel studenter med sektorfrfall etter sentralitet på oppvekstkommune, utgjorde andelen av studenter med sektorfrfall over 23 prosent på tvers av alle sentralitetsklasser 1-5.

Tabell 3.10 Sektorfrfall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter oppvekstfylke. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfrfall	Sektorfrfall
I alt ¹	34 479	8 687	25,2
Sentralitetsklasse 1 – Høy	5 394	1 336	24,8
Sentralitetsklasse 2	7 705	1 934	25,1
Sentralitetsklasse 3	8 525	2 094	24,6
Sentralitetsklasse 4	5 212	1 259	24,2
Sentralitetsklasse 5	3 376	791	23,4
Sentralitetsklasse 6 – Lav	1 710	465	27,2

¹ Uoppgitt oppvekstfylke er inkludert her

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.10 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitetsklasse på oppvekstfylke. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Andel studenter med sektorfrfall falt med karakterer

Grunnskolepoeng kan ses som et samlemål for alle karakterer eleven får i forskjellige fag i grunnskolen og danner grunnlaget for opptak til videregående skole. Tabell 3.11 viser sammenhengen mellom individbasert karakterer oppnådd i grunnskolen og sektorfrfall. Vi ser en generell tendens til at jo flere grunnskolepoeng eleven oppnådde i grunnskolen, jo lavere var andelen av studenter som hadde sektorfrfall. Sektorfrfall ser dermed ut til å sammenfalle med oppnådde karakterer tidligere i utdanningsløpet.

Tabell 3.11 Sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfrfall	Sektorfrfall
I alt ¹	34 479	8 687	25,2
10-24 poeng	55	22	40,0
25-29 poeng	337	132	39,2
30-34 poeng	1 417	551	38,9
35-39 poeng	4 433	1 429	32,2
40-44 poeng	6 917	1 602	23,2
45-49 poeng	8 087	1 321	16,3
50-54 poeng	4 005	555	13,9
55-60 poeng	860	118	13,7

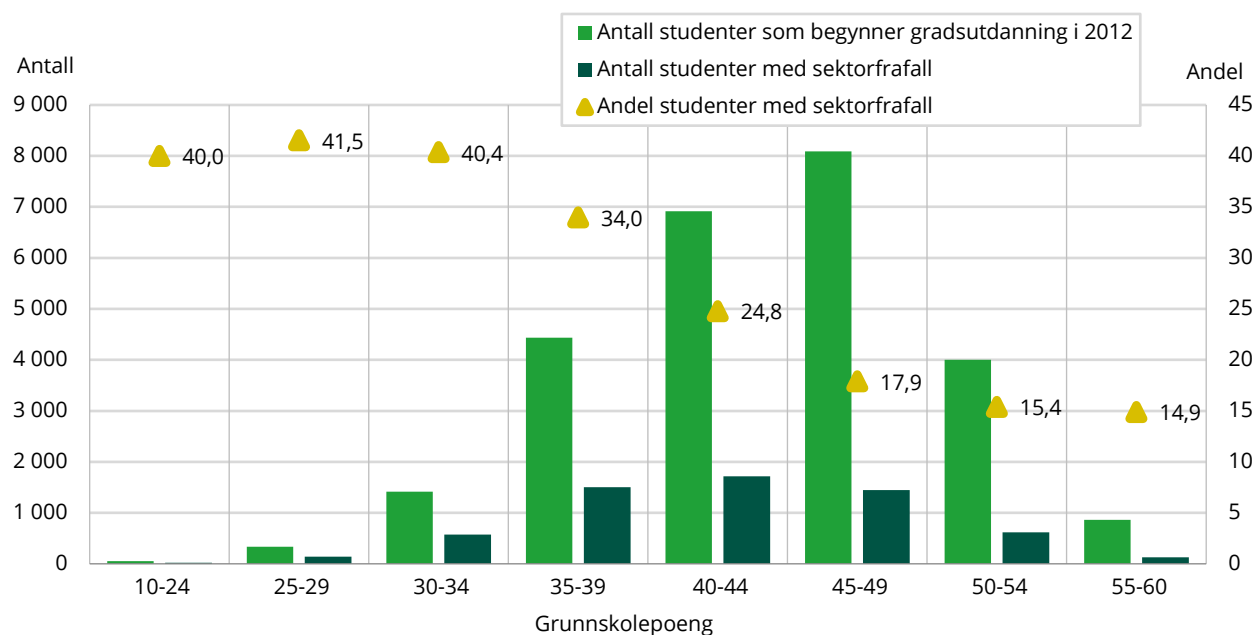
¹ Uoppgitt eller manglende grunnskolepoeng er inkludert her.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.11 viser hvordan andelen med sektorfracfall endrer seg i møte med oppnådde grunnskolepoeng, og ved å følge de gule trekantene ser vi hvordan frafallet blir mindre jo høyere grunnskolepoeng studentene har. Sektorfracfallet var på hele 40 prosent blant studentene med 10-24 grunnskolepoeng, og andelen sektorfracfall holdt seg også svært høy blant studenter med 25-29 og 30-34 grunnskolepoeng, med omtrent 39 prosent.

Fra og med 35-39 poeng og oppover falt andelen med sektorfracfall gradvis. Andelen sektorfracfall blant studenter med 35-39 grunnskolepoeng var på 32 prosent, og sank med 9 prosentpoeng ned til 23 prosent hos studentene med 40-44 grunnskolepoeng. Studenter som hadde oppnådd mer enn 45 grunnskolepoeng hadde en liten andel sektorfracfall, med 16 prosent blant de med 45-49 poeng og omtrent 14 prosent hos dem med 50-54 og 55-60 grunnskolepoeng.

Figur 3.11 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Større sektorfracfall blant studenter med få videregående poeng

For videregående poeng ser vi den samme tendensen som vi avdekket for grunnskolepoeng. Videregående poengene danner grunnlaget for opptak til universitets- og høyskoleutdanning, og kan være avgjørende for hvilke utdanninger den enkelte kommer inn på. Tabell 3.12 viser at blant studenter med lave videregående poeng i Vg3 hadde en større andel sektorfracfall sammenlignet med studenter med høye videregående poeng. Samtidig økte andelen sektorfracfall med jo lavere antall videregående poeng studenten hadde.

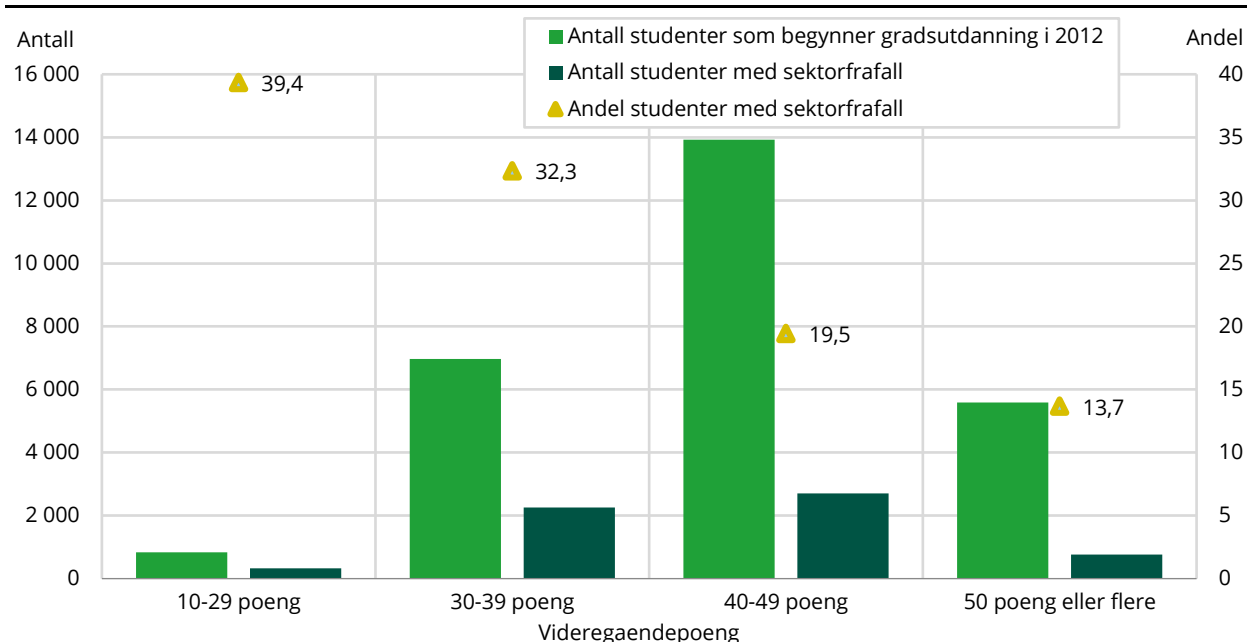
Tabell 3.12 Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående poeng i Vg3. Antall og andel

	Antall		Andel
	Studenter i 2012	Studenter med sektorfracfall	Sektorfracfall
I alt	34 479	8 687	25,2
10-29 poeng	831	327	39,4
30-39 poeng	6964	2252	32,3
40-49 poeng	13922	2708	19,5
50 poeng eller flere	5589	764	13,7
Uoppgitt eller manglende poeng	7173	2636	36,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.12 viser hvordan andelen sektorfrafall varierte med videregående poeng i Vg3, hvor vi går fra høyt sektorfrafall og lave karakterpoeng til høye karakterpoeng og lavt sektorfrafall. Mens nærmere 39 prosent av studentene med 10-29 videregående poeng hadde sektorfrafall, gjaldt dette bare 14 prosent av studentene som oppnådde 50 poeng eller flere i videregående.

Figur 3.12 Sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående poeng i Vg3. Antall og andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.3. Når skjedde sektorfrafallet?

Halvparten av studentene med sektorfrafall falt fra i løpet av det første studieåret

I dette delkapitlet ser vi på sektorfrafallet oppdelt i perioder, for å se nærmere på når sektorfrafallet inntraff. Tabell 3.13 viser i hvilket studieår sektorfrafallet fant sted.

Vi ser en tydelig tendens til at størsteparten av studentene med sektorfrafall falt fra i løpet av 1. studieår. Etter det første studieåret hadde over halvparten av sektorfrafallet skjedd, og etter andre studieår hadde rundt 70 prosent av det totale sektorfrafallet inntruffet. Det vil si at de fleste studenter som falt fra, falt fra i løpet av de to første studieårene.

Tabell 3.13 Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfrafall, etter hvilket år på studiet de falt fra. Antall og andel

	Sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012	
	Antall	Andel
I alt ¹	8 687	100
1.år	4 210	48,5
2.år	1 775	20,4
3.år	1 292	14,9
4.år	662	7,6
5.år	387	4,5
6.år	156	1,8
7.år eller senere	129	1,5

¹ Uoppgitt er inkludert her
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.13 Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfrafall, etter hvilket år på studiet de falt fra. Antall

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sektorfrafallet forekom senere i studieforløpet i de lengre gradsutdanningene

Tabell 3.14 viser når sektorfrafallet inntraff fordelt etter hvilken type gradsutdanning studentene tok. Vi ser et mønster hvor sektorfrafallet blant bachelor- og 2-årige masterstudenter oftest forekom i løpet av det første studieåret, og at det var mer spredt ut over de første par studieårene for profesjonsutdanninger og 5-årige masterutdanninger. Dette er ikke overraskende, ettersom det for kortere gradsutdanninger er et mindre reelt mulighetsrom for frafall etter mange år.

Tabell 3.14 Sektorfrafall blant gradsstudenter i 2012, etter hvilket år på studiet de faller fra og type gradsutdanning. Antall og andel

	2-årige masterutdanninger		3-årige bachelorutdanninger		5-årige masterutdanninger		5,5-6 årig profesjonsutdanning		I alt
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	
I alt	992	100,0	6 425	100,0	460	100,0	68	100,0	8 687 ¹
1.år	547	55,1	3 494	54,4	141	30,7	26	38,2	4 208
2.år	269	27,1	1 275	19,8	72	15,7	20	29,4	1 636
3.år	101	10,2	940	14,6	75	16,3	12	17,6	1 128
4.år	46	4,6	468	7,3	38	8,3	6	8,8	558
5.år	16	1,6	189	2,9	70	15,2	1	1,5	276
6.år	8	0,8	44	0,7	41	8,9	2	2,9	95
7.år eller senere	5	0,5	15	0,2	23	5,0	1	1,5	44

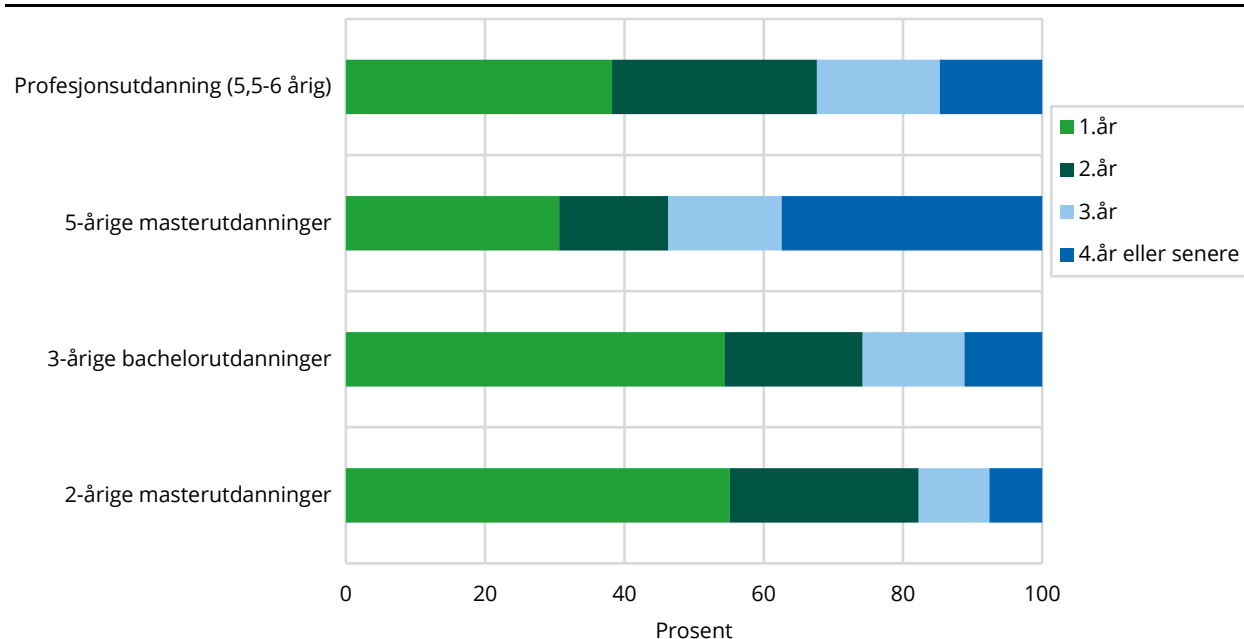
¹ Uoppgitt eller manglende er inkludert her

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.14 illustrerer forskjellene i tidspunkt for sektorfrafall mellom de ulike gradsutdanningene. Mens størsteparten av sektorfrafallet på 2-årige masterutdanninger, 3-årige bachelorutdanninger og profesjonsutdanninger hadde skjedd innen 2. studieår, skilte 5-årige masterutdanninger seg ut. Hele 38 prosent av sektorfrafallet skjedde på 4. studieår eller senere, og nærmere 16 prosent skjedde det 3. studieåret. Profesjonsutdanninger har lengre varighet enn masterutdanningene (5,5-6 år), men her skjedde i underkant av 15 prosent av sektorfrafallet på 4. studieår eller senere.

Figur 3.14 Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter hvilket år på studiet de falt fra og type gradsutdanning. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Lite variasjon i når sektorfracfallet skjedde etter foreldrenes utdanningsnivå

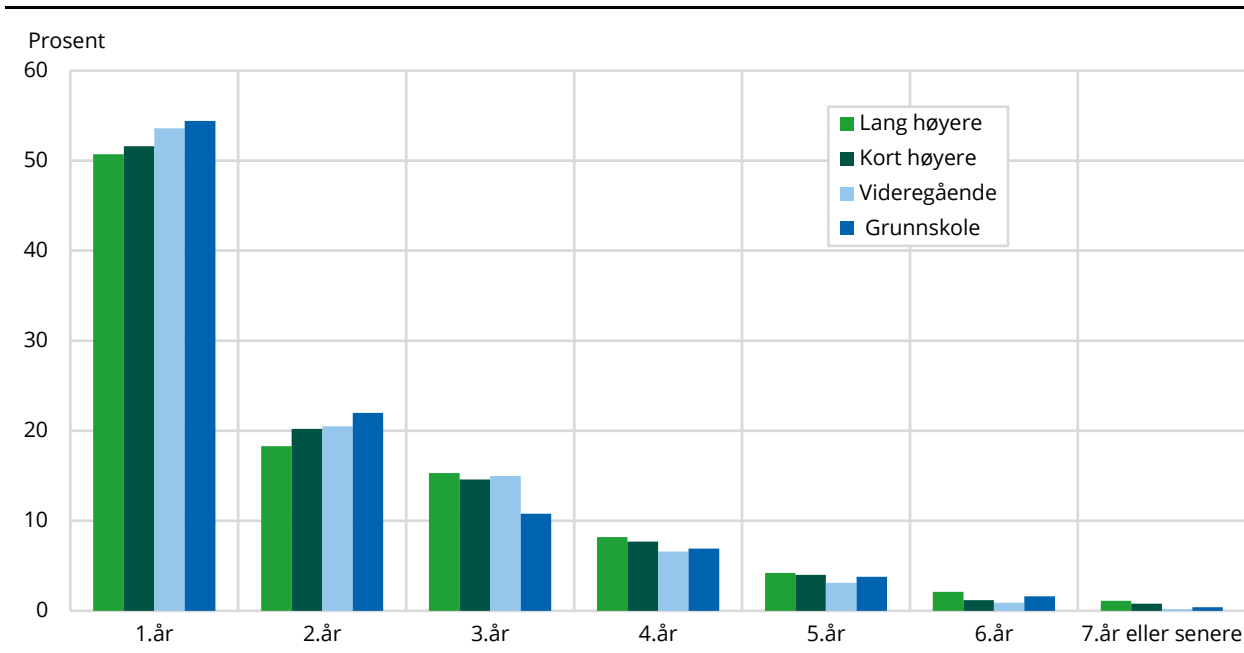
Tabell 3.15 viser når studentene falt fra fordelt etter foreldrenes utdanningsnivå. For sektorfracfalte studenter som hadde foreldre med en lang universitets- eller høyskoleutdanning var det 51 prosent som falt fra i løpet av første studieåret. Tilsvarende andel var 54 prosent for studenter som hadde foreldre med grunnskolen som høyest fullførte utdanning.

Tabell 3.15 Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter foreldrenes utdanningsnivå og hvilket år de faller fra. Antall og andel

	Foreldrenes utdanningsnivå								
	Lang høyere		Kort høyere		Videregående		Grunnskole		I alt ¹
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall
I alt	886	100	2 477	100	3 244	100	677	100	8 687
1. år	449	50,7	1 278	51,6	1 740	53,6	368	54	3 851
2. år	162	18,3	500	20,2	666	20,5	149	22	1 480
3. år	136	15,3	362	14,6	485	15,0	73	10	1 060
4. år	73	8,2	190	7,7	215	6,6	47	6	526
5. år	37	4,2	98	4,0	100	3,1	26	3	262
6. år	19	2,1	30	1,2	30	0,9	11	1	90
7. år eller senere	10	1,1	19	0,8	8	0,2	3	0	40

¹ Uoppgitt eller manglende er inkludert her

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.15 Sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå og hvilket år på studiet de faller fra. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

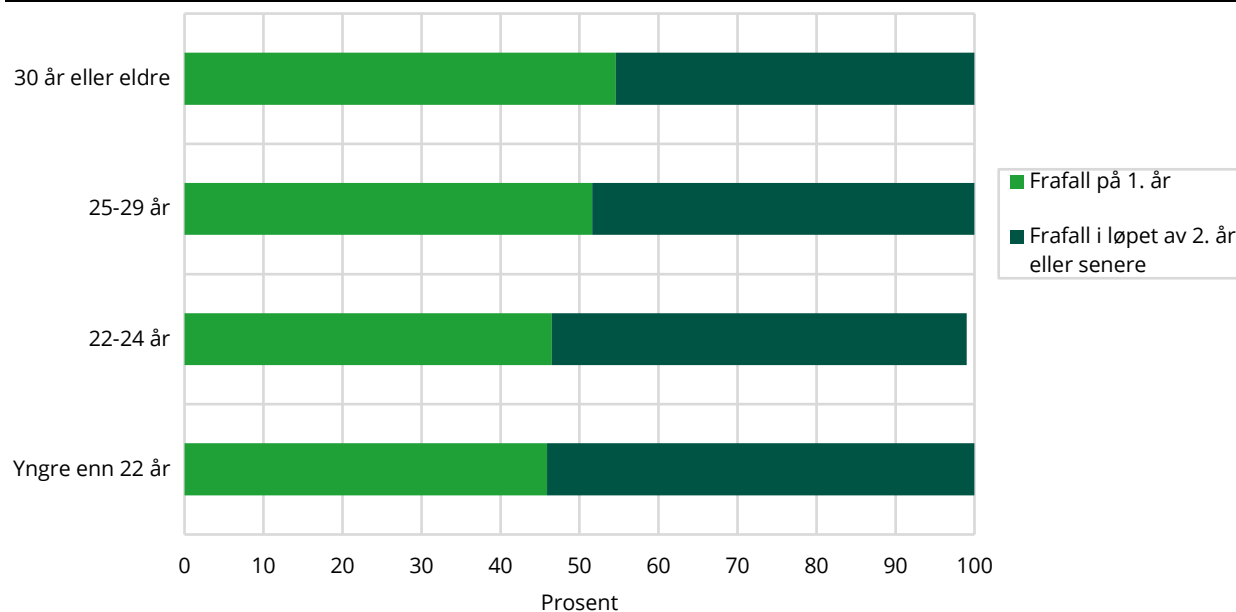
Variasjoner i når studentene falt fra etter alder

Andelen studenter med sektorfrafall som falt fra i løpet av første studieår var større blant de eldre studentene enn de yngre. 55 prosent av studentene med sektorfrafall som var 30 år eller eldre falt fra i løpet av det første studieåret. Tilsvarende andel blant studenter yngre enn 22 år var 46 prosent. Generelt ser vi en tendens til at frafallet oftere skjedde i første studieår for eldre studenter sammenlignet med yngre studenter. Dette må også ses i sammenheng med at de eldre studenter er overrepresentert på 2-årige masterutdanninger i vårt analyseutvalg, og at varigheten på kortere gradsutdanninger betyr at det er et mindre reelt mulighetsrom for frafall etter mange år.

Tabell 3.16 Sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter hvilket år de falt fra og alder. Antall og andel

	Frafall på 1. år		Frafall i løpet av 2. år eller senere	
	Antall	Andel	Antall	Andel
Yngre enn 22 år	1 887	45,9	2 224	54,1
22-24 år	605	46,5	697	53,5
25-29 år	517	51,6	484	48,4
Eldre enn 30 år	1 201	54,6	997	45,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.16 Studenter med sektorfracfall, etter hvilket år på studiet de falt fra og foreldrenes utdanningsnivå. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.4. Hva er avgjørende for å ha hatt et sektorfracfall?

Vi har sett at det var forskjeller i sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012 når det gjelder blant annet studentenes alder, type gradsutdanning og fagfelt. For å undersøke om ulike kjennetegn ved studentene og deres studier har statistisk signifikant betydning for om studentene hadde et sektorfracfall, har vi benyttet logistiske regresjonsmodeller. Logistisk regresjon gjør det mulig å si om sannsynligheten for å ha et sektorfracfall påvirkes av ulike trekk ved studentene og deres studier, når vi tar hensyn til en rekke bakgrunnsfaktorer. Vi ser derfor på sannsynligheten for å ha et sektorfracfall i forhold til ikke å ha et sektorfracfall.

Resultatene fra regresjonsanalysen blir presentert i tabell 3.17. I den første modellen ser vi på om det i gjennomsnitt er større eller mindre sannsynlighet for å ha hatt et sektorfracfall når det kontrolleres for faktorene kjønn og alder. Deretter, i den andre modellen, undersøkes det om sammenhengen endres når det i tillegg kontrolleres for type gradsutdanning, fagfelt og type utdanningsinstitusjon. Bakgrunnsfaktorer som foreldrenes utdanningsnivå og innvandringsbakgrunn legges til i den tredje modellen. Endelig kontrollerer den fjerde modellen også for sentralitet i oppvekstkommunen og karakterer i form av videregåendeopng.

Modellene er ikke utfyllende, og det kan være andre forhold som potensielt påvirker sektorfracfall som vi ikke har mulighet for å fange opp gjennom våre data. Personlig motivasjon, prestasjon og trivsel på studiet er alle eksempler på slike forhold som kan være av betydning og som vi ikke kontrollerer for i analysen.

Kjønn av betydning

Tabell 3.17 viser at kjønn hadde betydning for hvorvidt en gradsstudent i 2012 hadde et sektorfracfall. Vi vet at det i Norge er en utbredt kjønnsdeling i universitets- og høyskoleutdanning (SSB, 2019), og det er derfor avgjørende å kontrollere for utdanningsretning for å se på forskjeller mellom kjønn. Når vi kontrollerer for dette og en rekke andre kjennetegn ved studentene finner vi likevel at kvinner hadde lavere tilbøyelighet for å ha sektorfracfall enn menn.

Metode: Logistisk regresjon

Logistisk regresjon er en analyseteknikk som brukes til å estimere sannsynligheten for et gitt utfall, i dette tilfellet et sektorfracfall fra universitets- og høyskoleutdanning, og hvordan dette utfallet påvirkes av ulike forklaringsvariabler. Analysemetoden muliggjør å isolere effekten av de enkelte trekk ved studentene når man tar hensyn til påvirkningen av alle de andre forklaringsvariablene i regresjonsmodellen. Videre gjør analysemetode det mulig å si noe om hvorvidt sammenhengene er statistisk signifikante. En sammenheng er statistisk signifikant dersom det er stor sannsynlighet for at den ikke skyldes tilfeldigheter. I regresjonsmodellen har den avhengige variabelen to utfall (Sektorfracfall/Ikke sektorfracfall). De uavhengige variablene (forklaringsvariabler/påvirkningskilder) brukt i modellene er såkalte dummyvariabler. Dette betyr at det er et sett med gjensidige utelukkende kategorier. Dummykategoriene viser dermed forskjeller sammenlignet med referansekategorien. Dessuten vil sektorfracfall avhenge av uobserverbare forskjeller i individuelle kjennetegn ved studentene som vi ikke kontrollerer for i analysen. Oddsratene i tabell 3.17 uttrykker forholdet mellom ulike bakgrunnsfaktorer og sannsynligheten for å ha hatt et sektorfracfall i forhold til sannsynligheten for ikke å ha det. Oddsrate større enn 1 betyr at sannsynligheten for å ha hatt et sektorfracfall er større enn å ikke ha hatt det, og oddsrate mindre enn 1 betyr det at sannsynligheten for å ha hatt et sektorfracfall er mindre enn å ikke ha hatt det. Ser vi f.eks. på kjønn vil en oddsrate mindre enn 1 indikere at det å være kvinne minker oddsene for å ha hatt et sektorfracfall i forhold til referansegruppen menn.

Større sannsynlighet for å ha sektorfracfall for eldre studenter

Studentenes alder var av betydning for hvorvidt de hadde et sektorfracfall. Eldre studenter som startet på en gradsutdanning i 2012 hadde større sannsynlighet for å ha sektorfracfall enn studentene som var yngre enn 22 år. Jo eldre aldersgruppe man tilhørte når man begynte på gradsutdanningen i 2012 desto større var sannsynligheten for å ha sektorfracfall sammenlignet med yngre studenter.

Type gradsutdanning kan være avgjørende

Hvis vi ser på typen gradsutdanning får vi bekreftet resultatene vi så tidligere, selv når vi kontrollerer for en lang rekke trekk ved studenten på individnivå. Studenter ved 2-årige masterprogrammer hadde i gjennomsnitt større sannsynlighet for å ha sektorfracfall enn bachelorstudenter. Motsatt ser vi at studenter ved 5-årige masterutdanninger hadde lavere sannsynlighet for å falle fra sammenlignet med studenter ved 3-årige bachelorutdanninger.

Fagfelt kan være av betydning

Fagfelt kan være av betydning for hvorvidt en student hadde et sektorfracfall. Studenter i fagfeltene *humanistiske og estetiske fag* hadde større sannsynlighet for å falle fra enn studenter i alle andre fagfelter, med unntak av *primærfagene* hvor vi ikke finner en signifikant sammenheng og derfor ikke kan konkludere entydig.

Studenter med universitets- og høyskoleutdannede foreldre hadde lavere frafallsrisiko

Sosial bakgrunn blir i forskningslitteraturen fremhevet som utslagsgivende for risikoen for å falle fra universitets- og høyskoleutdanning (Mastekaasa et al., 2005). Dette bildet bekreftes i resultatene av våre analyser: Studenter som hadde foreldre med en lang universitets- og høyskoleutdanning hadde signifikant lavere sannsynlighet for å ha et sektorfracfall enn studenter som hadde foreldre med grunnskole som høyest fullførte utdanning.

Tabell 3.17 Resultater fra logistisk regresjon. Oddsratene for å ha hatt et sektorfrfall blant gradsstudenter som startet i 2012 i forhold til ikke å ha et sektorfrfall¹

	Model I: Kjønn og alder	Model II: Studieprogram og fagfelt	Model III: Bakgrunn	Model IV: Sentralitetsklasse og karakterer
Parameter oddsrate				
Konstant				
Kjønn²				
Kvinne	0,670***	0,660***	0,648***	0,658***
Alder³				
22-24 år	1,427***	1,434***	1,415***	1,414***
25-29 år	1,764***	1,643***	1,763***	1,933***
Eldre enn 30 år	2,537***	2,326***	2,395***	2,894***
Studieprogram⁴				
2-årig masterutdanning		1,254***	1,302***	1,426***
5-årig masterutdanning		0,757***	0,794***	0,873**
Profesjonsutdanning		0,808	0,887	1,087
Fagfelt⁵				
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk		0,584***	0,552***	0,533***
Samfunnsfag og juridiske fag		0,768***	0,765***	0,771***
Økonomiske og administrative fag		0,889*	0,862	0,849*
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag		0,548***	0,541***	0,539***
Helse-, sosial- og idrettsfag		0,580***	0,556***	0,542***
Primærnæringsfag		0,886	0,855	0,841
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag		0,374***	0,360***	0,356***
Type institusjon⁶				
Universitet		0,987	0,998	1,000
Vitenskapelig høyskole		1,389***	1,407***	1,413***
Foreldrenes utdanningsnivå⁷				
Videregående utdanning			0,932	0,899*
Kort universitets- og høyskoleutdanning			0,781***	0,760***
Lang universitets- og høyskoleutdanning			0,685***	0,679***
Uoppgitt			1,578*	1,454
Innvandringsbakgrunn⁸				
Indvandrere			0,772***	0,827**
Norskfødte av utenlandske foreldre			1,050	1,023
Sentralitetsklasse⁹				
Mellem				1,090
Lav				1,201
Videregående poeng¹⁰				
Uoppgitt				1,533
10-29 poeng				1,770***
30-49 poeng				1,370***
N	34479	34479	34479	34479

¹ Oddsratene i tabell 3.18 uttrykker forholdet mellom ulike bakgrunnsfaktorer og sannsynligheten for å ha hatt sektorfrfall.

² Referansekategori = mann

³ Referansekategori = yngre enn 22 år

⁴ Referansekategori = 3-årig bachelorutdanning

⁵ Referansekategori = humanistiske og estetiske fag

⁶ Referansekategori = høyskoler (akkreditert og ikke-akkreditert)

⁷ Referansekategori = grunnskole utdanning

⁸ Referansekategori = den øvrige befolkningen

⁹ Referansekategori = høy sentralitetsklasse

¹⁰ Referansekategori = 50-99 poeng

Signifikansnivå: *** p < 0,001 (0,1%), ** p < 0,01 (1%), * p < 0,05 (5%)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sentralitet på oppvekstkommune hadde liten betydning

Vi vet at det i Norge er en geografisk utdanningsforskjell, hvor tendensen er at distriktsungdommen har lavere sannsynlighet for å begynne og fullføre universitets- og høyskoleutdanning (Rye, 2021). I modell 4 legger vi til en indikator for distriktsforskjeller ved å se på sentralitet. Resultatene indikerer at sektorfrafall i snitt var høyere for studenter med lavere sentralitet på oppvekstkommunen, sammenlignet med studenter med høyere sentralitet på oppvekstkommunen. Sammenhengen er imidlertid ikke signifikant, noe som betyr at vi ikke kan konkludere sikkert. Inkluderingen av sentralitet på oppvekstkommune endrer ikke nevneverdig betydningen av kjønn, alder, studieprogram, fagfelt, foreldrenes utdanningsnivå og innvandringsbakgrunn.

Videregående poeng hadde mye å si

Tidligere forskning har vist at individbasert karaktergjennomsnitt fra videregående opplæring har en betydelig effekt på frafall fra universitets- og høyskoleutdanning, selv når det kontrolleres for sosial bakgrunn og andre bakgrunns karakteristika (Hovdhaugen 2005; 2009). I tråd med tidligere forskning, viser resultatene av vår analyse at høyere videregående poeng minsker risikoen for frafall: Studenter med færre videregående poeng (0-49 poeng) hadde større sannsynlighet for å ha et sektorfrafall sammenlignet med studenter med flere videregående poeng (50-99 poeng).

Universitetene og høyskolene har endret seg fra å være eliteinstitusjoner for de få til at de i dag er masseinstitusjoner. Mens 10 prosent av 19-24 åringer var i universitets- og høyskoleutdanning i 1980, var andelen økt kraftig til 37,8 prosent i 2020. Dette fører til at en større andel av studentene med lavere karaktergjennomsnitt fra videregående tar universitets- og høyskoleutdanning, og det vil derfor trolig være en større andel som er mindre kvalifisert (Mastekaasa et al. 2005). Dette er noe som kan tenkes å bidra til høyere frafall, idet vi finner en sterk sammenheng mellom karakternivå fra videregående og sannsynlighet for frafall.

3.5. Hva skjedde etter sektorfrafallet?

I dette delkapitlet vil vi kartlegge hva som skjedde etter frafallet med tanke på å besvare følgende spørsmål: Returnerte de til universitets- og høyskoleutdanning på et senere tidspunkt? Gikk de rett ut i jobb? Datagrunnlaget for kartlegging av sysselsettingsstatus er den registerbaserte sysselsettingsstatistikken. Bakgrunnen for å se nærmere på dette er at frafall kan ha flere årsaker og ikke nødvendigvis er noe som leder til utelukkelse fra arbeidsmarkedet. På tross av frafall under utdanning, har eksempelvis et par års studier i universitets- og høyskoleutdanning potensiale til å forbedre studentens arbeidsmarkedsutsikter. Samtidig kan studenter som falt fra for å bli en del av arbeidsstyrken på et senere tidspunkt returnere til universitets- og høyskoleutdanning og overføre studiepoeng fra en tidligere utdanning til en ny utdanning.

Flertallet returnerte til universitets- og høyskoleutdanning

Gradsstudentene i 2012 som hadde et sektorfrafall, kan i utgangspunktet deles i følgende inndelinger med tanke på hva de gjorde etter sektorfrafallet:

1. De returnerte til universitets- og høyskoleutdanning og fullførte/er fremdeles i gang med samme eller en ny gradsutdanning i 2020.
2. De returnerte til universitets- og høyskoleutdanning, men falt fra igjen og fullførte derfor ikke samme eller ny gradsutdanning.
3. De returnerte ikke til universitets- og høyskoleutdanning (her inkluderer vi også de som fullførte en høyere yrkesfaglig utdanning)

Tabell 3.18 gir en oversikt over fordelingen av studenter med sektorfrafall etter ovennevnte inndeling. Under 1 prosent returnerte og fullførte samme gradsutdanning etter å ha hatt et fravær fra universitets- og høyskoleutdanning i minst ett år. Dette forteller oss at sektorfrafall fra

universitets- og høyskoleutdanning i de fleste tilfeller betyr at studenten ikke returnerer og fullfører samme graden de påfølgende årene. Det var imidlertid en betydelig andel (26 %) som returnerte til en ny gradsutdanning, og som fullførte denne. For denne gruppen betød et fravær fra høyere utdanning i ett år eller mer derfor ikke et permanent sektorfrafall.

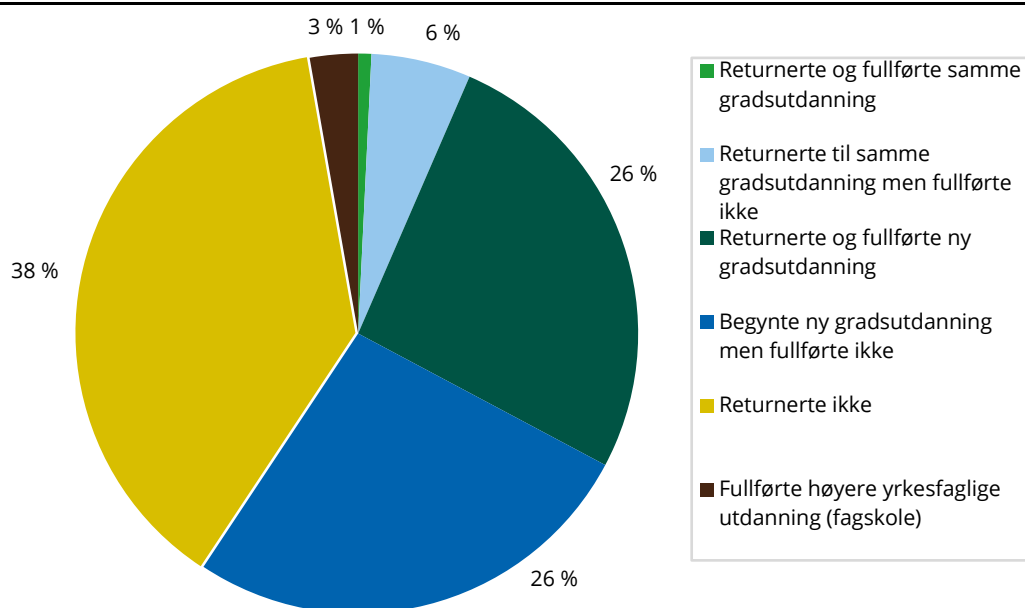
Størsteparten (73 prosent) oppnådde ikke en gradsutdanning på universitets- og høyskolenivå på et senere tidspunkt. 38 prosent returnerte aldri, mens 27 prosent returnerte til universitets- og høyskoleutdanning men hadde et nytt frafall og fullførte heller ikke den nye utdanningen. En mindre andel (2,8 prosent) fullførte en høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole).

Tabell 3.18 Fordeling av studenter med sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning. Antall og andel

	Antall	Andel
I alt	8 687	100,0
Returnerte til universitets- og høyskolesektoren og fullførte gradsutdanning		
Returnerte og fullførte samme gradsutdanning	66	0,8
Returnerte og fullførte ny gradsutdanning	2 282	26,3
Returnerte til universitets- og høyskolesektoren men fullførte ikke		
Returnerte til samme gradsutdanning men fullførte ikke	500	5,8
Begynnte ny gradsutdanning men fullførte ikke	2 305	26,5
Returnerte ikke til universitets- og høyskolesektoren		
Returnerte ikke til universitets- og høyskolesektoren og fullførte heller ikke høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole)	3 293	37,9
Fullførte høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole)	241	2,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.17 Fordeling av studenter som hadde sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til høyere utdanning og fullførte innen 2020. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Studenter med permanent sektorfrafall forekom oftere blant studenter med lavt utdannede foreldre

Studenter som hadde et sektorfrafall og som ikke returnerte til universitets- og høyskolesektoren hadde et permanent sektorfrafall. Dette forekom oftere blant studenter med foreldre med grunnskole som høyeste fullførte utdanning, hvor 55 prosent fikk et permanent sektorfrafall, sammenlignet med studenter med foreldre med en lang høyere utdanning, hvor tilsvarende andel var 37 prosent.

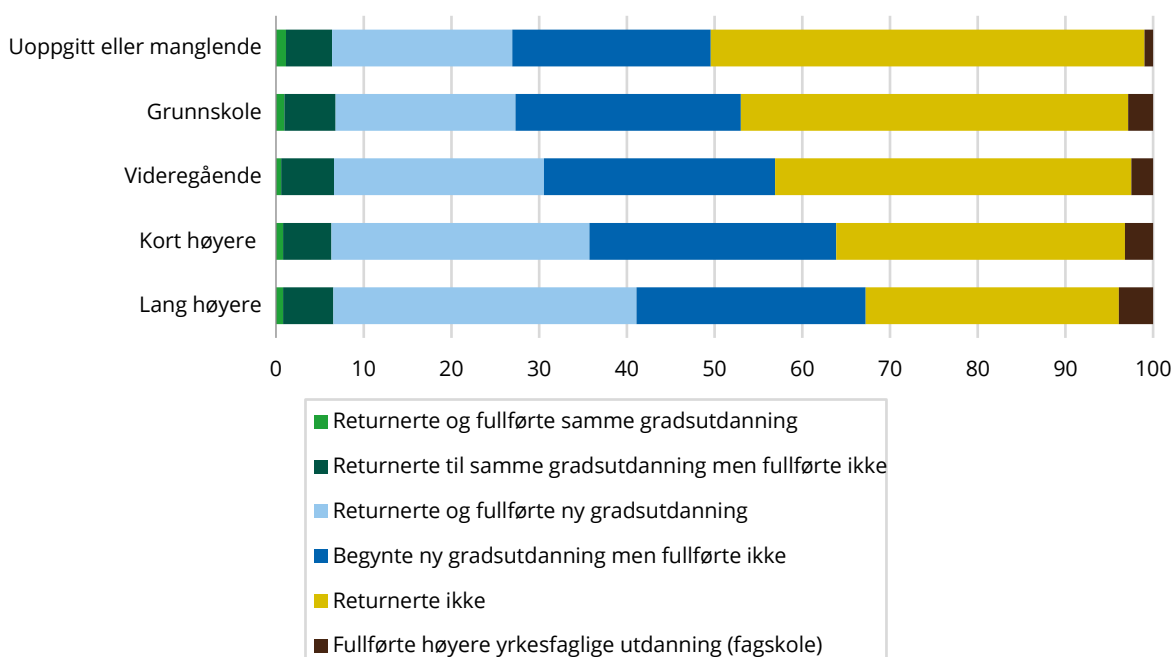
Tabell 3.19 gir en oversikt over fordelingen av studenter med sektorfracfall etter foreldrenes utdanningsnivå og om de returnerte til universitets- og høgskoleutdanning. Her ser vi også at andelen studenter som fullførte en ny gradsutdanning på et senere tidspunkt var høyere blant studenter som hadde foreldre med en lang høyere utdanning, 43 prosent, sammenlignet med studenter med foreldre med en grunnskoleutdanning, hvor tilsvarende andel var 25 prosent.

Tabell 3.19 Fordeling av studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høgskoleutdanning og foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel

	Antall					Andel					I alt
	Lang høyere	Kort høyere	Videregående	Grunnskole	Uoppgitt eller manglende	Lang høyere	Kort høyere	Videregående	Grunnskole	Uoppgitt eller manglende	Antall
I alt	976	2 721	3 552	736	702	100	100	100	100	100	8 687
Returnerte og fullførte samme gradsutdanning	8	22	21	7	8	0,8	0,8	0,6	1,0	1,1	66
Returnerte til samme gradsutdanning men fullførte ikke	56	150	214	43	37	5,7	5,5	6,0	5,8	5,3	500
Returnerte og fullførte ny gradsutdanning	337	800	850	151	144	34,5	29,4	23,9	20,5	20,5	2 282
Begynte ny gradsutdanning men fullførte ikke	255	766	936	189	159	26,1	28,2	26,4	25,7	22,6	2 305
Returnerte ikke	282	896	1443	325	347	28,9	32,9	40,6	44,2	49,4	3 293
Fullførte høyere yrkesfaglige utdanning (fagskole)	38	87	88	21	7	3,9	3,2	2,5	2,9	1,0	241

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.18 Fordeling av studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høgskoleutdanning og foreldrenes utdanningsnivå. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Yngre studenter returnerte oftere til høyere utdanning og fullførte ny gradsutdanning

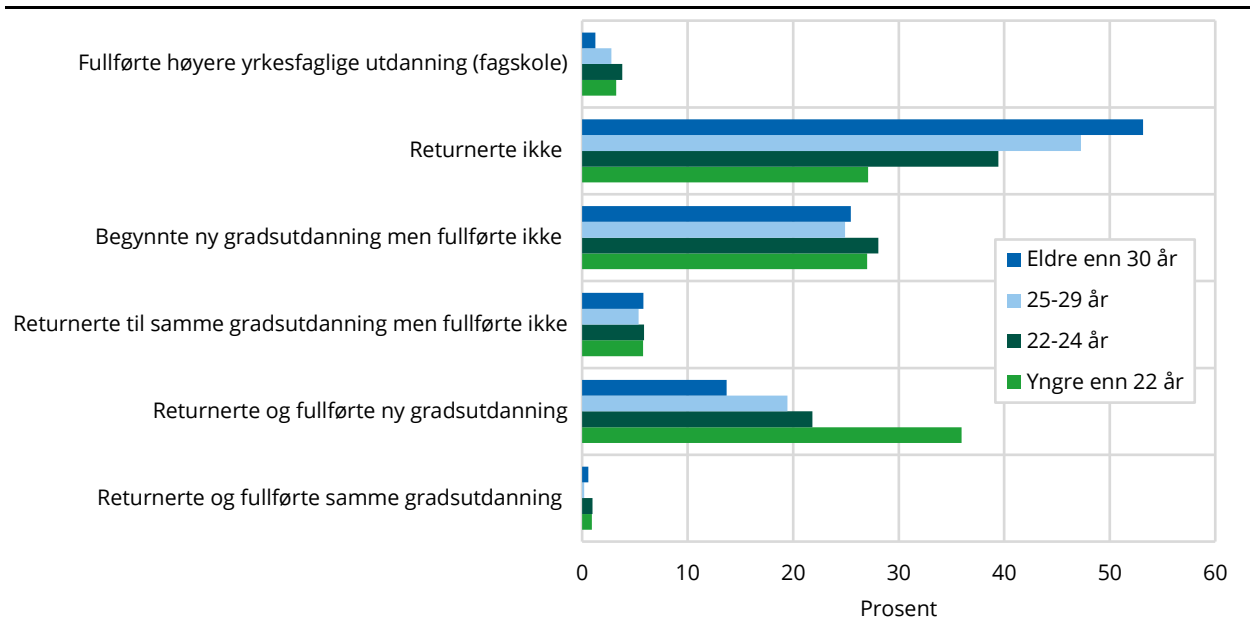
Blant de yngre studentene som hadde et sektorfrafall, fullførte en større andel en ny gradsutdanning sammenlignet med de eldre studentene med sektorfrafall. 36 prosent av studentene yngre enn 22 år returnerte og fullførte en ny gradsutdanning, mot 14 prosent av studentene 30 år eller eldre. Motsatt var det blant de eldre studentene en større andel som ikke returnerte til universitets- og høyskolesektoren etter å ha hatt et sektorfrafall. Hele 53 prosent av studentene som var 30 år eller eldre returnerte ikke til universitets- og høyskoleutdanning etter de hadde et sektorfrafall. Tilsvarende andel blant de yngste studenter var 39 prosent.

Tabell 3.20 Fordeling av studenter med sektorfrafall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning og alder. Antall og andel

	Antall				Andel			
	Yngre enn 22 år	22-24 år	25-29 år	Eldre enn 30 år	Yngre enn 22 år	22-24 år	25-29 år	Eldre enn 30 år
I alt	4 166	1 311	1 007	2 203	100,0	100,0	100,0	100,0
Returnerte til universitets- og høyskolesektoren og fullførte gradsutdanning								
Returnerte og fullførte samme gradsutdanning	38	13	2	13	0,9	1,0	0,2	0,6
Fullførte ny gradsutdanning	1498	286	196	302	36,0	21,8	19,5	13,7
Returnerte til universitets- og høyskolesektoren men fullførte ikke								
Returnerte til samme gradsutdanning men fullførte ikke	241	77	54	128	5,8	5,9	5,4	5,8
Begynnte ny gradsutdanning men fullførte ikke	1 125	368	251	561	27,0	28,1	24,9	25,5
Returnerte ikke til universitets- og høyskolesektoren								
Returnerte ikke til universitets- og høyskolesektoren og fullførte heller ikke utdanning på lavere nivå	1 129	517	476	1171	27,1	39,4	47,3	53,2
Fullførte høyere yrkesfaglige utdanning	135	50	28	28	3,2	3,8	2,8	1,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.19 Studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning og alder. Andel

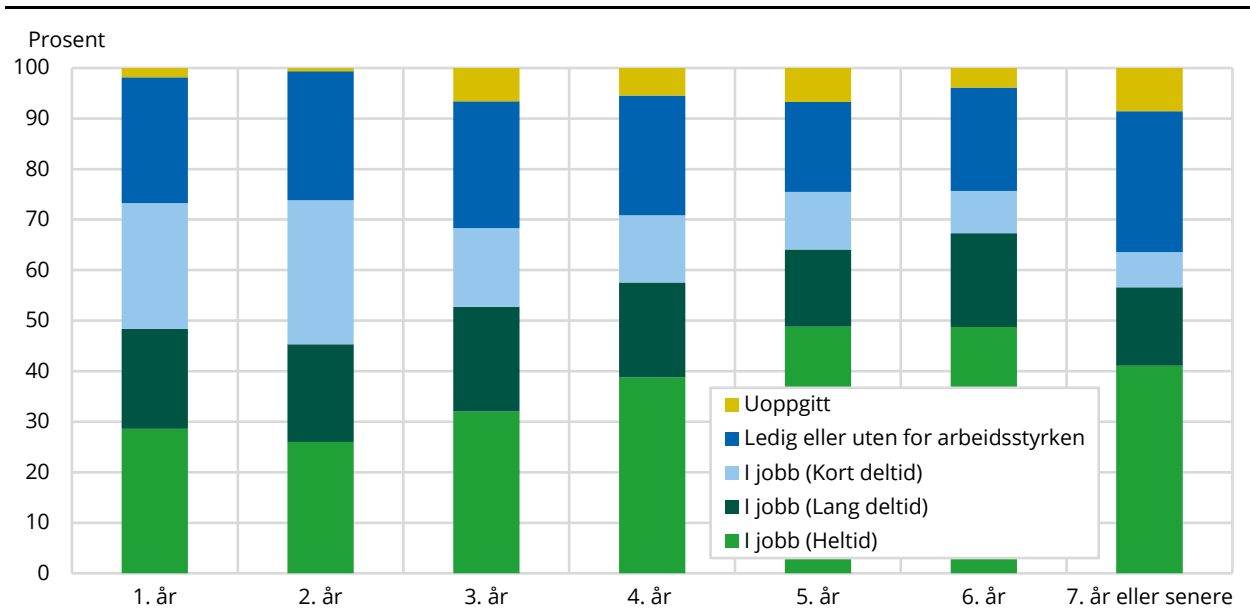
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Studenter som falt fra senere i studiet gikk oftere rett ut i jobb

Figur 3.20 viser fordelingen av studenter med sektorfracfall etter når på studiet de falt fra og etterfølgende sysselsettingsstatus. Under 29 prosent av studentene som hadde et sektorfracfall i løpet av 1. studieår på studiet var i heltidsjobb per 4. kvartal etterfølgende studieår. Dette gjaldt for 39 prosent av studentene som falt fra etter 5. studieår og 49 prosent for dem som falt fra i løpet av 6. studieår eller senere.

Generelt ser vi en tendens til at studenter som falt fra senere i studieforløpet noe oftere gikk ut i jobb sammenlignet med studenter som falt fra de første studieårene. Her bør det nevnes at det er få observasjoner i gruppen av studenter som falt fra senere enn 4. år, som betyr at man bør være forsiktig med å tillegge resultatene tilknyttet disse gruppene for stor vekt.

Figur 3.20 Sysselsetting etter sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter når på studiet de falt fra og etterfølgende sysselsettingstatus. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.21 Sysselsetting etter sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter arbeidstid. Antall og andel

	I jobb (Heltid)	I jobb (Lang deltid)	I jobb (Kort deltid)	Ledig eller utenfor arbeidsstyrken	Uoppgitt	I alt
Frafall på 1. år						
Antall	1 203	832	1 050	1 047	78	4 210
Andel	28,6	19,8	24,9	24,9	1,9	100,0
Frafall på 2. år						
Antall	462	343	505	454	11	1 775
Andel	26,0	19,3	28,5	25,6	0,6	100,0
Frafall på 3. år						
Antall	414	268	201	325	85	1 293
Andel	32,0	20,7	15,5	25,1	6,6	100,0
Frafall på 4. år						
Antall	257	124	88	157	36	662
Andel	38,8	18,7	13,3	23,7	5,4	100,0
Frafall på 5. år						
Antall	189	59	44	69	26	387
Andel	48,8	15,2	11,4	17,8	6,7	100,0
Frafall på 6. år						
Antall	76	29	13	32	6	156
Andel	48,7	18,6	8,3	20,5	3,8	100,0
Frafall på 7. år eller senere						
Antall	53	20	9	36	11	129
Andel	41,1	15,5	7,0	27,9	8,5	100,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4. Program- og institusjonsbytte

I dette kapitlet ser vi nærmere på bytter blant studentene. I alt 6 726 studenter gjennomførte et bytte fra den opprinnelige gradsutdanningen i 2012. Program- og institusjonsbytte forteller til sammen om studentenes bevegelser mellom ulike studieprogrammer og institusjoner, og har til felles at de innebærer sømløse overganger i utdanningssystemet fra et studieår til et annet.

Det norske utdanningssystemet er som tidligere beskrevet åpent for bevegelse blant studentene, med mye fleksibilitet. Dette er tydelig når vi ser til tallene over program- og institusjonsbytter. Til forskjell fra sektorfracfall, er bytter i mindre grad en uønsket hendelse. Et bytte kan like mye skyldes at en student ikke mestrer nåværende utdanning, som at en motivert student har oppdaget et mer interessant studieprogram. Vi forventer dermed at studentmassen som bytter vil være sammensatt.

I første del av kapitlet ser vi på hvordan forekomsten av bytter fordeler seg etter kjennetegn ved studiet og ved studentene. Avslutningsvis i kapitlet ser vi på hva som skjedde i etterkant av byttet. Da ser vi til hvor mange som fullførte den nye utdanningen, og kartlegger frafallsmønstre i studentenes nye utdanning. Gjennomgående i kapitlet vil vi se program- og institusjonsbytte i lys av hverandre. Merk at mange av studentene som bytter institusjon samtidig bytter studieprogram, og at disse er kategorisert med institusjonsbytte, ikke programbytte.

4.1. Kjennetegn ved studiet

1 av 3 studenter ved 5-årige masterutdanninger gjorde et bytte

Tabell 4.1 gir en oversikt over program- og institusjonsbytte fordelt på type gradsutdanning. Vi ser at det totalt sett er omtrent like mange studenter som hadde programbytte som institusjonsbytte. Nærmere 10 prosent hadde et programbytte og ytterligere 10 prosent institusjonsbytte. Det vil si at totalt 20 prosent av studentene i analyseutvalget hadde en form for bytte fra sin opprinnelige gradsutdanning.

Størst andel bytter finner vi ved 5-årige masterutdanninger, hvor hele 33 prosent gjorde et bytte. Det tilsier at 1 av 3 byttet studieprogram eller institusjon, hvorav flest byttet studieprogram, med 22 prosent. Dette er ofte studenter som bytter fagområde innenfor det integrerte masterløpet, blant annet ved å endre fagkombinasjon. Bachelorstudentene har også høy forekomst av bytter, med 9 prosent som byttet studieprogram, og 10 prosent som byttet institusjon.

De korteste og lengste gradsutdanningene hadde lavest forekomst av bytter. Kun 2 prosent av studentene ved 2-årige masterutdanninger byttet institusjon, og under 5 prosent byttet studieprogram. Profesjonsstudentene flyttet også sjeldent på seg, med 3 prosent som byttet institusjon og 5 prosent som byttet studieprogram. Det er dermed stor forskjell i forekomsten av bytter med bakgrunn i type gradsutdanning, hvor bachelor- og 5-årige masterutdanninger trekker snittet opp.

Tabell 4.1 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradsutdanning. Antall og andel

	Antall			Prosent	
	Studenter i 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte
I alt	34 479	3 428	3 298	9,9	9,6
2-årige masterutdanninger	2 524	117	58	4,6	2,3
3-årige bachelorutdanninger	28 406	2 588	2 899	9,1	10,2
5-årige masterutdanninger	3 126	700	328	22,4	10,5
Profesjonsutdanning (5,5-6 årig)	423	23	13	5,4	3,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

1 av 4 studenter ved humanistiske og estetiske fag gjorde et bytte

Forekomsten av bytter varierte mellom de ulike fagfeltene i universitets- og høyskoleutdanning. Figur 4.1 viser andelen program- og institusjonsbytte fordelt på fagfelt, samt total andel bytter per fagfelt.

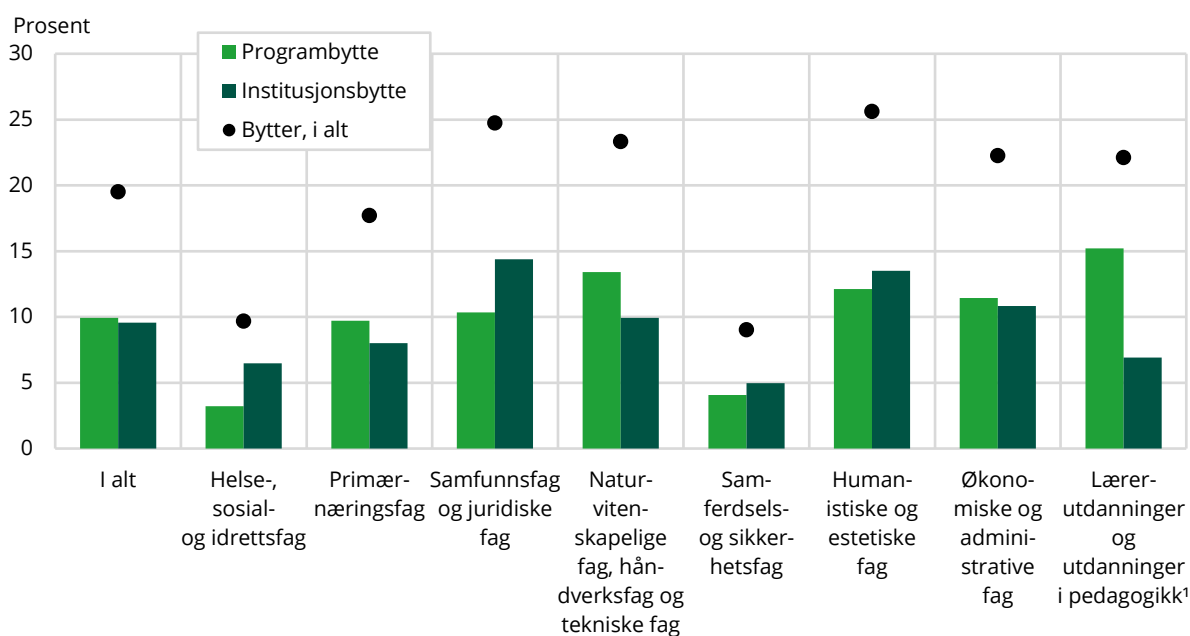
Studenter ved helse, sosial- og idrettsfag samt samferdsels- og sikkerhetsfag skiller seg ut med lav grad av bytter. Kun 9 prosent av studentene i sistnevnte fagfelt hadde byttet studieprogram eller institusjon. Dette gjaldt totalt 10 prosent av studentene ved helse, sosial- og idrettsfag. Til sammenligning hadde 26 prosent av studentene i humanistiske og estetiske fag et bytte. Det vil si at 1 av 4 studenter i dette fagfeltet gjorde et bytte.

Fagfeltet med størst variasjon i typen bytte var lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk, med en total andel program- og institusjonsbytte på 22 prosent. Hele 15 prosent av studentene i dette fagfeltet hadde byttet studieprogram, og kun 7 prosent hadde byttet institusjon. At andelen med programbytte var såpass stor, kan ha sammenheng med at lærerutdanningene har stor fleksibilitet i muligheten for endring av fordypningsfag.

Innenfor fagfeltet samfunnsfag og juridiske fag var andelen studenter med institusjonsbytte klart høyere enn andelen med programbytte. Det samme gjaldt helse, sosial- og idrettsfag. I disse fagfeltene var det en større andel studenter som flyttet på seg, enn som kun byttet studieprogram internt ved institusjonen.

Variasjonen i forekomsten av bytter generelt og også variasjonen i andelen med program- eller institusjonsbytte, kan nok i mange tilfeller forklares med studieprogrammernes organisering. Mens noen studieprogrammer og fagfelt er mer åpne for endring av fagkombinasjoner, er noen løp mer standardiserte med mindre rom for bytter innad.

Figur 4.1 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter fagfelt. Andel

¹ Fireårige grunnskolelærerutdanninger er holdt utenfor analysen, og er derfor ikke inkludert i fagfeltet "Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk".

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Færre bytter ved høgskolene

Andelen studenter med bytter fra gradsutdanningen i 2012 var noenlunde lik mellom universiteter og vitenskapelige høgskoler, med henholdsvis 22 og 21 prosent. Studenter ved høgskolene hadde en lavere andel bytter, med nærmere 13 prosent. Høgskoler er ofte mindre, mer spesialiserte og praksisrettede innenfor et fagområde eller en profesjonsretning. Dette kan være en grunn til at færre studenter ved høgskolene byttet studieprogram eller institusjon.

Andelen studenter med programbytte var høyest blant studentene på de vitenskapelige høgskolene. Dette kan virke overraskende ettersom vitenskapelige høgskoler, på linje med høgskoler, er mindre og mer spesialiserte enn universitetene.

Tabell 4.2 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter institusjonstype. Antall og andel

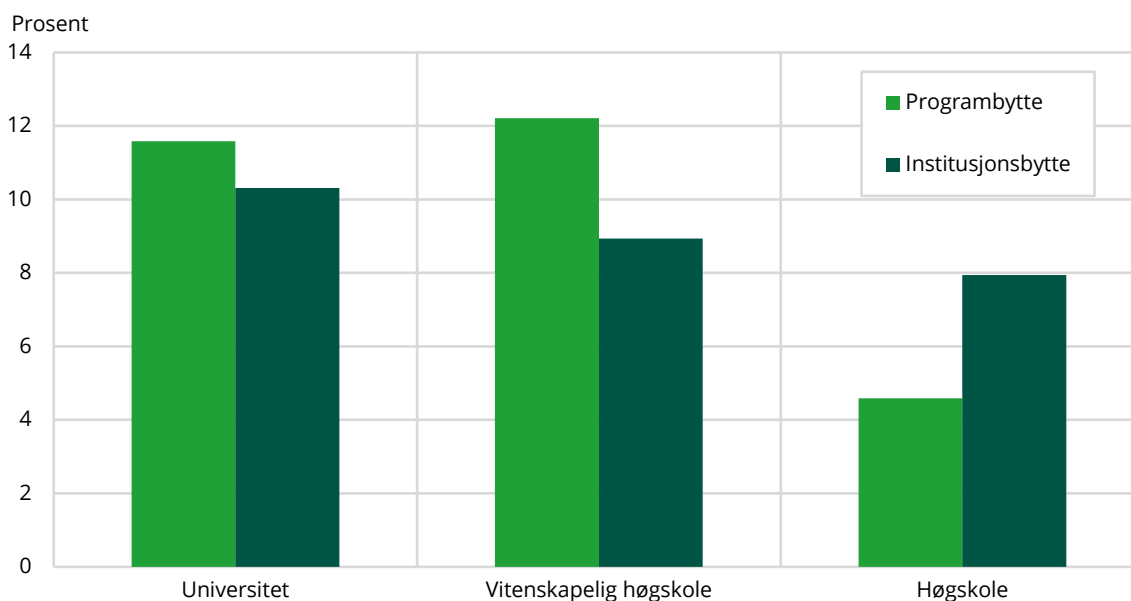
Institusjonstype	Antall			Andel		
	Studenter 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte	I alt
I alt	34 292	3 428	3 298	10,0	9,6	19,6
Universitet	21 935	2 541	2 261	11,6	10,3	21,9
Vitenskapelig høgskole	4 087	499	365	12,2	8,9	21,1
Høgskole	8 457	388	672	4,6	7,9	12,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.2 viser prosentvis fordeling av program- og institusjonsbytte ved de ulike institusjonstypene. De vitenskapelige høgskolene hadde som nevnt den høyeste andelen programbytte, mens universitetene hadde den høyeste andelen institusjonsbytte.

Ved universitetene og de vitenskapelige høgskolene forekom programbytter i større grad enn institusjonsbytter. Ved disse institusjonstypene gjennomførte omtrent 12 prosent av gradsstudentene et programbytte. Til sammenligning hadde under 5 prosent av høgskolestudentene i analyseutvalget et programbytte. Ved høgskolene var det mer vanlig med institusjonsbytte enn programbytte, og her er avstanden opp til de to andre institusjonstypene mindre.

Figur 4.2 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter institusjonstype. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sentrale læresteder hadde mindre program- og institusjonsbytter

De ulike universitetene og høyskolene i Norge er spredt rundt om i landet. Utdanningstilbudet strekker seg fra de store universitetene i byene til de desentraliserte utdanningstilbudene. Tabell 4.3 viser andelen program- og institusjonsbytter fordelt på sentralitetsklasse.

Tabell 4.3 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitet på utdanningsinstitusjonen. Antall og andel

	Antall			Andel		
	Studenter 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte	Bytter, i alt
I alt ¹	34 479	3 428	3 298	10,0	9,6	19,6
Sentralitetsklasse 1 - Høy	9 489	938	1 020	9,9	10,7	20,6
Sentralitetsklasse 2	13 449	1 489	1 265	11,1	9,4	20,5
Sentralitetsklasse 3	7 844	788	726	10,0	9,3	19,3
Sentralitetsklasse 4	3 223	166	260	5,2	8,1	13,2
Sentralitetsklasse 5	178	11	10	6,2	5,6	11,8
Sentralitetsklasse 6 - Lav	109	5	7	4,6	6,4	11,0

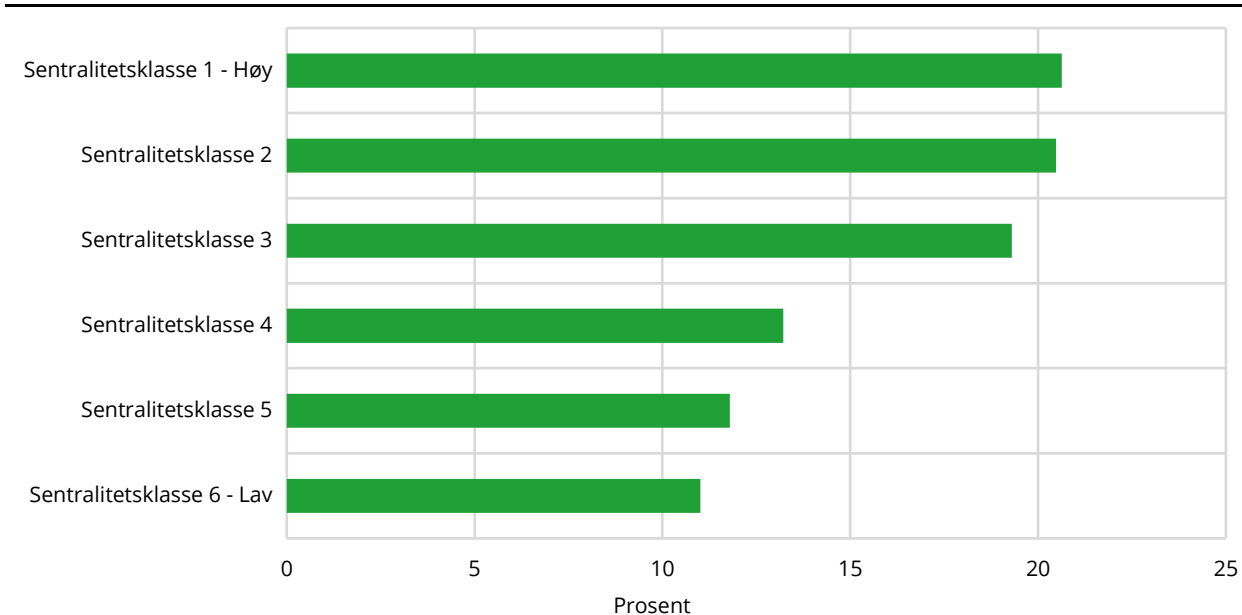
¹187 observasjoner med ukjent skolekommune eller utdanning i utlandet er inkludert her.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bytter forekommer oftere på de mest sentrale undervisningsstedene, innenfor sentralitetsklasse 1, 2 og 3. Flest bytter finner vi ved institusjoner i sentralitetsklasse 2, som rommer de store byene i Norge med unntak av Oslo. Her var andelen studenter med program- og institusjonsbytte på nærmere 21 prosent. I tillegg var andelen på 20 prosent i sentralitetsklasse 1, som utgjør Oslo og nærliggende kommuner. Andelen bytter var også høy ved utdanningsinstitusjoner som ligger i sentralitetsklasse 3, med 19 prosent.

Tilsvarende var forekomsten av bytter lavere ved utdanningsinstitusjoner som var lokalisert i sentralitetsklasse 4, 5, og 6. Her varierte andelen program- og institusjonsbytte mellom 13 og 11 prosent, i synkende rekkefølge. De minst sentrale institusjonene hadde også lavest forekomst av bytter. Dette kan ha sammenheng med at det er færre utdanningstilbud utenfor sentrale strøk, og at studentene dermed har mindre fleksibilitet i sitt utdanningsløp med mindre de er villige til å flytte på seg. Merk at det kun er 287 studenter ved institusjoner lokalisert i de minst sentrale områdene, i sentralitetsklasse 5 og 6.

At andelen studenter som bytter var størst ved institusjonene i de mest sentrale byene i Norge kan være et resultat av det omfattende studietilbudet som finnes her, og at et institusjonsbytte i disse områdene ikke nødvendigvis krever at man flytter langt unna. Med et mangfoldig studietilbud både innenfor institusjonen man begynte ved i 2012 og ved nærliggende institusjoner kan det tenkes å senke terskelen for å gjøre et institusjonsbytte.

Figur 4.3 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitet på institusjonen. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.2. Kjennetegn ved studentene

I dette delkapitlet tar vi for oss studentspesifikke kjennetegn, for å tegne et bilde av hvilke studenter som står bak byttene.

Menn bytter i noe større grad enn kvinner

Gjennomsnittlig andel studenter med bytter i analyseutvalget er nærmere 20 prosent. Når vi skiller mellom kjønnene, ser vi at menn hadde noe høyere forekomst av bytter enn kvinner. 21 prosent av mennene gjennomførte et bytte. Denne andelen var på 18 prosent hos kvinnene.

Tabell 4.4 viser bytter blant gradsstudentene i 2012 fordelt på kjønn. Menn har høyere forekomst av både program- og institusjonsbytte, med mer enn ett prosentpoeng i hver kategori. Innad i kjønnene er det likevel en jevn fordeling av program- og institusjonsbytte, med omtrent 11 prosent i hver byttekategori blant menn og omtrent 9 prosent blant kvinnene.

Det er altså en liten skjevfordeling i forekomsten av program- eller institusjonsbytte mellom kjønnene, men forskjellen gjør seg ikke gjeldende innad i hver kjønnskategori. Det vil si at det blant menn er vel så vanlig å bytte program som det er å bytte institusjon – og det samme for kvinner. Menn bytter generelt sett noe mer enn kvinner, men kjønnsforskjellen er på kun 3 prosentpoeng.

Tabell 4.4 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter kjønn. Antall og andel

	Antall			Andel		
	Studenter i 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte	Bytter, i alt
Total	34 479	3 428	3 298	9,9	9,6	19,5
Mann	14 661	1 583	1 535	10,8	10,5	21,3
Kvinne	19 818	1 845	1 763	9,3	8,9	18,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Flest bytter blant de yngste studentene

Det var klart flest studenter i alderen yngre enn 22 år blant gradsstudentene i 2012, med 20 702 studenter. Dette utgjør 60 prosent av det totale analyseutvalget. Dette var også den aldersgruppen med flest bytter.

12 prosent av studentene som var yngre enn 22 år i 2012 hadde et programbytte. Det vil si at de byttet studieprogram, men fortsatte å studere ved samme institusjon. Denne andelen synker i takt med aldersgruppene. Blant studentene som var eldre enn 30 år i 2012 hadde kun 5 prosent et programbytte.

Vi ser de samme tendensene i prosentandelene for institusjonsbytte. De yngste studentene hadde klart høyest andel institusjonsbytte, med 12 prosent. Andelen minker med hele 4 prosentpoeng ned til aldersgruppen 22-24 år. Vi må ytterligere 3 prosentpoeng ned til aldersgruppen 25-29 år, hvor andelen med institusjonsbytte var på 5 prosent. Blant studentene som var eldre enn 30 år i 2012 var andelen med institusjonsbytte på kun 3 prosent.

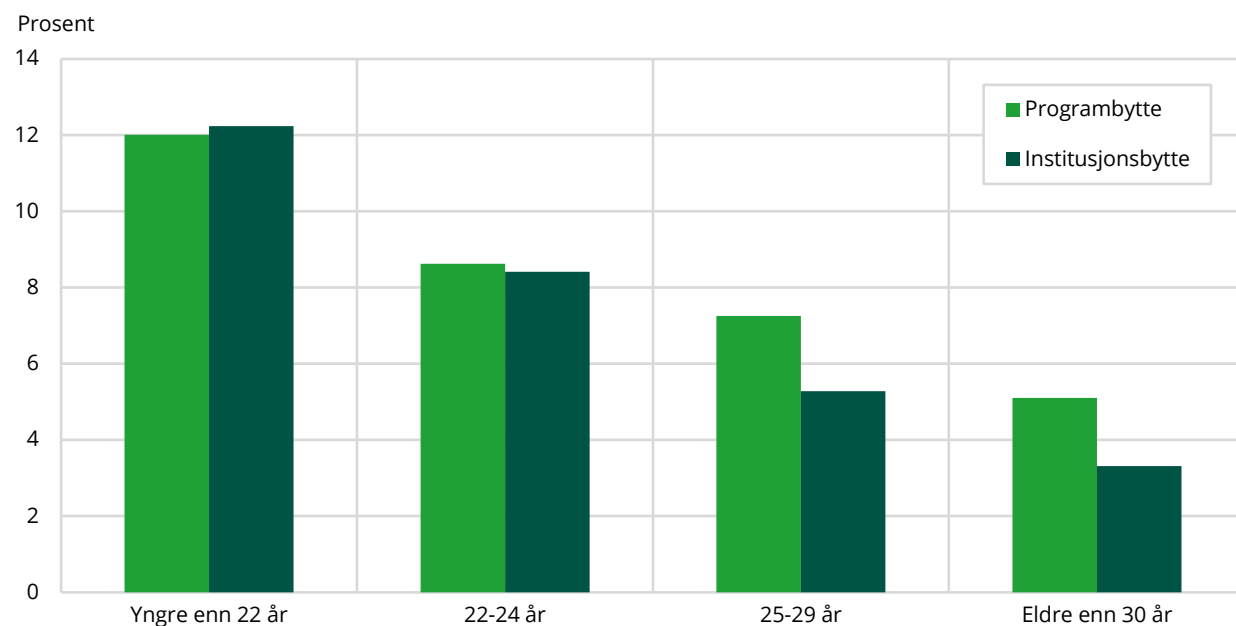
En mulig forklaring på hvorfor andelen bytter er markant lavere i de eldste aldersgruppene kan være at disse studentene i større grad er etablerte. Institusjonsbytte, som forekommer hos kun 3 prosent av de som var eldre enn 30 år, vil innebære flytting med mindre studenten bor i en by med flere utdanningsinstitusjoner. Yngre studenter er i mindre grad etablerte, og kan i større grad flytte på seg etter eget ønske. I tillegg er de eldre studentene overrepresentert på de 2-årige masterutdanningene, en type gradsutdanning med lav andel bytter som følge av varigheten på utdanningen.

Tabell 4.5 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Antall og andel

	Antall			Andel	
	Studenter i 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte
I alt	34 479	3 428	3 298	9,9	9,6
Yngre enn 22 år	20 702	2 487	2 534	12,0	12,2
22-24 år	4 777	412	402	8,6	8,4
25-29 år	3 239	235	171	7,3	5,3
Eldre enn 30 år	5 761	294	191	5,1	3,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.4 viser forskjellen i forekomst av program- og institusjonsbytte etter alder. Mens andelen med program- og institusjonsbytte var relativt jevn i aldersgruppene yngre enn 22 år og 22-24 år, ser vi at den skiller seg i de to neste aldersgruppene. Hos studenter i alderen 25-29 år og eldre enn 30 år var det en større forekomst av programbytte enn institusjonsbytte, med en forskjell på omtrent 2 prosentpoeng. Programbytte er det minst opprivende frafallet, i den forstand at det innebærer bytte av studieretning eller studieprogram, uten at man forlater utdanningsinstitusjonen.

Figur 4.4 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Andelen bytter varierer med innvandringsbakgrunn

13 prosent av studentene som begynte på en gradsutdanning i 2012 var enten innvandrere eller personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Dette utgjør henholdsvis 3 496 og 1 040 av de totalt 34 479 studentene i analyseutvalget. Resterende 87 prosent, 29 895 stykker, var del av den øvrige befolkningen.

Andelen studenter med program- og institusjonsbytte i den øvrige befolkningen var identisk med gjennomsnittet for analyseutvalget totalt. Hos innvandrere var andelen noe lavere. Her hadde nærmere 10 prosent programbytte, og 8 prosent institusjonsbytte. Norskfødte med innvandrerforeldre hadde høyere forekomst av bytter, både når det gjelder program- og institusjonsbytte. I denne gruppen hadde nærmere 13 prosent av studentene programbytte, og også 13 prosent hadde institusjonsbytte.

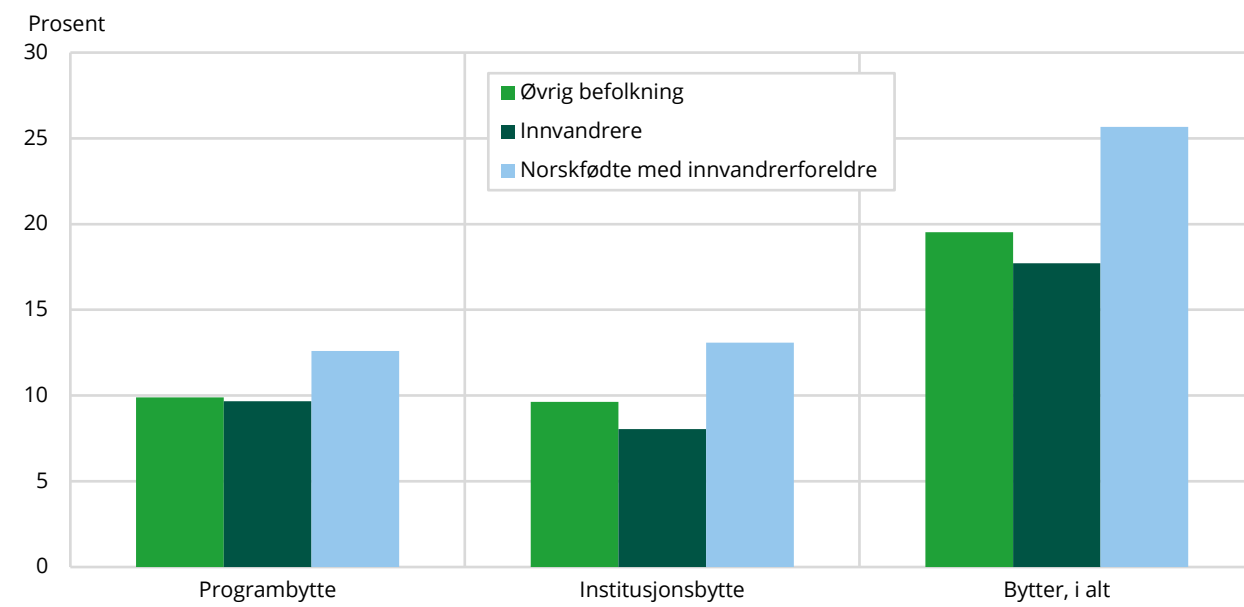
Tabell 4.6 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter innvandringskategori. Antall og andel

	Antall		Andel		
	Studenter i 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte
I alt ¹	34 479	3 428	3 298	9,9	9,6
Øvrig befolkning	29 896	2 956	2 881	9,9	9,6
Innvandrere	3 496	338	281	9,7	8,0
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 040	131	136	12,6	13,1

¹ Uoppgitte er inkludert her. Totalt antall uoppgitte var 47.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.5 illustrerer fordelingen av program- og institusjonsbytte etter innvandringskategori. Her ser vi hvordan andelen studenter med programbytte var tilnærmet lik mellom studentene i den øvrige befolkningen og innvandrere, og hvordan norskfødte med innvandrerforeldre hadde høyere forekomst av både program- og institusjonsbytte. Lavest andel bytter finner vi hos innvandrere. I denne gruppen var forekomsten av bytter på 18 prosent. 20 prosent av studentene i den øvrige befolkningen gjennomførte et bytte, og hele 26 prosent av de norskfødte med innvandrerforeldre.

Figur 4.5 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter innvandringskategori. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Moderat forskjell knyttet til foreldrenes utdanningsnivå

Foreldrenes utdanningsnivå er en variabel som ofte gir utslag i form av at jo høyere utdanningsnivå ens foreldre har, jo bedre klarer man seg i utdanningssystemet. Bytter er et fenomen som ikke er entydig positivt eller negativt i utdanningssystemet, og det er derfor vanskeligere å si noe om hvorfor visse studenter bytter studieprogram og institusjon og noen ikke gjør det. Bytter vil i mange tilfeller føre til at studenten ikke fullfører innenfor det som var normert tid for gradsutdanninger som ble påbegynt i 2012, men det kan også øke sjansen for å gjennomføre ved at den enkelte kan bytte til en utdanning de finner mer interessant.

Tabell 4.7 viser at bytter forekommer oftere blant studenter med foreldre som har universitets- og høyskoleutdanning. Andelen bytter var lavere blant studenter hvor foreldrenes høyeste utdanningsnivå var på enten videregående eller grunnskolenivå.

Tabell 4.7 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel

	Antall			Andel	
	Studenter i 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte
I alt ¹	34 479	3 428	3 298	9,9	9,6
Lang universitets- og høyskoleutdanning	4 851	654	536	13,5	11,0
Kort universitets- og høyskoleutdanning	11 846	1 206	1 352	10,2	11,4
Videregående utdanning	13 119	1 172	1 098	8,9	8,4
Grunnskole utdanning	2 347	201	187	8,6	8,0
Uoppgitt utdanning	87	9	11	10,3	12,6

¹ Uoppgitt er inkludert her. Totalt antall uoppgitte var 2 229.

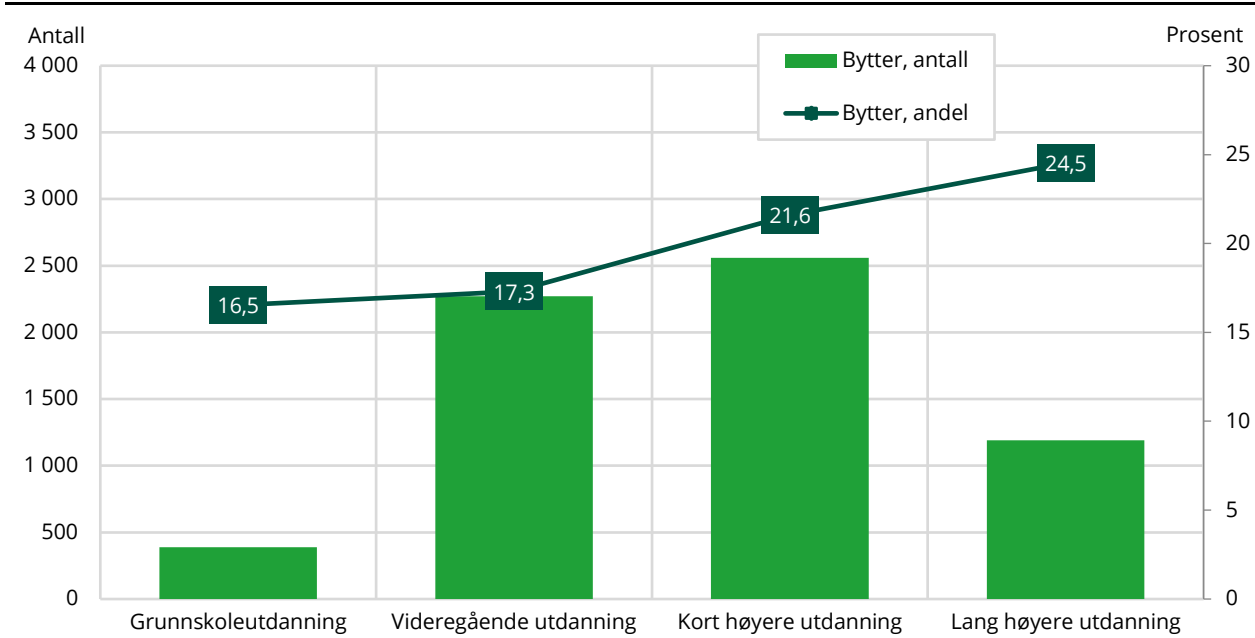
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.6 viser totalt antall studenter med program- og institusjonsbytte fordelt på foreldrenes utdanningsnivå, samt en trukket linje som viser andeler. Studenter med foreldre som hadde en lang universitets- og høyskoleutdanning hadde størst forekomst av bytter, med nærmere 25 prosent. Andelen var noe mindre hos studenter med foreldre som hadde kort universitets- og høyskoleutdanning, med nærmere 22 prosent. Hos studenter med foreldre som hadde videregående utdanning og grunnskoleutdanning er linjen tilnærmet flat. Blant disse studentene

finner vi den laveste totale andelen bytter, med nærmere 17 prosent i de to laveste utdanningsnivåene.

Merk at det var få studenter i det totale analyseutvalget som hadde foreldre med utdanning på grunnskolenivå. Vi holder studenter med foreldre som hadde uoppgitt utdanning utenfor figuren, da disse tallene ikke kan tolkes.

Figur 4.6 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Karakterer fra grunnskolen er ikke avgjørende for bytter

Forekomsten av program- og institusjonsbytte varierer mye når vi ser til karaktersnitt fra grunnskolen. Andelen med programbytte var på 13 prosent blant studentene med de laveste grunnskolepoengene, men var også nærmere 12 prosent blant studentene med de høyeste grunnskolepoengene. Merk likevel at det var svært få av studentene med de laveste og høyeste poengsummene.

Bytter forekommer oftere blant studenter med grunnskolesnitt over 40 poeng, selv om vi ser en dupp på høyeste intervall mellom 50 og 60 poeng.

Tabell 4.9 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel

	Antall			Andel	
	Studenter i 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte
Total	34 479	3 428	3 298	9,9	9,6
10-24	55	7	6	12,7	10,9
25-29	337	33	27	9,8	8,0
30-34	1 417	140	132	9,9	9,3
35-39	4 433	368	482	8,3	10,9
40-44	6 917	704	808	10,2	11,7
45-49	8 087	1 015	1 006	12,6	12,4
50-54	4 005	502	415	12,5	10,4
55-60	860	102	73	11,9	8,5
Uoppgitt/manglende ¹	8 368	557	349	6,7	4,2

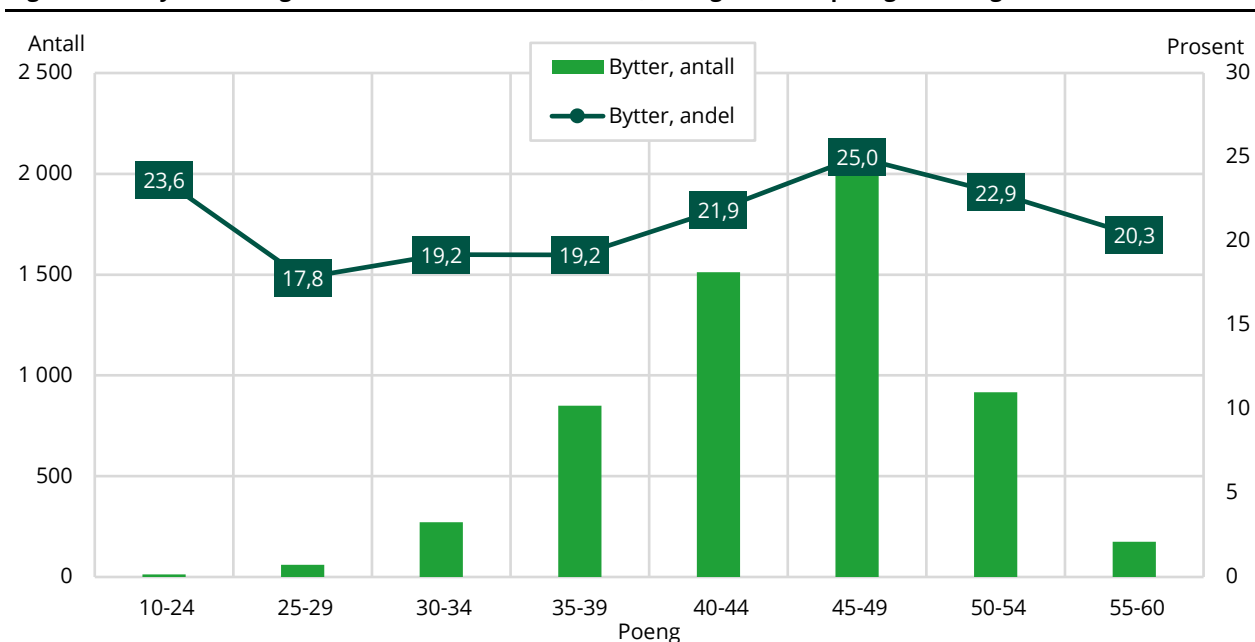
¹Studenter med uoppgitte eller manglende grunnskolepoeng.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.7 illustrerer hvordan studenter med 45-49 grunnskolepoeng har høyest forekomst av bytter. Det er også påfallende at studentene med 55-60 grunnskolepoeng har en tilnærmet like stor andel bytter som studenter med 35-39 grunnskolepoeng, med henholdsvis 20 og 19 prosent.

Overordnet sett er det slik at de med 40 poeng og oppover har en andel med bytter som er over snittet for populasjonen, nemlig over 20 prosent. Da ser vi bort fra de med 10-24 poeng fordi de utgjør en svært liten gruppe. Det at bytter er ikke et klart problematisk fenomen kan være en del av forklaringen på hvorfor vi ikke ser den samme sammenhengen med karakterer som vi så for sektorfracfall. Mens sektorfracfall tydelig samstemte med lavere karakterpoeng, ser vi for bytter at forekomsten er noe større hos studentene med de høyere karakterpoengene.

Figur 4.7 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Mest programbytte blant dem med høye karakterer fra videregående

Tabell 4.10 viser andelen bytter blant studenter med ulike karakterpoeng fra Vg3. Andelen med program- og institusjonsbytte varierer med ulike karaktersnitt. Høyest andel institusjonsbytte finner vi blant studenter med 30-39 og 40-49 poeng, med henholdsvis 11 og 12 prosent. Høyest andel programbytte finner vi derimot blant dem med 40-49 poeng og 50 poeng eller flere, med rundt 12 prosent. For programbytte er det studentene med høyest karaktersnitt som bytter mest. Dette bildet er noe mer uklart for institusjonsbytte, hvor vi ser at andelen som bytter er under 10 prosent blant dem med 50 poeng eller flere.

Tabell 4.10 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående poeng. Antall og andel

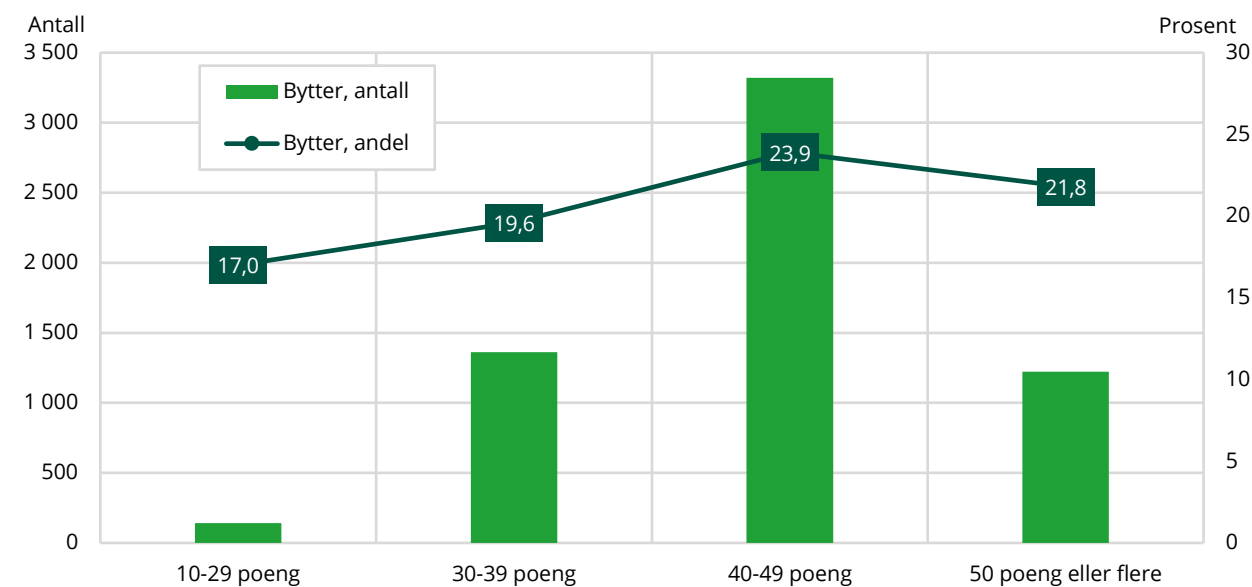
	Antall			Andel	
	Studenter i 2012	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte
Total	34 479	3 428	3 298	9,9	9,6
10-29 poeng	831	79	62	9,5	7,5
30-39 poeng	6 964	613	749	8,8	10,8
40-49 poeng	13 922	1 624	1 696	11,7	12,2
50 poeng eller flere	5 589	690	533	12,3	9,5
Ukjent/uoppgitt ¹	7 173	422	258	5,9	3,6

¹Studenter med ukjente eller uoppgitte videregående poeng.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.8 gir et samlet bilde av bytter fordelt på videregående poeng. Det var størst andel studenter med bytter blant dem som oppnådde 40-49 poeng i videregående, med nærmere 24 prosent. Tett bak følger studentene som oppnådde 50 poeng eller flere, med en total andel bytter på 22 prosent. Blant de med 10-29 poeng og 30-39 poeng var andelen med bytte lavest, med henholdsvis 17 og nærmere 20 prosent. I motsetning til sektorfracfall er altså bytter i studieløpet vanligere blant studenter med et sterkt karaktergrunnlag fra videregående enn for studentene med et svakere karaktergrunnlag.

Figur 4.8 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående poeng. Antall og andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.3. Når skjedde byttet?

I dette delkapitlet ser vi til når det første byttet hos den enkelte student skjedde, og ser det i lys av studierelaterte og individbaserte variabler. Merk at vi her ser på første forekomst av et bytte fra den spesifikke gradsutdanningen i 2012.

Tabell 4.11 viser hvilket år studentene byttet studieprogram eller institusjon. Flesteparten av byttene skjedde i det vi omtaler som 1. studieår, som vil si at studenten var blitt registrert på et nytt studieprogram og/eller institusjon fra et år til et annet – her mellom studieåret 2012 og 2013.

50 prosent av programbyttene og hele 64 prosent av institusjonsbyttene fra gradsutdanningen studentene begynte på i 2012 forekom i løpet av 1. studieår. Mengden bytter minket gradvis jo senere studentene var i utdanningsløpet. Innen 3. studieår hadde 91 prosent av programbyttet og 90 prosent av institusjonsbyttet skjedd.

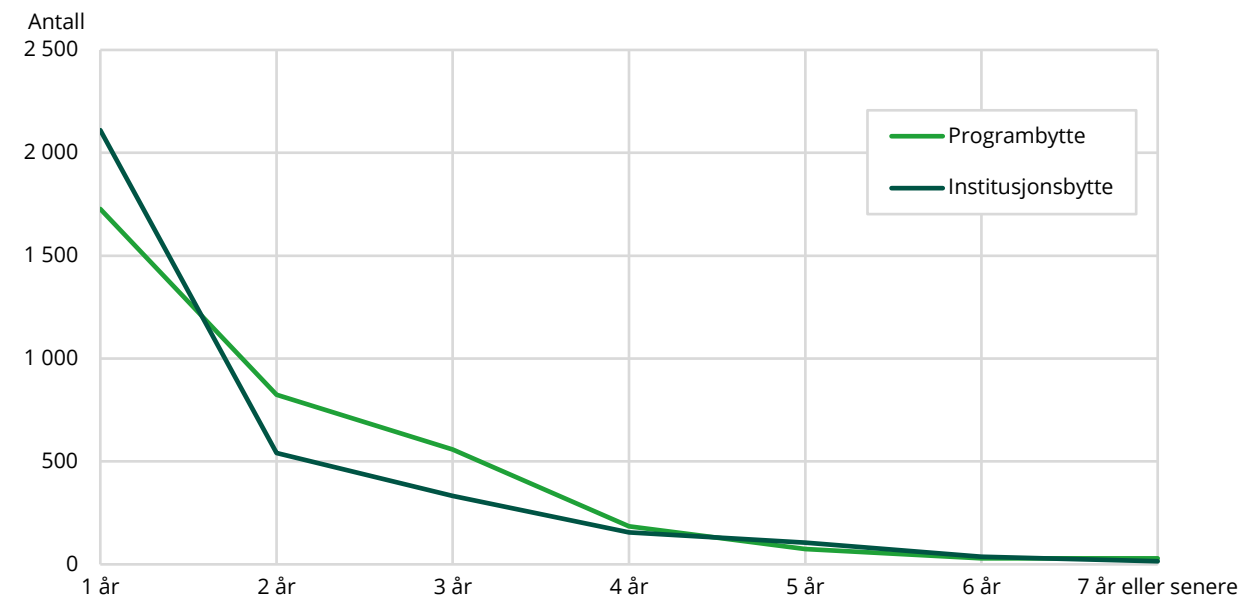
Tabell 4.11 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter når de falt fra. Antall og andel

	Antall		Andel	
	Programbytte	Institusjonsbytte	Programbytte	Institusjonsbytte
I alt	3 428	3 298	100,0	100,0
1. år	1 727	2 110	50,4	64,0
2. år	824	541	24,0	16,4
3. år	558	333	16,3	10,1
4. år	185	155	5,4	4,7
5. år	75	106	2,2	3,2
6. år	30	37	0,9	1,1
7. år eller senere	29	15	0,8	0,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det totale antallet studenter med programbytte og institusjonsbytte i analyseutvalget er omtrentlig likt. Figur 4.9 viser forekomsten av program- og institusjonsbytter i perioden 2012-2020. Kurvene ligner hverandre, men det var likevel flere studenter med bytter på 2. og 3. studieår blant dem med programbytte, sammenlignet med institusjonsbytte.

Figur 4.9 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter når de falt fra. Antall

Kilde: Statistisk sentralbyrå

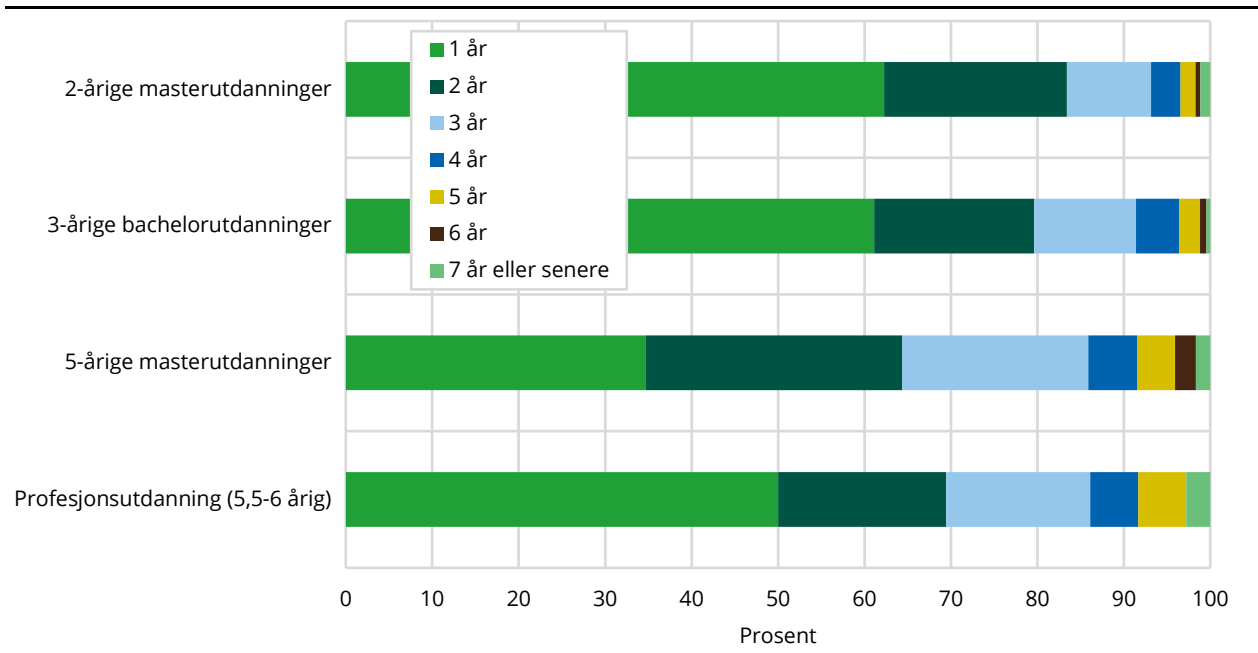
Kortere gradsutdanninger hadde mest frafall første året

Det er interessant å se tidspunkt for frafall i lys av andre kjennetegn ved studentene. Når vi ser på hvilket år studentene byttet i lys av type gradsutdanning, ser vi at studentene på 2-årige masterutdanninger og 3-årige bachelorutdanninger i stor grad gjennomførte byttet i løpet av 1. og 2. studieår. Dette er også å forvente i og med at utdanningene er av kortere varighet.

Det er likevel interessant å se til årene etter forventet fullført utdanning. Hele 17 prosent av studentene som begynte på en 2-årig masterutdanning i 2012, byttet seg bort fra studiene på et senere tidspunkt enn 2014 – året man var forventet å fullføre på normert tid. 3 prosent forlot den 2-årige masterutdanningen på 4. studieår, og byttet enten studieprogram eller institusjon. Ytterligere 2 prosent var registrert på gradsutdanningen frem til 5. studieår.

Andelen med program- og institusjonsbytte på 1. studieår var noe lavere på 5-årige masterutdanninger og profesjonsutdanninger. Dette kan delvis forklares med varigheten på utdanningene, og muligheten for bytter også i senere år. Likevel forekom hele 86 prosent av byttene på 5-årige masterutdanninger og 86 prosent ved profesjonsutdanningene innen 3. studieår.

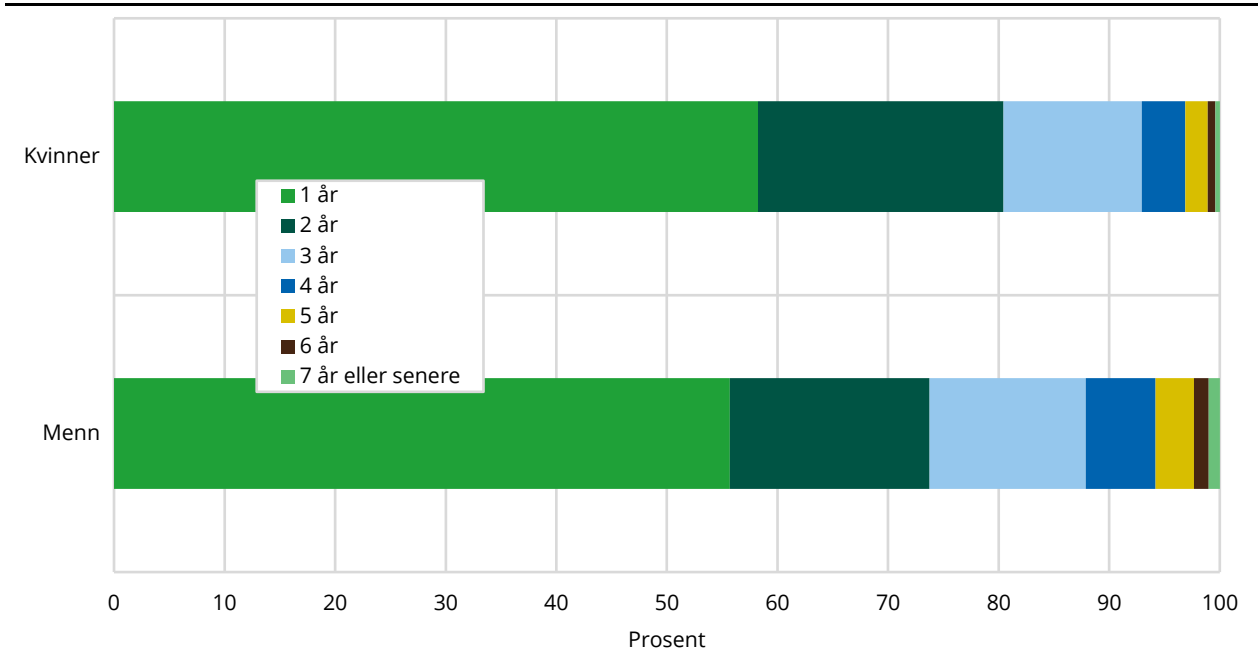
Figur 4.10 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter hvilket år de faller fra og type gradsutdanning. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.11 viser hvordan bytter varierer med kjønn i de ulike studieårene. Kvinnene hadde i større grad enn mennene gjennomført byttet innen 2. studieår. 80 prosent av kvinnene hadde byttet innen 2. studieår. Samme andel for menn er 74 prosent. Totalt 93 prosent av byttene blant kvinner hadde skjedd innen 3. studieår, for menn var denne andelen 88 prosent. Menn har dermed noe større tendens til å gjennomføre et bytte senere i studieløpet enn kvinner.

Figur 4.11 Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter hvilket år de faller fra og kjønn. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.4. Hva skjedde etter byttet?

I dette kapitlet ser vi på hva studentene gjorde etter sitt første bytte. Vi ser da til utfallet av utdanningen studentene byttet til. Av de totalt 6 726 studentene med bytter i analyseutvalget,

fullførte 3 478 den utdanningen de byttet til. Det vil si at 52 prosent av studentene som byttet fullførte den utdanningen de byttet til. På den andre siden var det 3 248 studenter som ikke fullførte den nye utdanningen de byttet til (48 prosent).

Gradsstudentene som startet i 2012 og som hadde program- eller institusjonsbytte kan deles inn i følgende inndeling med utgangspunkt i hva de gjorde etter byttet:

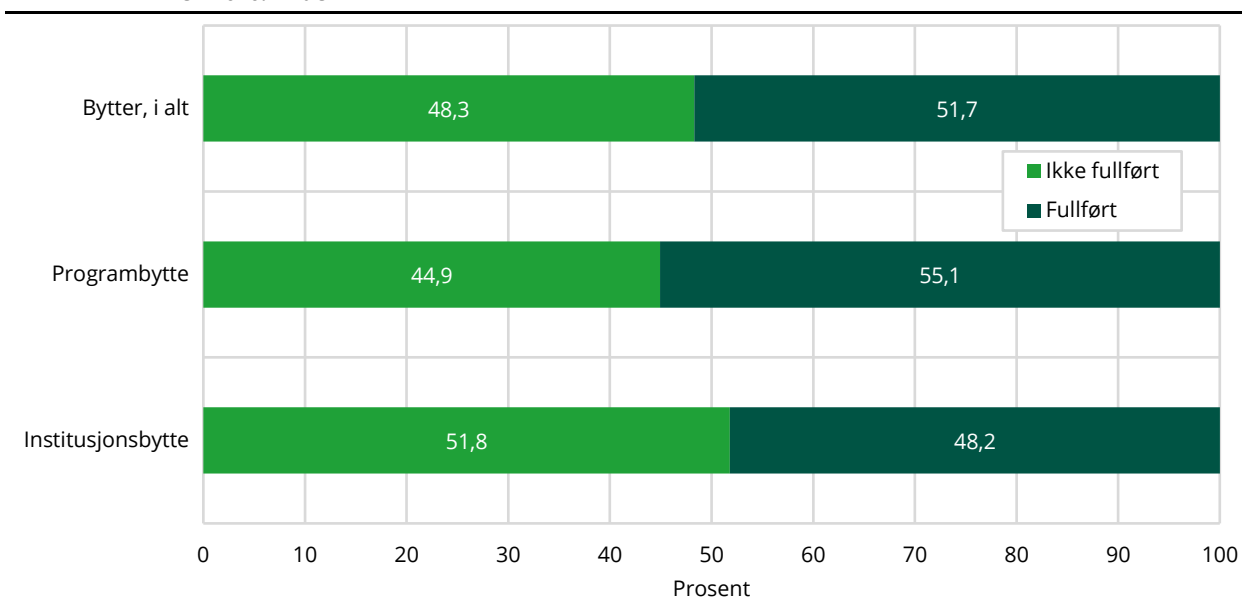
- i) Fullførte den utdanningen de byttet til (3 478)
- ii) Fullførte ikke utdanningen de byttet til (3 248), og som i det påfølgende året etter det første byttet;
  - (1) Forlot universitets- og høyskolesektoren (sektorfracfall)
  - (2) Byttet til et nytt studieprogram eller institusjon (bytte)
  - (3) Fortsatt registrert som student, men forlot utdanningen på et senere tidspunkt (innen 2020)

Figur 4.12 viser andelene som fullførte utdanningen de begynte på i etterkant av program- eller institusjonsbyttet. Studenter som hadde programbytte fra gradsutdanningen de begynte på i 2012 fullførte i større grad det nye utdanningsløpet sammenlignet med de som hadde institusjonsbytte. Mens 55 prosent av studentene med programbytte fullførte den nye utdanningen, gjaldt dette 48 prosent av dem med institusjonsbytte.

Felles for studentene som byttet, er at de i all hovedsak byttet fra et studieprogram til et annet. Forskjellen ligger i at de med programbytte kun byttet studieprogram, mens de med institusjonsbytte byttet både studieprogram og institusjon. Kun 140 stykker byttet institusjon, men fortsatte på samme studieprogram som gradsutdanningen fra 2012. Institusjonsbytte innebærer at man i ulik grad flytter på seg, og ikke bare skal omstille seg til nytt studieprogram men også ny institusjon. Dette kan være en del av forklaringen på hvorfor vi ser at færre fullfører den nye utdanningen i etterkant av et institusjonsbytte.

Se ellers til vedleggstabellene A1.3, A1.4 og A1.5 for tallgrunnlaget bak delkapittel 4.4.

Figur 4.12 Gradsstudenter som startet i 2012 med program- eller institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning innen 2020. Andel

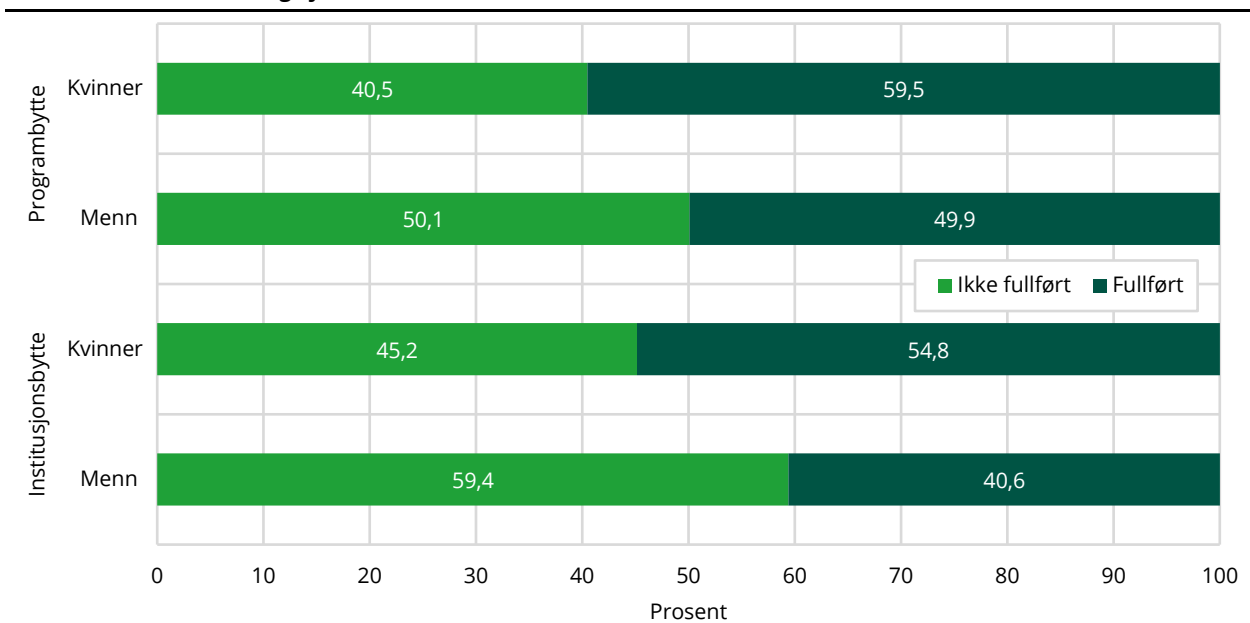
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.13 viser gjennomføring av ny utdanning, fordelt på type bytte og kjønn. Kvinner som foretok et bytte fullførte i større grad den nye utdanningen sammenlignet med menn. Mens nærmere 60

prosent av kvinnene med programbytte fullførte den nye utdanningen, gjaldt dette 50 prosent av mennene.

Når det gjelder institusjonsbytte var andelen som fullførte den nye utdanningen totalt sett noe lavere. Nærmere 55 prosent av kvinnene og 41 prosent av mennene fullførte den nye utdanningen, etter å ha byttet institusjon. Merk at utdanningen regnes som fullført så lenge den er fullført innen 2020, og vi tar ikke hensyn til eventuelle fravær eller bytter i perioden frem mot fullført utdanning.

Figur 4.13 Gradsstudenter som startet i 2012 med program- eller institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning innen 2020 og kjønn. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

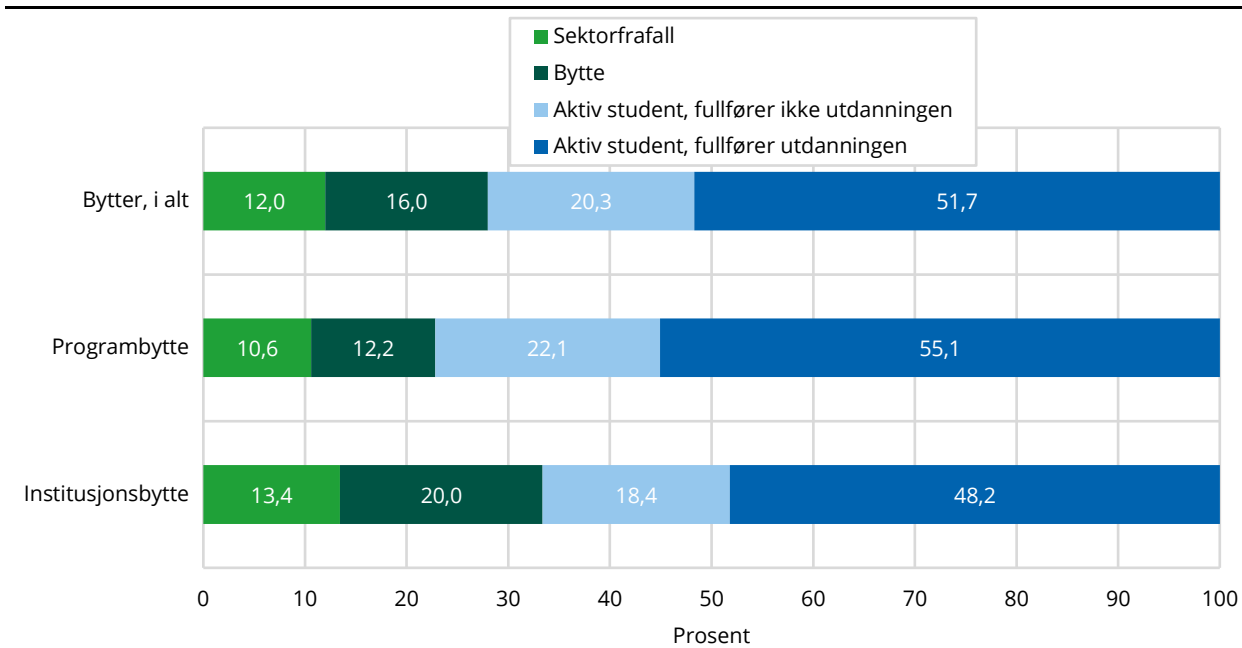
Nærmere 3 av 10 gjennomførte et nytt bytte det påfølgende året

Figur 4.14 gir et samlet perspektiv på studentenes adferd i det påfølgende året etter første bytte. Andelen studenter som fullførte den nye utdanningen er lik som i Figur 4.13 og 4.14, da disse studentene fullførte den nye utdanningen uten frafall eller bytter i perioden. Resterende 48 prosent av studentene fullførte ikke utdanningen, og figuren viser deres utdanningsaktivitet året etter det opprinnelige byttet.

Mange valgte å gjennomføre et nytt bytte i det påfølgende året etter første bytte. Fordelingen er noe ulik mellom studentene med programbytte og institusjonsbytte. Blant de med opprinnelig institusjonsbytte gjaldt dette hele 20 prosent, som tilsvarer at 1 av 5 gjennomførte et nytt bytte året etter. Hos studentene med opprinnelig programbytte var samme andel på 12 prosent. Figuren viser dermed at studentene med opprinnelig institusjonsbytte i størst grad gjennomfører et nytt bytte året etterpå, og at studentene med programbytte både har høyere gjennomføring men også lavere andel bytter og frafall i det påfølgende året etter første bytte.

Blant studentene med opprinnelig institusjonsbytte, hadde 13 prosent et sektorfravall det påfølgende året etter første bytte. Disse studentene avbrøt altså utdanningen de byttet til og var fraværende fra universitets- og høyskolesektoren i en periode på minst ett år. Tilsvarende andel blant dem med opprinnelig programbytte var nærmere 11 prosent.

Samlet sett var 72 prosent aktive studenter ved den nye utdanningen året etter byttet fra gradsutdanningen i 2012. 20 prosent av disse hadde et sektorfravall eller nytt bytte på et senere tidspunkt, og fullførte dermed ikke den nye utdanningen.

Figur 4.14 Gradsstudenter som startet i 2012 med program- og institusjonsbytte, etter status året etter første bytte. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fullfører bytterne en universitets- og høyskoleutdanning?

Det var totalt 3 248 studenter (52 prosent) som ikke fullførte den nye utdanningen de byttet til. Det er likevel interessant å se om disse studentene fullførte en annen universitets- og høyskoleutdanning i perioden frem til 2020. Tabell 4.12 viser hvor mange som innen 2020 har fullført en utdanning, samt hvilken type bortfall de hadde etter første bytte.

2226 av de 3248 som ikke fullførte utdanningen de byttet til, hadde per 2020 ikke fullført en utdanning på universitets- og høyskolenivå. Det tilsvarer 69 prosent. Det er likevel slik at 3 av 10 studenter som har forlatt minst to studieprogram, har klart å fullføre en universitets- og høyskoleutdanning innen 8 år etter de startet i 2012.

Tabell 4.12 Studenter som ikke fullførte ny utdanning etter bytte, etter status per 2020. Antall

Utfall per 2020	I alt	Sektorfracfall året etter første bytte	Nytt bytte året etter første bytte	Frafall eller bytte innen 2020
Bytter, i alt				
Ikke fullført en utdanning	2 226	682	524	1 020
Fullført en utdanning	1 022	125	552	345
I alt	3 248	807	1 076	1 365
Programbytte				
Ikke fullført en utdanning	1 113	311	208	594
Fullført en utdanning	427	53	210	164
I alt	1 540	364	418	758
Institusjonsbytte				
Ikke fullført en utdanning	316	426	1 113	371
Fullført en utdanning	342	181	595	72
I alt	658	607	1 708	443

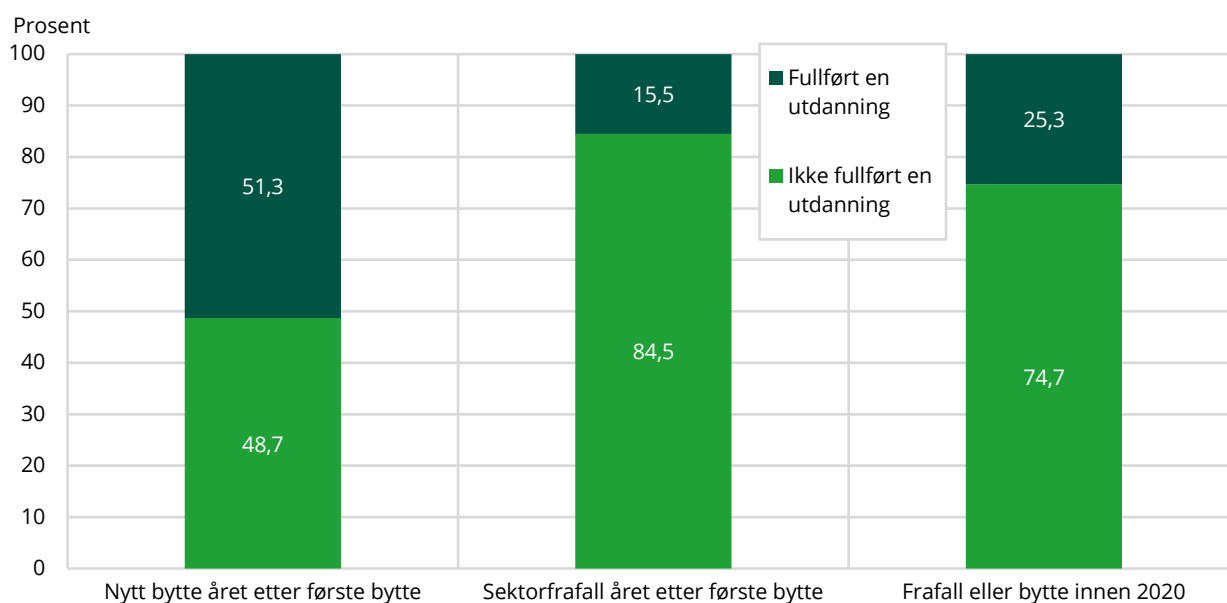
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.15 viser andelene som har fullført en utdanning i perioden 2012-2020 blant dem som ikke fullførte utdanningen de byttet til, etter hvilken type utfall studentene hadde i universitets- og høyskoleutdanning i perioden.

Endelig utdanningsstatus i 2020 varierer tydelig med hvordan studentene forlot utdanningen de byttet til. De som fulgte opp byttet fra gradsutdanningen med et nytt bytte det påfølgende året, har klart høyest andel som har fullført en utdanning (51 prosent). Det er interessant å sammenligne med studentene som forlot sektoren innen første året på utdanningen de byttet til. Her er det klart færre som i 8-årsperioden har fullført en utdanning på universitets- og høgskolenivå (16 prosent).

Et bytte i universitets- og høgskoleutdanning fører dermed i større grad enn sektorfracfall til en endt utdanning og sluttkompetanse. Et bytte er fordelaktig for den enkeltes mulighet til å fullføre en grad sammenlignet med frafall, spesielt når man gjennomfører byttet tidlig i studieløpet.

Figur 4.15 Studenter som ikke fullførte den nye utdanningen etter program- og institusjonsbytte, etter fullført utdanning per 2020. Andel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

5. Avsluttende konklusjoner

I denne rapporten har vi sett på omfanget av frafall og bytter blant studentkullet som begynte på en gradsutdanning i 2012. Hovedformålet har vært å undersøke felles kjennetegn hos studentene som forlater utdanningen, samt å kartlegge når frafallet eller byttet forekom og hva de gjorde i etterkant av dette.

Vi finner at studentene som hadde et sektorfracfall har flere sentrale kjennetegn som gruppe. Studenter som gjennomførte bytter er mer sammensatt, og vi finner færre felles kjennetegn i denne gruppen. I det følgende vil vi gjøre en gjennomgang av de mest sentrale resultatene i rapporten og diskutere dem i lys av hverandre.

Nesten halvparten forlot den aktuelle gradsutdanningen de begynte på i 2012

Rapporten viser at nærmere halvparten (45 prosent) av studentene som begynte på en gradsutdanning i 2012 forlot denne spesifikke utdanningen uten å gjennomføre. Hele 25 prosent av studentene hadde et sektorfracfall, og 20 prosent byttet studieprogram eller utdanningsinstitusjon.

Resultatene er i tråd med tidligere analyser som peker på at omfanget av frafall og bytter i universitets- og høyskoleutdanning er på et høyt nivå i Norge. Den store graden av fleksibilitet i utdanningssystemet åpner for at studenter kan bytte studieprogram eller fullføre studiet et annet sted, og at studenter som har forlatt universitets- og høyskolesektoren har mulighet til å returnere etter å ha vært fraværende fra sektoren i en periode. Denne fleksibiliteten kommer med både samfunnsmessige kostnader og gevinster. Forsinkelser utsetter oppstarten i arbeidslivet og manglende fullføring fører til mindre kompetanse. Likevel kan byttemulighetene for noen studentgrupper bidra til fullføring, da man kan starte på en utdanning man finner mer interessant og motiverende. Hvis alternativet til et bytte vil være å falle fra, er gevinsten av fleksibiliteten stor. Kostnadene av frafall vil likevel være mindre i tilfeller hvor studentene forlater en gradsutdanning til fordel for å gå rett ut i en jobb. Resultatene viser at en stor andel av studentene i 2012-populasjonen faller fra og ikke returnerer til høyere utdanning, som vi vet kan få konsekvenser for fremtidig sysselsetting og livsinntekt.

Forskjeller mellom studenter med frafall og bytter

Kjennetegnene vi har gjennomgått i rapporten tegner to forskjellige bilder av studentene som forlot gradsutdanningen de begynte på i 2012. Mens de eldre studentene hadde større sannsynlighet for å ha sektorfracfall, var det flest bytter blant de yngste studentene. Dette kan blant annet henge sammen med forskjeller i livssituasjon, hvor de yngre og mindre etablerte studentene kan ha større fleksibilitet og dermed mulighet for å gjennomføre et bytte.

Mens sosial bakgrunn og karakterer fra videregående ser ut til å ha mye å si for sektorfracfall, tegnet det seg et noe annet bilde for program- og institusjonsbytter. Studenter som hadde foreldre med lang universitets- og høyskoleutdanning hadde signifikant lavere sannsynlighet for å ha et sektorfracfall enn studenter som hadde foreldre med grunnskole som høyeste fullførte utdanning. Omvendt fant vi at bytter var noe vanligere blant studenter med høyt utdannede foreldre. Rapporten peker på tilsvarende forskjeller når vi ser på karakterer fra videregående. Mens studenter med færre videregående poeng hadde større sannsynlighet for å ha et sektorfracfall sammenlignet med studenter med flere videregående poeng, var det mer bytter blant studenter med høye karakterer fra videregående.

Mesteparten av frafallet og byttene skjer i løpet av de to første studieårene

Rapporten finner at størsteparten av studentene med frafall eller bytter (vi ser her på første forekomst) gjorde dette i løpet av de to første studieårene. Etter det første studieåret hadde over

halvparten av frafallet og byttene skjedd, og etter andre studieår hadde rundt 70 prosent av det totale sektorfracfallet og 90 prosent av det totale program- og institusjonsbyttet inntruffet. Det vil si at flesteparten av studentene med sektorfracfall og program- og institusjonsbytte forlot gradstudiet i løpet de to første studieårene. Andelen studenter med frafall og bytter var lavere på 5-årige masterutdanninger og profesjonsutdanninger. Her forekom frafallet og byttene også oftere senere i studieforløpet, sammenlignet med 3-årige bachelorutdanninger og 2-årige masterutdanninger. Dette kan delvis forklares med varigheten på utdanningene, og muligheten for frafall også i senere år.

Gikk studenter som falt fra rett ut i jobb?

Det kan være ulike årsaker til at en student faller fra en universitets- og høyskoleutdanning. En mulighet er at studenten forlater gradstudiet sin for å gå rett ut i jobb. I dette tilfelle vil de samfunnsmessige kostnadene ved frafall være betydelig mindre. Rapporten viser at litt under 29 prosent av studentene som hadde et sektorfracfall i løpet av første studieår var i heltidsjobb per 4. kvartal etterfølgende studieår. Dette gjaldt for 39 prosent av studentene som falt fra etter 5. studieår og 49 prosent for dem som falt fra i løpet av 6. studieår eller senere. Selv om vi ser at andelen sysselsatte i etterkant av frafallet øker jo lengre ut i studiet man er, foregår mesteparten av frafallet de første årene. Det er derfor en betydelig andel blant studentene med sektorfracfall som ikke var i jobb i etterkant.

Retur etter sektorfracfall?

I etterkant av sektorfracfallet fra gradstudiet, var det under 1 prosent som senere returnerte til den samme gradstudiet og fullførte den. Sektorfracfall må dermed anses som en tydelig indikator på at den opprinnelige utdanningen ikke vil bli fullført på et senere tidspunkt. Det var imidlertid en betydelig andel (26 prosent) som på et senere tidspunkt returnerte til en ny gradstudie, og fullførte denne. For disse 26 prosentene betød et fravær fra høyere utdanning i et år eller mer derfor ikke et permanent frafall.

Størsteparten (73 prosent) oppnådde likevel ikke en gradstudie på universitets- og høyskolenivå på et senere tidspunkt, målt frem til 2020. Blant de som ikke fullførte en gradstudie medregner vi de 38 prosentene av de med sektorfracfall som aldri returnerte til universitets- og høyskolesektoren, og de 27 prosentene som returnerte til en ny universitets- og høyskoleutdanning uten å fullføre. En mindre andel av de med sektorfracfall (2,8 prosent) fullførte en høyere yrkesfaglig utdanning i perioden.

Adferd etter byttet

Blant studentene med bytter finner vi at 48 prosent ikke fullførte utdanningen de byttet til. Denne andelen er tre prosentpoeng høyere enn for hele analyseutvalget i 2012 (45 prosent). Man kunne i forkant forventet at studenter som gjør et bytte i større grad fullfører den nye utdanningen, da de har hatt mulighet til å bytte til en utdanning de er mer motivert for. Tallene viser likevel at det blant gradsstudentene som byttet seg bort fra den opprinnelige utdanningen ikke var en økt andel som fullførte sammenlignet med tallene for det totale analyseutvalget av studenter som startet på et gradstudium i 2012.

Fullføringsgraden er ulik mellom studentene som hadde programbytte og de som hadde institusjonsbytte. I tillegg lykkes kvinner oftere enn menn med å fullføre den utdanningen de byttet til. Studenter med programbytte har lik andel som ikke fullfører den nye utdanningen som i det totale analyseutvalget (45 prosent). Et programbytte øker dermed ikke andelen som fullfører en utdanning, men andelen blir heller ikke redusert.

For studentene med institusjonsbytte var utfallet noe annerledes, hvor 52 prosent ikke fullførte den nye utdanningen. Vi kan dermed si at studentene med institusjonsbytte i vårt analyseutvalg i mindre grad enn snittet for hele utvalget fullfører den utdanningen de bytter til. Et institusjonsbytte innebærer for mange en større overgang enn et programbytte, og dette kan være med på å forklare forskjellene i fullføring. Et programbytte innebærer at man fortsetter ved samme utdanningsinstitusjon, med kjente rutiner og ikke minst det samme undervisningsstedet. Et institusjonsbytte innebærer derimot et nytt undervisningssted og nye rutiner, og for noen innebærer det at man må flytte – noe som trolig kan påvirke studentenes motivasjon og evne til å fullføre.

Det er viktig å merke seg hvordan det uansett er fordelaktig at halvparten av studentene som byttet faktisk fullførte utdanningen. Et bytte førte til fullført grad hos halvparten, og det samme kan ikke sies om dem som falt fra sektoren (27 prosent). Flexibiliteten som tillater studentene å bytte kan dermed være med på å øke den totale fullføringen i universitets- og høyskoleutdanning, da et bytte i større grad enn frafall fører til fullført utdanning. Dette gjør seg også gjeldende når vi ser til endelig utfall i 2020 – de som byttet utdanning i det påfølgende året etter det første byttet hadde oftere fullført en utdanning enn dem med sektorfracfall i det første året etter de byttet for første gang.

En stor andel av studentene som byttet seg bort fra gradsutdanningen i 2012 gjennomførte et nytt bytte i løpet av det første året på ny utdanning. Hele 1 av 5 av studentene med opprinnelig institusjonsbytte, gjennomførte et nytt bytte i løpet i det påfølgende året etter første bytte. Hos studentene med opprinnelig programbytte var samme andel på 12 prosent. Det forteller at de som bytter til et nytt studieprogram eller institusjon, i større grad kan forventes å gjøre et nytt bytte fra utdanningen enn studenter som ikke tidligere har byttet.

Referanser

- Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2019–2020. (2019). Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2019–2020 (FOR-2019-03-15-254). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2019-03-15-254>
- Hartkopf, Bjarke Tarpgaard (2021). Fravalg og studieskift på de videregående utdannelser. Danmarks Evalueringsinstitut. Tilgjengelig her: <https://www.eva.dk/videregaende-uddannelse/frafald-studieskift-paa-videregaende-uddannelser>.
- Hovdhaugen, Elisabeth & Aamodt, Per Olaf (2005). Frafall fra universitetet. En undersøkelse av frafall og fullføring blant førstegangsregistrerte studenter ved Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) høsten 1999. Arbeidsnotat 13/2005. Oslo: NIFU STEP Norsk institutt for studier av forskning og utdanning / Senter for innovasjonsforskning.
- Hovdhaugen, Elisabeth (2009). Transfer and dropout: different forms of student departure in Norway, *Studies in Higher Education*, 34:1, 1-17, DOI: 10.1080/0307570802457009.
- Hovdhaugen, Elisabeth. (2019). *Årsaker til frafall i universitets- og høyskoleutdanning – En forskningsoppsummering av studier basert på norske data*. Arbeidsnotat 2019:3. Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Hentet fra: <https://www.nifu.no/publications/1691035/>
- Kunnskapsdepartementet (2019). NOU 2019: 12. Lærkraftig utvikling — Livslang læring for omstilling og konkurranseevne. Tilgjengelig her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-12/id2653116/sec7>.
- Kunnskapsdepartementet (2020). NOU 2020:2 Fremtidige kompetansebehov III. Tilgjengelig her: <https://www.regjeringen.no/contentassets/053481d65fb845be9a2b1674c35d6d14/no/pdfs/nou202020200002000dddpdfs.pdf>.
- Kunnskapsdepartementet (2021). Meld. St. 21 (2020–2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden. Tilgjengelig her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20202021/id2840771/>.
- Kunnskapsdepartementet (2021). Tilstandsrapport for høyere utdanning. Dikus rapportserie 07/2021. Tilgjengelig her: <https://diku.no/rapporter/dikus-rapportserie-07-2021-tilstandsrapport-for-hoeyere-utdanning-2021>.
- Mastekaasa, Arne & Hansen, Marianne Nordli (2005). Frafall i høyere utdanning: Hvilken betydning har sosial bakgrunn? In Raabe, Mona; Raaum, Oddbjørn; Aamodt, Per Olaf; Stølen, Nils Martin & Holseter, Anne Marie (Ed.), *Utdanning 2005 - deltakelse og kompetanse*. Statistisk sentralbyrå. ISSN 82-537-6844-3. p. 98–121.
- Rye, Johan Fredrik. (2021). Distriktsungdom og utdanning: Studievalg, forløp og arbeidsmarkeder. Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Tilgjengelig her: <https://distriktsenteret.no/wp-content/uploads/2021/05/Distriktsungdom-utdanning-Rye.pdf>
- Statistisk Sentralbyrå (2020). Sentralitetsindeksen. Notat 2020:04. Tilgjengelig her: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeksen.oppdatering-med-2020-kommuner>
- Statistisk Sentralbyrå (2021). Gjennomføringsstatistikk: Gjennomføring ved universiteter og høyskoler. Tilgjengelig her: <https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/statistikk/gjennomforing-ved-universiteter-og-hogskoler>.

Vedlegg A: Tabeller

Tabell A1.1 Antall gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter studieprogram og alder. Antall

	Studenter i 2012					Studenter med sektorfracfall				
	Yngre enn 22 år	22-24 år	25-29 år	Eldre enn 30 år	I alt	Yngre enn 22 år	22-24 år	25-29 år	Eldre enn 30 år	I alt
I alt	20 702	4 777	3 239	5 761	34 479	4 166	1 311	1 007	2 203	8 687
2-årige masterutdanninger	31	271	447	1 775	2 524	6	56	134	817	1 013
3-årige bachelorutdanninger	17 631	4 266	2 661	3 848	28 406	3 762	1 194	822	1 326	7 104
5-årige masterutdanninger	2 705	193	116	112	3 126	355	47	45	53	500
Profesjonsutdanning (5,5-6 årig)	335	47	15	26	423	43	14	6	7	70

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell A1.2 Andel gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter studieprogram og alder. Andel

	Studenter i 2012					Studenter med sektorfracfall				
	Yngre enn 22 år	22-24 år	25-29 år	Eldre enn 30 år	I alt	Yngre enn 22 år	22-24 år	25-29 år	Eldre enn 30 år	I alt
I alt	60,0	13,9	9,4	16,7	100	48,0	15,1	11,6	25,4	100
2-årige masterutdanninger	1,2	10,7	17,7	70,3	100	0,6	5,5	13,2	80,7	100
3-årige bachelorutdanninger	62,1	15,0	9,4	13,5	100	53,0	16,8	11,6	18,7	100
5-årige masterutdanninger	86,5	6,2	3,7	3,6	100	71,0	9,4	9,0	10,6	100
Profesjonsutdanning (5,5-6 årig)	79,2	11,1	3,5	6,1	100	61,4	20,0	8,6	10,0	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell A1.3 Gradsstudenter som startet i 2012 med program- eller institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning innen 2020. Antall og andel

	Antall			Andel		
	Bytter, i alt	Institusjon	Program	Bytter, i alt	Institusjonsbytte	Programbytte
I alt	6 726	3 298	3 428	100,0	100,0	100,0
Ikke fullført	3248	1 708	1 540	51,7	48,2	55,1
Fullført	3478	1 590	1 888	48,3	51,8	44,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell A1.4 Gradsstudenter som startet i 2012 med program- og institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning og kjønn. Antall og andel

	Opprinnelig programbytte			Opprinnelig institusjonsbytte		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	3 428	1 583	1 845	3 298	1 535	1 763
Ikke fullført	1 540	793	747	1 708	912	796
Fullført ny utdanning	1 888	790	1 098	1 590	623	967

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell A1.5 Gradsstudenter som startet i 2012 med program- og institusjonsbytte, etter status året etter første bytte. Andel

	Status året etter første bytte				
	I alt	Sektorfracfall	Bytte	Aktiv student, fullfører ikke utdanningen	Aktiv student, fullfører utdanningen
Bytter, i alt	6 726	807	1 076	1 365	3 478
Programbytte	3 428	364	418	758	1 888
Institusjonsbytte	3 298	443	658	607	1 590

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figurregister

Figur 1.1	Startpopulasjon.....	11
Figur 1.2	Hendelsesforløp.....	13
Figur 2.1	Frafall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter kjønn. Andel.....	18
Figur 2.2	Frafall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradstudium. Andel.....	19
Figur 3.1	Studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet 2012, etter type gradstudium. Andel.....	21
Figur 3.2	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradstudium og alder. Andel.....	22
Figur 3.3	Studenter uten fracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradstudium og alder. Andel.....	22
Figur 3.4	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter fagfelt. Andel.....	23
Figur 3.5	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type utdanningsinstitusjon. Andel.....	24
Figur 3.6	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitetsklasse på utdanningsinstitusjon. Andel.....	25
Figur 3.7	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Antall og andel.....	26
Figur 3.8	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder og kjønn. Andel.....	27
Figur 3.9	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel.....	28
Figur 3.10	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitetsklasse på oppvekstfylke. Andel.....	29
Figur 3.11	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel.....	30
Figur 3.12	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående poeng i Vg3. Antall og andel.....	31
Figur 3.13	Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter hvilket år på studiet de falt fra. Antall.....	32
Figur 3.14	Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter hvilket år på studiet de falt fra og type gradstudium. Andel.....	33
Figur 3.15	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå og hvilket år på studiet de faller fra. Andel.....	34
Figur 3.16	Studenter med sektorfracfall, etter hvilket år på studiet de falt fra og foreldrenes utdanningsnivå. Andel.....	35
Figur 3.17	Fordeling av studenter som hadde sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til høyere utdanning og fullførte innen 2020. Andel.....	39
Figur 3.18	Fordeling av studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning og foreldrenes utdanningsnivå. Andel.....	40
Figur 3.19	Studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning og alder. Andel.....	42
Figur 3.20	Sysselsetting etter sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter når på studiet de falt fra og etterfølgende sysselsettingstatus. Andel.....	42
Figur 4.1	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter fagfelt. Andel.....	45
Figur 4.2	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter institusjonstype. Andel.....	46
Figur 4.3	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitet på institusjonen. Andel.....	48
Figur 4.4	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Andel.....	50
Figur 4.5	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter innvandringskategori. Andel.....	51

Figur 4.6	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel.....	52
Figur 4.7	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel	53
Figur 4.8	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående-poeng. Antall og andel	54
Figur 4.9	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter når de falt fra. Antall	55
Figur 4.10	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter hvilket år de faller fra og type gradsutdanning. Andel	56
Figur 4.11	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter hvilket år de faller fra og kjønn. Andel.....	56
Figur 4.12	Gradsstudenter som startet i 2012 med program- eller institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning innen 2020. Andel	57
Figur 4.13	Gradsstudenter som startet i 2012 med program- eller institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning innen 2020 og kjønn. Andel.....	58
Figur 4.14	Gradsstudenter som startet i 2012 med program- og institusjonsbytte, etter status året etter første bytte. Andel.....	59
Figur 4.15	Studenter som ikke fullførte den nye utdanningen etter program- og institusjonsbytte, etter fullført utdanning per 2020. Andel	60

Tabellregister

Tabell 2.1	Frafall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012. Antall og andel.....	17
Tabell 3.1	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradsutdanning. Antall og andel.....	20
Tabell 3.2	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter fagfelt. Antall og andel.....	23
Tabell 3.3	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type utdanningsinstitusjon. Antall og andel	24
Tabell 3.4	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitetsklasse på utdanningsinstitusjon. Antall og andel	24
Tabell 3.5	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter kjønn. Antall og andel	25
Tabell 3.6	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Antall og andel.....	26
Tabell 3.7	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder og kjønn. Antall og andel	26
Tabell 3.8	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter innvandringskategori. Antall og andel.....	27
Tabell 3.9	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel	28
Tabell 3.10	Sektorfracfall og bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter oppvekstfylke. Antall og andel.....	29
Tabell 3.11	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel.....	29
Tabell 3.12	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående poeng i Vg3. Antall og andel.....	30
Tabell 3.13	Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter hvilket år på studiet de falt fra. Antall og andel.....	31
Tabell 3.14	Sektorfracfall blant gradsstudenter i 2012, etter hvilket år på studiet de faller fra og type gradsutdanning. Antall og andel	32
Tabell 3.15	Gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter foreldrenes utdanningsnivå og hvilket år de faller fra. Antall og andel.....	33
Tabell 3.16	Sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter hvilket år de falt fra og alder. Antall og andel.....	34
Tabell 3.17	Resultater fra logistisk regresjon. Oddsrate for å ha hatt et sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012 i forhold til ikke å ha et sektorfracfall.....	37
Tabell 3.18	Fordeling av studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning. Antall og andel	39
Tabell 3.19	Fordeling av studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning og foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel	40
Tabell 3.20	Fordeling av studenter med sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter om de returnerte til universitets- og høyskoleutdanning og alder. Antall og andel	41
Tabell 3.21	Syssetting etter sektorfracfall blant gradsstudenter som startet i 2012, etter arbeidstid. Antall og andel.....	43
Tabell 4.1	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter type gradsutdanning. Antall og andel	44
Tabell 4.2	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter institusjonstype. Antall og andel	46
Tabell 4.3	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter sentralitet på utdanningsinstitusjonen. Antall og andel	47
Tabell 4.4	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter kjønn. Antall og andel.....	48
Tabell 4.5	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter alder. Antall og andel.....	49

Tabell 4.6	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter innvandringskategori. Antall og andel	50
Tabell 4.7	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter foreldrenes utdanningsnivå. Antall og andel.....	51
Tabell 4.9	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter grunnskolepoeng. Antall og andel	52
Tabell 4.10	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter videregående-poeng. Antall og andel	53
Tabell 4.11	Bytter blant gradsstudenter som startet i 2012, etter når de falt fra. Antall og andel.....	54
Tabell 4.12	Studenter som ikke fullførte ny utdanning etter bytte, etter status per 2020. Antall	59
Tabell A1.1	Antall gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter studieprogram og alder. Antall.....	65
Tabell A1.2	Andel gradsstudenter som startet i 2012 med sektorfracfall, etter studieprogram og alder. Andel.....	65
Tabell A1.3	Gradsstudenter som startet i 2012 med program- eller institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning innen 2020. Antall og andel.....	65
Tabell A1.4	Gradsstudenter som startet i 2012 med program- og institusjonsbytte, etter fullføring av ny utdanning og kjønn. Antall og andel	65
Tabell A1.5	Gradsstudenter som startet i 2012 med program- og institusjonsbytte, etter status året etter første bytte. Andel.....	65